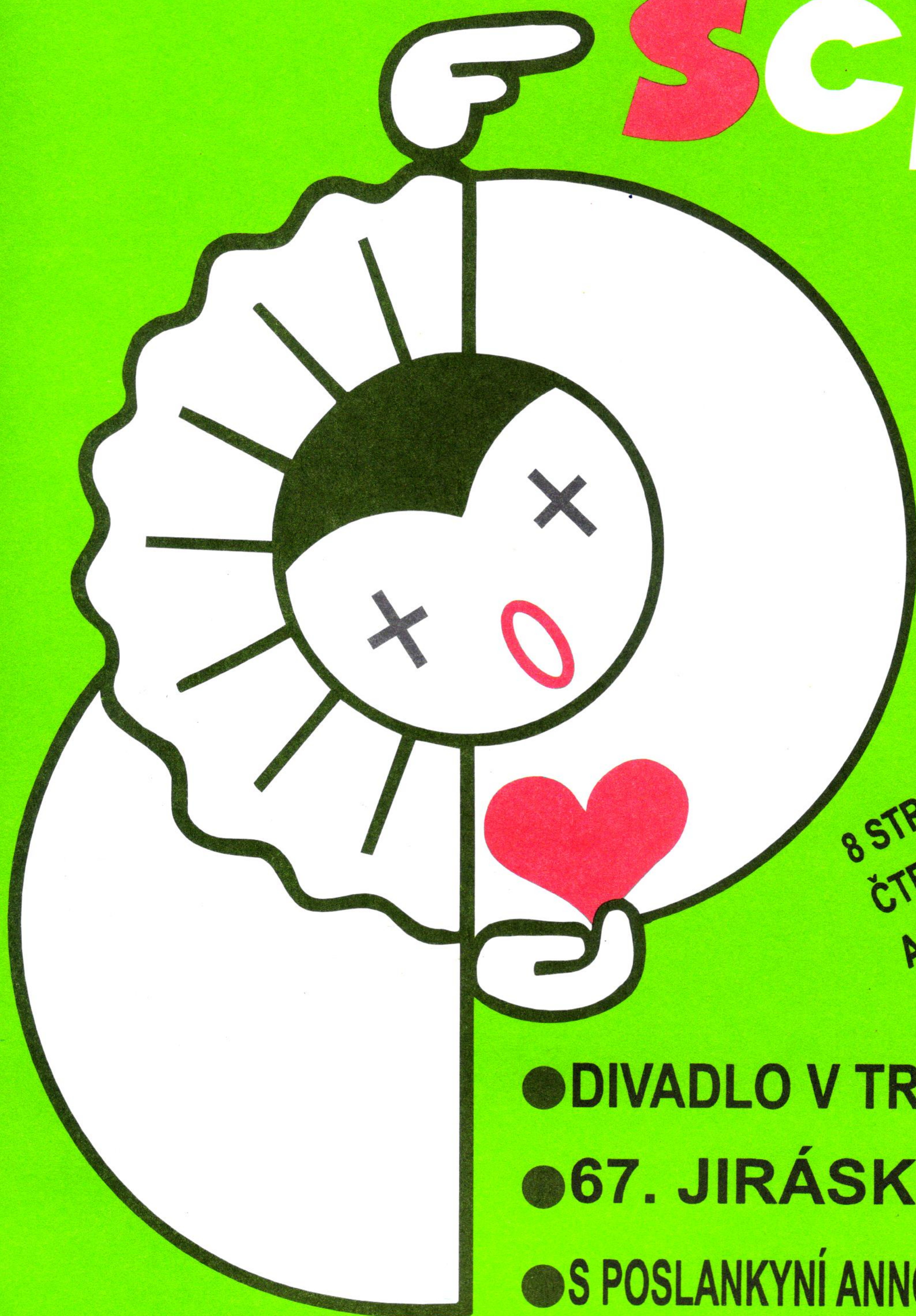

AMATÉRSKÁ SCÉNA

Č. 5
1997

8 STRAN NAVÍC VĚNUJE
ČTENÁŘŮM SPOLEČNOST
AMATÉRSKÉ DIVADLO A SVĚT

10 Kč

- DIVADLO V TRÁVĚ V BECHYNI
- 67. JIRÁSKŮV HRONOV
- S POSLANKYNÍ ANNOU RÖSCHOVOU NA JH
- 25. FEMAD V LIBICI N. C.
- KAŠPÁRKOVA ŘÍŠE V OHROŽENÍ
- V. K. KLICPERA V AUSTRÁLII

OBSAH

Optimistická úvaha o českém amatérském divadle a o těch, kteří mu propadli

Jaroslava Suchomelová	2
Dar osvěcovat / Jan Císař	3
Divadlo v trávě / Josef Brůček	3
Klidný Hronov '97 / Jan Císař	5
Jsmen na jedněch prknech, ty i já / Vladimír Zajíc	5
67. JH - fakta, problémy, otazníky	
Lenka Láznovská	8
Jak se žilo na JH Rádobydivadlu	
Lenka Láznovská	9
Jen tři o 67. Jiráskově Hronově / Berta Vošická	10
Nejasná zpráva ze semináře D - Lavrikování s Demianem / František Kaska	11
Staří dobří holubi se vracejí	
rozhovor s A. Röschovou připravila L. Láznovská	12
Dobrá věc se podařila / Lenka Láznovská	14
Účastníci JH otrokovickém loutkářům	14
Femad 1997 aneb Od salónu odmítnutých po divadlo pro děti dnes / Mila Strotzer	15
Stříbrný FEMAD / Vladimír Zajíc	17
Osm let jsem u vás sloužil... / Alena Urbanová	19
Znovu v Letohradě / Karel Tomas	20
Ted' už ne!! (??)	
rozhovor Petra Lébla s Alenou Chalupovou	21
Na pomoc amatérskému loutkovému divadlu	
Kašpárkova říše Olomouc / Zdarek Pop	22
V. K. Klicpera v Austrálii a v anglickém Harlow	
Vítězslava Šrámková	23
Estivades 1997 / Lenka Láznovská	23
Jak bylo DIVADLO (bez záruky) PRAHA v Lotyšsku	25
Dramaturgický pozorník	
Jarmila Černíková-Drobná	25
Nabídka divadelních představení	27
Zprávičky	27
Kalendář akcí	28

AMATÉRSKÁ SCÉNA

Dvuměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu.

Ročník 34 (Ochotnické divadlo 43)

Vydává Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, Blanická 4, 120 21 Praha 2.

Vedoucí redaktorka: Lenka Láznovská.

Redaktor: PhDr. Milan Strotzer.

Redakční rada: prof. J. Císař (předseda), dr. V. Šrámková, J. Lhotská, A. Exnarová, J. Bixi, J. Brůček, V. Ondráček, F. Mikeš, I. Samotný, J. Hraše, J. Kodeš.

Grafická úprava: Hana Tomková (obálka), Jitka Tlaskalová (loga), Václav Morava (kresby).

Adresa redakce: pracoviště ARTAMA, P.O. BOX 2,

Křesomyslova 7, Praha 4, telefon 02/61215684-7, fax: 6121 5688.

Tiskne Kulturní agentura IKARUS Mělník.

Rozšiřuje: A.L.L. production spol. s r.o., P.O. Box 732, 111 21 Praha 1, e-mail: allpro@mbox.vol.cz, http://www.allpro.cz, paní Vokurková, tel. 02/24009209.

Objednávky přijímá redakce časopisu a vydavatel.

Cena 1 výtisku 10,- Kč, roční předplatné 60,- Kč,

od 1/98: 15,- Kč / 90,- Kč

Nevyžádané rukopisy redakce nevrací.

Toto číslo bylo dáno do tisku 6.10.1997.

© IPOS PRAHA 1997

ISSN 0002 - 6786

Nov. výpl., P Pha 025, pov. ŘPP 1378/94

Optimistická úvaha o českém amatérském divadle a o těch, kteří mu propadli

V úvodu Jiráskova Hronova jsem se domnívala, že i letos budeme na festivalu slyšet větu „Kdo to sem vybral“, tak často v minulých letech adresovanou pořadatelům a tvůrcům programu. Nezaslechla jsem ji ani jedinkrát, a zdá se mi, že i tento fakt cosi vypovídá o současném stavu amatérského divadla. Od té doby, co Hronov otevřel své brány i divadlu zvanému tehdy netradiční, a mnozí staří ochotníci to pocítovali jako křivdu na „svém“ Hronovu, se mnohé změnilo nejen ve sféře politické a společenské. Mnozí „staří“ se začali zajímat o postupy, kterými se vyjadřovali vetřelci, a mnozí „mladí“ uznali, že bez lásky, obětavosti a úcty k řemeslu se nedá dělat pořádné divadlo ani v kukátku, ani na pódiu obklopeném ze všech stran diváky.

Vůbec nechci hlásat všeobecný smír, ostatně k čemu by nám byl dobrý, jen konstatuji, že lidé z obou stran žánrového i věkového spektra jsou k sobě tolerantnější, a to je dobrá zpráva. Jistě, někdy se za tím může skrývat jen prostý nezáměr, jindy třeba nepřiznané rozhořčení nad tím, že nejsem schopen porozumět, ale militantní snaha vypudit toho druhého třeba „na ten jejich Šrámkův Písek, když už ho mají“, ustoupila a zavládlo přiměřené. Uvědomila jsem si to znovu při vystoupení Petra Váši. Jeho „fyzické básnictví“ rozhodně není pro mnohé snadným soustem. Je z rodu kreací, které diváckou obec polarizují, čím větší nadšení na jedné straně, tím větší nepochopení, ne-li pohoršení na straně druhé. Ti, kdo předem nevěděli, na co vlastně jdou, se začali před koncem večera zvedat a tiše se plížili ze sálu, ti, kdo si bouřlivým potleskem vynucovali další přídavky, si jich nevšimli. České publikum je prý nadmíru trpělivé - ale dojde-li k takové situaci, není právě tichý, nedemonstrativní odchod tím nejpříjemnějším řešením?

Jak člověk stárne, vidí kolem sebe stále více mladých lidí. Ale fakt, že Hronov výrazně omládl, je faktem objektivním, a Hronov je vždycky v té či oné míře obrazem stavu celého českého amatérského divadla. Po skepsi počátku devadesátých let, kdy se zdálo, že mu zvoní hrana, nepochybuje dnes už asi nikdo, že ochotnické hnutí je života-schopné a svou pozici v kulturním životě zejména menších míst si i nadále udrží, vzdor konkurenci televize, diskoték a v neposlední řadě podnikání, které lidi pohlcuje tak, že jim už na nic jiného nezbyvá čas a energie. Pro starší generaci přišla tato šance pozdě, a mnozí si jí chtějí ještě v poslední chvíli využít a vychutnat. Mladí přijímají tyto možnosti jako nabídku, kterou si mohou či nemusí zvolit, a mnozí se rozhodují pro jiné hodnoty, než jsou ty konzumní. Třeba právě pro divadlo, v němž se mohou při hledání odpovědi na své otázky tvořivě angažovat, neomezování žádnými normami a nařízeními. Právě oni, kteří berou jako samozřejmou možnost svobodné volby, nejsou většinou militantně zaujati vůči jinému názoru, vůči jiné divadelní poetice. Přiučíme-li se při svém divadelním podnikání toleranci, bude to zisk navíc, užitečný nejen pro nás samé a použitelný nejen v divadelní oblasti.

Jaroslava Suchomelová

Převzato ze Zpravodaje JIRÁSKOVA HRONOVA
č.4 ze 4.8.97

5. října tomu bylo 20 let, kdy ve věku nedožitých 53 let zemřel znamenitý člověk, pedagog, divadelní kritik a šéfredaktor Amatérské scény **Jiří Beneš**.

Foto: Pavel Štoll

DAR OSVĚCOVAT

Četl jsem - a mohu říci, že studoval - v poslední době zevrubně Amatérskou scénu. A jak jsem tak procházel jednotlivé dávné ročníky, tak jsem si čím dále tím více uvědomoval, co z tohoto časopisu dokázal udělat **Jirka Beneš**. Vždycky jsem věděl, že má veliký a jedinečný dar osvětlovat. To znamená, že věci složité uměl velice přehledně, srozumitelně, a chcete-li, jednoduše vysvětlit. Ne, že by zjednodušoval, že by vytvářel schémata, že by popíral a zapíral tu komplikovanost. To nikdy, ale dokázal vždycky najít způsob, jímž se tato vlastnost rozložila do pojmů a slov přesně a přehledně seřazených a hladce pochopitelných. Záviděl a obdivoval jsem tuto Jirkovu vlastnost při všech rozhovorech a diskusích s amatéry, které jsme spolu podnikali a vedli. A přiznám se, že jsem mu to ještě více záviděl jako pedagog. A teď jsem si tohle všechno připomněl nad stránkami Amatérské scény. Neboť - samozřejmě to nebylo jediné pozitivum, jež Jirka tomuto časopisu vtiskl od chvíle, kdy převzal jeho vedení - tohle byla jedna z rozhodujících linií, které vytvářely ráz AS. Snažil se vždycky, aby divadelní dění viděl z různých stran, aby podoba jednoho čísla, stejně jako celého ročníku měla nejen svou informační hodnotu - co, kde, kdy a jak - ale aby se objevovaly pohledy hlubší a souvislosti širší, které by jednotlivosti spojovaly a nabízely nečekané průhledy. Zvláště po roce 1970 tento charakter Amatérské scény zesílil tak, že vznikl skutečně vynikající divadelní časopis.

Zásluhy Jirky Beneše o amatérské divadlo lze zajisté připomínat z různých úhlů a pohledů. Ale právě to, že jsem měl a mám Amatérskou scénu z let dávno minulých denně v ruce, mně přimělo, abych těch dvaceti let od Jirkovi smrti vzpomněl v tomto kontextu. Protože všechno co v dalších letech po jeho smrti bylo a je, buduje a stojí na tomto základě. Na to bychom neměli zapomenout.

Jan Císař

ZAUJATÁ ZPRÁVA
zaujatého informátora

o

festivalu, přehlídce a dílně celého národa
se dotýkající
jež zove se

DIVADLO V TRÁVĚ 1997

ÚVOD

a zároveň celkové zhodnocení

Festivalopřehlídku **Divadlo v trávě č.V.** (nebo 5) (slovy pět) označili její pravidelní návštěvníci za nejúsměvnější a nejpříjemnější ze všech přehlídkofestivalových **Divadel v trávě** dosud se v Bechyni konajících. Když si uvědomím, že mi letos několik mladých lidí pošeptalo do ouška, že na **Divadlo v trávě** jezdí raději, než na Šrámkův Písek, nebo že se při povídání o viděném ozvala návštěvnice z Prahy, aby svou řečí **Divadlo v trávě** vysoce vyzdvihla nad mnohé kulturní programy HLMPR (hlavního města Prahy), a konečně, že po ukončení přehlídky odborníci na slovo vzati jakoby jen tak mimochodem prohodili, že kvalita představení na **Divadle v trávě** rok od roku stoupá, mohl bych si pomyslet, že na tomto vynikajícím festivalu, svým významem přímo národním, není už co zlepšovat. Opak je pravdou. Těsně po přehlídce jsme si na poradě organizátorů vysvětlili, jak došlo k tomu, že přijíždějící soubory nebyly patřičně přivítány a obdarovány patřičnými informacemi, že bufet (nebo taky bifé) nefungoval(o) tak jak měl(o), že nebyl (i když nakonec nebyl zapotřebí) připraven prostor pro noční povídání a mazlení se s trávou, že byly v okolí přeplněné hospody, že při předávání nejlepšího nejlepšího z nejlepších (tedy všem) panovel poněkud zmatek ...atd. atd.

Vězte milení:

v příštím roce 1998 se divadelní
přehlídka

DIVADLO V TRÁVĚ

(jejíž sláva hvězd s rosou spadlých do trávy
bosým chodidlem se dotýká)

ve dnech 24. až 26.července konati bude

(Tedy opět v posledním červencovém
víkendu. Hovgh.)

STAT

a letmá zmínka o jednotlivých
vystoupení(ch)

Divadelní událost začala pochodňovým
průvodem na chůdách, slavnostními
projevy (ing. Ivo Našince a moji nepatrné
fousatosti), ohňostrojem zapáleným a tím i
odhaleným kamenným pomníkem trávy,
oběma znělkami (z důvodu časové tísně
v jedné chvíli reprodukovány) a

nejmilejší Popelčinou hrou.

Pak začala vážná práce

Začalo se hrát

divadlo

Pestrost a tím i zajímavost přehlídky umožňuje fakt, že jediným omezujícím faktorem na **Divadle v trávě** je hraní pod volnou oblohou. Tak jsme letos mohli na přehlídce vidět vedle ryze klasického činoherního divadla divadlo loutkové, divadlo na ulici, studentské divadlo a dokonce i fantastní taneční kreaci.

Diskuse o viděném jsme s lektorem Luděkem Richterem vedli především k hledání odpovědi na otázku, zda tráva té které insce-

naci pomohla, netkla se ji, či proč tráva pomohla, netkla se, či uškodila, zabrousil mnohdy hovor i na kvalitu jednotlivých představení, na jejich dramaturgii, úpravu, i herecké schopnosti a dovednosti. O posledních jmenovaných kvalitách jednotlivých divadelních souborů a jejich dramatických textů se v této zprávě zmiňovat nebudu. Čtenáři musí stačit celkové zhodnocení v úvodu. Víc se budu věnovat tomu, jak kterému souboru pomohla či uškodila tráva.

SPŠK Tatrmani - TEXTY JAQUESE PRÉVERTA

Lehce recesisticky pojatý, téměř absurdní text J. Préverta. V RODINĚ (který je základem vystoupení) patří se svým přehnaně realistickým pojetím do malého uzavřeného komorního prostředí. Zde tráva Klášterní zahrady rozhodně nepomohla. Řekl bych spíš, že uškodila. I to se stává.

SPŠK Tatrmani - TEXT ŠTĚPANA ONDRICHA

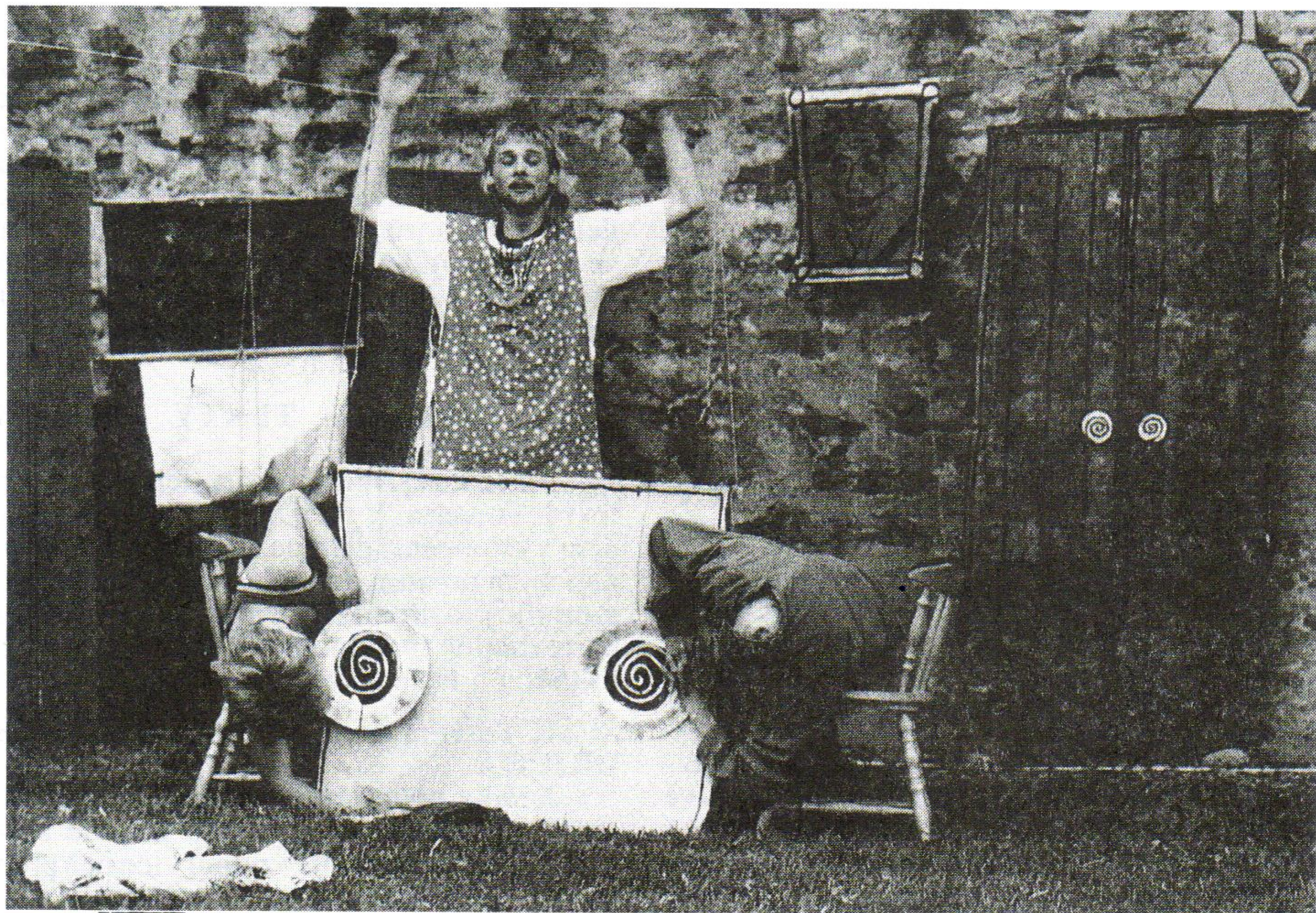
Krátký pětiminutový výstup s jednoduchým textem, situovaný jako avenue mezi dva stromy si s trávou rozuměl více než představení předchozí. Na rozdíl od něj však byl Text Štěpána Ondřícha (bohužel) pouze načrtnutý a technicky nedotažený. Potěšilo, že výstup vznikl pouze pro **Divadlo v trávě** a pro prostředí Klášterní zahrady.

Divadelní klub Kraslice - SETKÁNÍ S VERONIKOU

Jediné představení, které se hrálo v malém sálku Kulturního domu. Jeho aktéři se zalekli hrozivě vyhlížejících mračen a několika ukrápnutých kapek z nich. Později, při povídání o viděném, jsem vyslovil názor, že toto, do sebe sevřené představení se může hrát snad jen v komorním prostředí a že tráva by ho dozajista zničila. Naproti tomu Luděk R. projevil lítost, že představení na trávě neviděl. Domníval se totiž, že právě tráva by mohla pomoci oné zvláštní neurčitosti, se kterou se v tomto divadelním kuse mísí fikce s reálem. Nevím. Nejlepší by bylo to vyzkoušet. Proto také festival **DIVADLO V TRÁVĚ** existuje. A za celou jeho pětiletou éru ještě ani jedno představení nepropršelo. - To pro příště.

Odhalení kamenného pomníku Tráva zapálením
Foto: Jaromír Erneker

Divadelní společnost Kejklíř - STOLEČKU PROSTRÍ SE III.

Luděk Richter, jediný aktér představení, vytvořil jakýsi pohádkový seriál, se kterým Bechyni čas od času navštěvuje. Se stolečkem a jednoduchými, dřevěnými loutkami se produkce vejde jak do třídy, na chodbu, malého divadla, tak pochopitelně i na trávu. Komediantsví Luděka dokáže navíc téměř beze zbytku využít stávajícího prostředí a tím obohatit a ozvláštnit připravené představení. Zdá se mi tedy, že Luděk Richter trávě napomohl, aby mu napomohla.

Loutkářský soubor „Na židli“ - O SLEPIČCE KROPENATÉ - PERNÍKOVÁ CHALOUPKA

Paraván a maňasci, kterými soubor obě představení zahrál, lze postavit téměř kdekoli. To je přednost paravánu. Na druhé straně oddělení loutkového světa kdesi nahoře, na paravánu, poněkud znesnadňuje přímý kon-

takt s okolím. To není výtka, to je konstatování. Loutkářský soubor „Na židli“ ke svému představení trávu příliš nepotřeboval. (A ona sama se tvářila jakoby představení nebylo.)

Válkovo kočovné divadlo - JAK ŠVEC KÁČU VYTRESTAL

Z rozhovoru jsem pochopil, že soubor nemá stálou scénu a to je jeden z důvodů, proč do káry zapřahá koně a proč kočuje po vlastech Českých. Svou poněkud nastavenou variaci Lakomé Barky hrají se čtyřmi herci v prostoru po stranách vymezeném dvěma domy namalovanými na látku. Za domy na další kulise je namalovaný les. Jednoduché, přímé a nekomplikované jednání herců zvyklých hrát ve volném prostoru na návsi, v táboře, nebo v kempu, se klonilo více k trávě. Blíže k trávě měla také jednoduchá, poněkud nesourodá scéna. Jen mě poněkud mrzelo, že nevyužitou zadní kulisu lesa herci vůbec věšeli. Vzadu bylo krásně zelené roští a kulisa

lesa mě neustále naváděla k přemýšlení, co se to v tom lese vlastně ještě bude dít.

Divadlo loutkových omylů - ČERVOTOČÍ ČAJ

Povinnosti kolem organizace festivalu mi toto představení z velké části ukradly. Zdálo se mi však, že diváci poněkud recesní podívanou situovanou na kamennou terasu Klášterní zahrady přijali vlídně. Nespokojenost souboru s vlastním výkonem, nebo s vyzněním inscenace možná vycházelo ze situování scény do tak malého prostoru, že množství diváků, aby vidělo, se muselo rozmístit po okolních zídkách a schodech. Možná, že právě toto roztržité diváků přineslo jistou necelistvost v reakci na fórký představení.

Divadlo Continuo - DRAKONI

Divadlo Continuo na začátku festivalu dovedlo v průvodu na chůdách do Klášterní zahrady dav lidí. Druhý den, odpoledne, pak na náměstí na chůdách předvedlo téměř cirkusáckou podívanou. Trávy zde mnoho nebylo. Zato tu byla nutnost volného prostoru a jeho dokonalé využití. Domnívám se, že originalita a výjimečnost představení souboru Continuo naznačila, že využití volného prostoru jak v trávě, tak v písku, či na dlažbě se může stále ještě rozvíjet.

Kulturně divadelní spolek Puchmajer - PUCHMAJEROVA KÁRA

Představení, které bylo diváky spontánně přijato, mohlo být se stejným výsledkem zahráno v kulturním domě, v učebně, v divadle. Písničky a krátké skeče recesního studentského divadla byly vtipné a dobré. I když soubor své představení při cestě do Bechyně hrál v mnohých vodáckých táborech, zdá se, že s využitím okolního prostoru nepočítal. Nebylo třeba. Je nutno pouze konstatovat, že tráva Klášterní zahrady představení neškodila, ale ani jinak nepomohla.

Divadelní spolek Torzo - KULHAVÝ MEZEK aneb VÝBUCH NA JIČÍNSKÉM ZÁMKU

Další velmi dobré představení, které jsem bohužel, viděl jen zčásti. I když se domnívám, že inscenace byla vytvořena pro komorní (tedy uzavřený) prostor, razantní, přesné a přímé herectví využívající možnosti přímého kontaktu s divákem, jakoby s provozováním inscenace ve volném prostoru počítalo.

Západočeské divadlo Cheb, loutkové studio Nítě - ROZHLASOVÁ HRA

Toto zvláštní loutkové divadlo jednoho herce potřebovalo tmu. Domnívám se proto, že tak jako mnohá jiná představení je plánováno na malou scénu malého divadla. A tma a pozdní noční hodina skutečně udělaly své. Odfiltrovaly od technické scény trávu tak, že ani nevadila, ani nepomohla. (Nutno dodat, že právě na toto představení spadlo v souhrnu nejvíce dešťových kapek - asi 365,5 ks - přesto diváci neodešli a zůstali. O čemsi to svědčí, není-liž pravda?)

Taneční studio Černošice - NĚCO JE HRANATÉ

I poslední vystupující soubor potěšil. Nikomu nevadilo, že byl taneční, nikomu nevadily drobné nedostatky. Představení tanečního studia Černošice vzniklo minulý rok v Klášterní zahradě a Klášterní zahradě bylo věnováno. Děvčata, očividně zaujata vybraným prostorem tak udělala příjemnou tečku za veřejnými produkcemi.

V povídání o viděném bylo řečeno zhruba to, co si laskavý čtenář přečetl, došel-li až sem. Schází-li ti však, milý čtenáři závěr a shrnutí, přečti si laskavě ještě jednou úvod tohoto článku.

Srdečně vás zdraví

s chodidly ještě zelenými od trávy
Josef Bruček

Snímky na této straně nechávají nahlédnout na výsledek práce skupiny Tatrmáni ze SPŠK Bechyně při pokuse o abstraktní ztvárnění textů „V rodině“ (nahore) a „Za zrcadlem“.
Foto: Jaromír Erneker

KLIDNÝ HRONOV '97

Adjektivum klidný není a nikdy asi nebude nejlepším doporučením kvality v oblastech, které se týkají tvůrčích činností jakéhokoli druhu. Tam se naopak předpokládá kvas, vzruch, spory, konflikty, bouřlivost, prudkost - tedy neklid. Přesto si však trůfám tvrdit, že tentokrát přídavné jméno klidný vyjadřuje jako označení základního rázu Jiráskova Hronova 1997 pozitivum - tedy chcete-li kvalitu. Začnu tím nejjednodušším konstatováním - byl to Hronov vzácně vyrovnaný. Chyběla mu sice nesporná a výrazná špička, představení které by právě tou kvalitou vysoce přesáhlo všechna ostatní. Stejně tak chyběla představení, která by svou novostí, neobvyklostí, nečekaností vyvolávala bouřlivé diskuse a polemiky, prolamovala dosavadní představy o cestách amatérského divadla. A konečně: nebylo ani jedno představení po jehož spatření by „odborná“ amatérská divadelní veřejnost diváků Hronova jednohlasně vyslovovala prokletí a hromadně známou osudovou otázku: kdo to sem přivezl? Samozřejmě: dá se říci - alespoň na první pohled z venku - že tento klid bez výkyvů nahoru i dolů zavládl proto, že nikoho pořádně nevzrušilo, že představení se pohybovala v zóně průměru, ale nic nezajiskřilo, nepobouřilo, nevzrušilo, nefascinovalo. Prostě klid.

Tento letmý pohled a z něho plynoucí stejně letmý soud by však asi byl mylný. Myslim, že mohu s klidným svědomím říci, že většina představení tak nebo onak s diváky nějakého kontaktu - a často velmi těsného, naléhavého - dosáhla a že mnoho z nich vyvolalo otázky, otazníky, pochybnosti i souhlas, otevřelo problémy, které poukazovaly na nedostatečnosti, i zase inspirativní či „vzorové“ hodnoty. Píšu to jako lektor tzv. „problémového klubu“, jehož snahou bylo nehovořit o tom, jaké bylo představení, jak se povedla či nepovedla inscenace, ale vyhledávat hlavně to, co se vynořilo jako něco zajímavého, složitého, překvapivého co by si zasluhovalo hlubší pozornosti. Abychom si my lektori tyto „problémy“ nevymýšleli a nevnašeli do nich své názory a představy, měl jsem několik „kolegů - předjedců“, mladých stálých členů tohoto klubu, kteří se scházeli před naší odpolední schůzkou, probrali viděné a pak nám z této „probrky“ předložili k diskusi to, co je nejvíce zajímalo a o čem si mysleli, že se má mluvit dále. Měl jsem - přiznám se - z tohoto systému práce obavu, strachoval jsem se, zda vůbec nějaké „problémy“ budou a zda budou odpolednímu plénu našeho klubu - jenž bylo přístupné každému hronovskému návštěvníkovi - předloženy v takové podobě, aby vyprovokovaly další hovor. Nuže - po každé se tak stalo, po každé se vynořily nějaké otázky, které dovozovaly podnikat hlubší sondy. Chci tím doložit a potvrdit jedno jediné: že průměrná, nevzrušivá a šedivá představení, jež jsme na Hronově 97 viděli, nebyla, že svou drtivou částí - skoro bych řekl, že vlastně všechna - byla čímsi schopná zapůsobit na diváky, o něčem s ním komunikovat, vynucovat si přijetí či nepřijetí i další přemýšlení. Zkrátka a dobře: Přes to všechno, co jsem v prvním odstavci vyjmenoval jako něco, co chybělo a co mohlo vzbudit zdání průměru, jehož výsledkem je klidná lhostejnost, nebyl klid tohoto druhu. Ten klid

a příliš přijatelné, mají u podstatné části publika takový ohlas. Zkrátka a dobře: souhlasim s Jaroslavou Suchomelovou, že klid Hronova '97 byl asi do značné, ne-li rozhodující míry, způsoben tím, že se představy o divadle uskutečňované na jevišti už tolik nerozcházejí nebo alespoň nalezly takové možnosti styčných ploch, že i odpůrci toho nebo onoho divadelního druhu, poddruhu a žánru nacházejí podněty, které brání razantnímu a sektářskému odmítnutí. Mohl bych v tomto směru jít ještě dále a vyslovit otázku, zda tato situace nezpůsobuje i to, že amatérské divadlo a jeho jazyk nevydává - spěchám hned do dat: zatím - ze sebe tolik nových, jiných, nečekaných impulsů, které by rozčeřily divoce klidnou či zklidněnou hladinu. Jistou odvahou pro tuto otázku nacházím především v představení Bánovského pokutného divadla Bápodí s „autorskou“ inscenací Silva Lavrika - autora textu, režie, scény a kostýmů - Zátěse s matkou. Složitá „nediskursivní, nonverbální“ symbolika, kterou se jazyk tohoto představení vyznačuje, otevírala problémy, jež zřetelně naznačovaly, že nejmladší generace je především znepokojena tím, jak takové uspořádání systému divadelního jazyka chápat a hodnotit. Jinak řečeno: valnou měrou byl tento jazyk přijímán a uznáván, ale na druhé straně se objevovaly četné otázky, které se ptaly po jeho smyslu, funkci, potřebnosti, využitelnosti.

Byl to tedy jistě impuls, jenž otevíral jiné, alternativní způsoby organizace a funkce divadelního jazyka. Přitom většina diskutujících tušila, že ta složitá symbolika přes všechnu svou až mytologickou či mytopoetickou polohu a rovinu má ještě další souvislosti výrazné a aktuálně společenské, že je asi možné, ne-li přímo nutné skládat jednotlivé části inscenace v celek i na základě něčeho, co by se dalo nazvat - snad - politickou alegorií nebo ideovým - když ne přímo ideologickým - jinotajem. Ze je to prostě složitě zakódovaný, zašifrovaný model světa, v němž asi nechybí přímé vazby k jistým společenským skutečnostem. A tady vystoupila do popředí neschopnost ba neochota tuto symboliku takto číst, dekodovat, interpretovat. Něco z této neochoty lze jistě přičknout na vrub opatrnosti a nejistoty při vstupu do problémů jiného státu, o nichž se dovídáme jenom zprostředkovaně. Ale především - myslím si - to byla už nezkušenost s takovým alegorickým či jinotajným čtením, interpretováním. Nebo přímo odmítání komplikovanosti, která v sobě skrývá takovou mnohoznačnou neurčitost.

Což je potěšující. Neboť to znamená - zřejmě a zřetelně - jisté společenské klima, v němž tato „modelovost“ nemůže už sloužit jako záruka a jistota potřebnosti a funkčnosti českého amatérského divadla. Asi i proto to nemá a nebude mít ani v nejbližší budoucnosti lehké, neboť bude muset přehodnocovat - a zřejmě už se tak děje - řadu úspěšných a oceňovaných principů divadelního jazyka, které byly tolik, tolik nosné. Ale na druhé straně: nazval-li Petr Lébl bolearadické představení pro jeho „přesnost, přesvědčivost, pravdivost a neobyčejnost... až záhadnou“ Národním divadlem, pak tu cosi existuje, co - možná - tu budoucnost naznačuje. Neboť jak breclavští tak bolearadičtí na konec komunikují o tomtéž: nikoliv o „modelu“ svět, ale o situaci člověka. Nechtějí být divadlem velkých myšlenek a hlubokomyslných úvah, ale vyprávěním o osudech lidí. V tom je jejich složitost, komplikovanost - nikoliv v organizovanosti, uspořádání systému a struktury divadelního jazyka. Možná i proto byl Jiráskův Hronov 1997 tak klidný, že na něm nebylo výbojů, které by šokovaly provokativností svého tvaru a aspirovaly na „filosofickou“ složitost. Ale že se tu spíše dostavovaly účinky, pro něž máme označení katarze. To jest pocit lidské vzájemnosti, sounáležitosti, prostoty společných zážitků, radosti a bolesti. Ještě jednou budu citovat Zpravodaj Jiráskova Hronova. Radovan Lipus - „kavárský režisér a povalec Národního divadla moravskoslezského“ - napsal v nominaci na Zlatého Aloise (jakousi „neoficiální“ cenu, která vychází z ankety divadelních profesionálních odborníků) toto: „Pomalá, důkladná chvíle. Na samém přelomu nicoty... Cyril Rybář dává Vrbčeně červené korále, které ji přivezl z Dubňan. Vteřina tichá a zajímavá. Vteřina nůž.“ Pro mne je toto nominování Roku na vsi na Zlatého Aloise asi nejpřesnějším vyjádřením té tendence, kterou se snažím postihnout jako základní na 67. Jiráskově Hronově.

Je-li čas na pomalost, důkladnost, která se stává ponořením do hlubin žití, na vteřiny, kterými se člověk - na jevišti i v hledišti - zajímá a prožívá je jako nůž, jenž jim proniká, pak si myslím, že to mohou být symptomy, příznaky onoho klidu. A pak by to byl klid nanejvýše prospěšný.

Jan Císař

Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové / Macheath K.
Superstar aneb Žebrácká opera

Foto: Ivo Mičkal

**JSME NA
JEDNĚCH
PRKNECH,
TY I JÁ**

Uplynul týden, a já nejméně po sedmašedesáté obkružuji 67. Jiráskův Hronov, a stále se pokouším pojmenovat, co znamenal. Že byl do jisté míry výjimečný, ba dá se říci, že zlomový, vzhledem k přijetí uvedených inscenací, je zřejmé. Míním tím skutečnost, že oproti ostatním letům vládla v hledišti, ale i při hovorech o představeních v Problémovém Clubu, zřetelná tolerance. Ne pouhá smířlivost, mávnutí rukou či únava, ale tolerance v pravém slova smyslu. Jako by se tento rok do amatérského divadla světa proklubalo výrazné kolek-

tu. Dnes jejich struktura a systém jsou stejné či podobné. Regina svým pásmem Ba-za-mar aneb Z deníků profesora Jakuba Hrona Metánovského je tím těžko určitelným a zařaditelným synkretickým tvarem, jehož původ snadno najdeme ve vlivech - i postupech - divadla poezie. Rok na vsi Bolearadický je klasickým interpretačním divadlem ve všem vřdu. Opírá se o vynikající dramatizaci Miroslava Krobota a poučenou, promyšlenou režii Aleny Chalupové, která důsledně přikládá všem situacím základní interpretující významotvorné řešení - ví co znamenají v textu a co by měly či mohly znamenat na jevišti. Bez tohoto znamení-
tého textu a jeho explikace by tato inscenace nebyla. Takže na straně jedné „nepravdivá dramaturgie“ a z různých stran posbírané jevištní prostředky, které se skládají v celek velmi různorodě a na straně druhé „pravdivý“ dramatický text s příběhem, fabulí a dějem, jež tvoří rozhodující smysl inscenace i představení. Obě tato představení však spojuje „autorské“ herectví. To jest naprosto upřímná, otevřená, osobnostní výpověď těch, kteří jsou na jevišti o tom, o čem komunikují s divákem. Breclavští jsou - alespoň pro mne, a věřím, že i pro většinu diváků - nejsilnější tam, kde jejich mládí uchopí a pochopí příběh života vzácného samorostu Jakuba Hrona Metánovského a přes něj sdělí své pocity a myšlenky o velkých nadějích a marných snahách. Bolearadičtí rozmlouvají - a tím dodávají všem svým neumělostem divadelní sugestivitu života - o tom, co je spojuje s jejich předky a co je také čímsi víc než jenom příběhem z dávných časů, řečnické že je to koloběh pozemského bytí, v němž se všichni pohybujeme a jemuž všichni rozumíme.

Byl bych naivní, kdybych tvrdil, že se každému líbilo stejně bolearadičtí a stejně breclavští. Ale ten „autorský“ základ herectví v obou případech dokázal hlediště zaujmout a vzbudit při nejmenším respekt v tom smyslu, že se vynořila otázka, proč toto představení, jehož struktura a systém jsou pro mne ne zrovna přitažlivé

tivní vědomí kultury. Jako by Jiráskův Hronov roku 1997 překročil dobu, která se jeví poněkud obhroublá, pafilosophická, násilná, osamělá, bez romantiky a osobního nasazení (když pomineme nasazení při dolování dlouhých peněz). Možná tahle drobná úvaha není zcela pravdivá, možná je přáním, které povyšuje jednotlivé úkazy na kompaktní celek, ale nedokáže svůj pocit z přehlídky popsat jinak. Zřetelně a hmatatelně bylo možno pocítovat a vnímat pozornost nás, diváků, ať představení šlapalo, nebo z důvodů divadelních či mimodivadelních škobrtalo. Pozornost, která byla upnuta na zachycení předkládaného sdělení, pozornost, která měla eliminovat všechny šumy, aby dokázala dekodovat a doplnit a naplnit znaky zprávy o stavu světa a duše. I nanášení otázek, problémů a postojů v diskusním klubu, ať už byly jednoznačné, pochybovačné či rozvolněné, bylo vždy kultivované. I ty inscenace, u nichž nedošlo k oslovení diváků plnou měrou (ať už z důvodů jakýchkoli), nebyly poslány do Tartaru, ale zcela samozřejmě bylo jejich tvůrcům plně přiznáváno právo na vlastní cestu. A právě způsob jakým se o problémech CO a JAK a PROČ jednotlivých inscenací jednalo, mne vede k pojmenování 67. J.H. jako: **výrazného kolektivního vědomí kultury a výrazného uvažování v širších souvislostech**. Stačí si vybavit uvedené pohádky, jejich téma, ale zároveň si zpětně prolistovat paměti, jak bývaly na Hronově pohádky přijímány. Zní to nadneseně? Možná. Ale myslím, že trocha zdravého patosu jako trocha zdravého cynismu prospívá životu. Pravda, na druhou stranu byl 67. J.H. oproti ostatním ročníkům dosti vyrovnaný inscenacemi, které na něj postoupily, i když „stylový rozsah“ byl značný. Od, řekněme, psychologického realismu „Roku na vsi“, až po pohybově atakující a rockem dunící „Pravda je někde venku“. Pro mne je tento rozsah příznačný, neboť obě zmíněné inscenace šly upřímností a osobním nasazením interpretů na dřevě, na krev. Obě pokračovaly v tom pravém člověčím patosu - ale nejen ony - naši zvláštní dobu, která si v adorovaném českém pragmatismu plete hvězdy odrážející se v rybníce s vesmírnou klenbou, a která duchovní sféru nahrazuje materiální tak, jak nikdy dřív. Jenže, našťastí **duch 67. J.H. byl takový, jaký jsme si ho společně stvořili. Jeho vnějším výrazem budiž ilegální cena Zlatý Alois II., udělená Roku na vsi divadlu z Boleradice za nejlepší - a já dodávám nejlidštější - inscenaci roku 1997.**

Měl bych ve skutečnosti psát o jednotlivých inscenacích uvedených na 67. Jiráskově Hronově. Ale za prvé byly už zachyceny, a některé rozsáhle, v mnoha článcích v Amatérské scéně, a za druhé je pro mne tentokrát daleko důležitější milieu a kontext v němž byly uvedeny, než je-

jich samotný popis či vzepětí a pokles oproti času, v němž byly na žatvu vybrány. Už jen rozsah deseti měsíců, během nichž výběr probíhá, hovoří za vše. A pak, duch tolerance a souvislosti

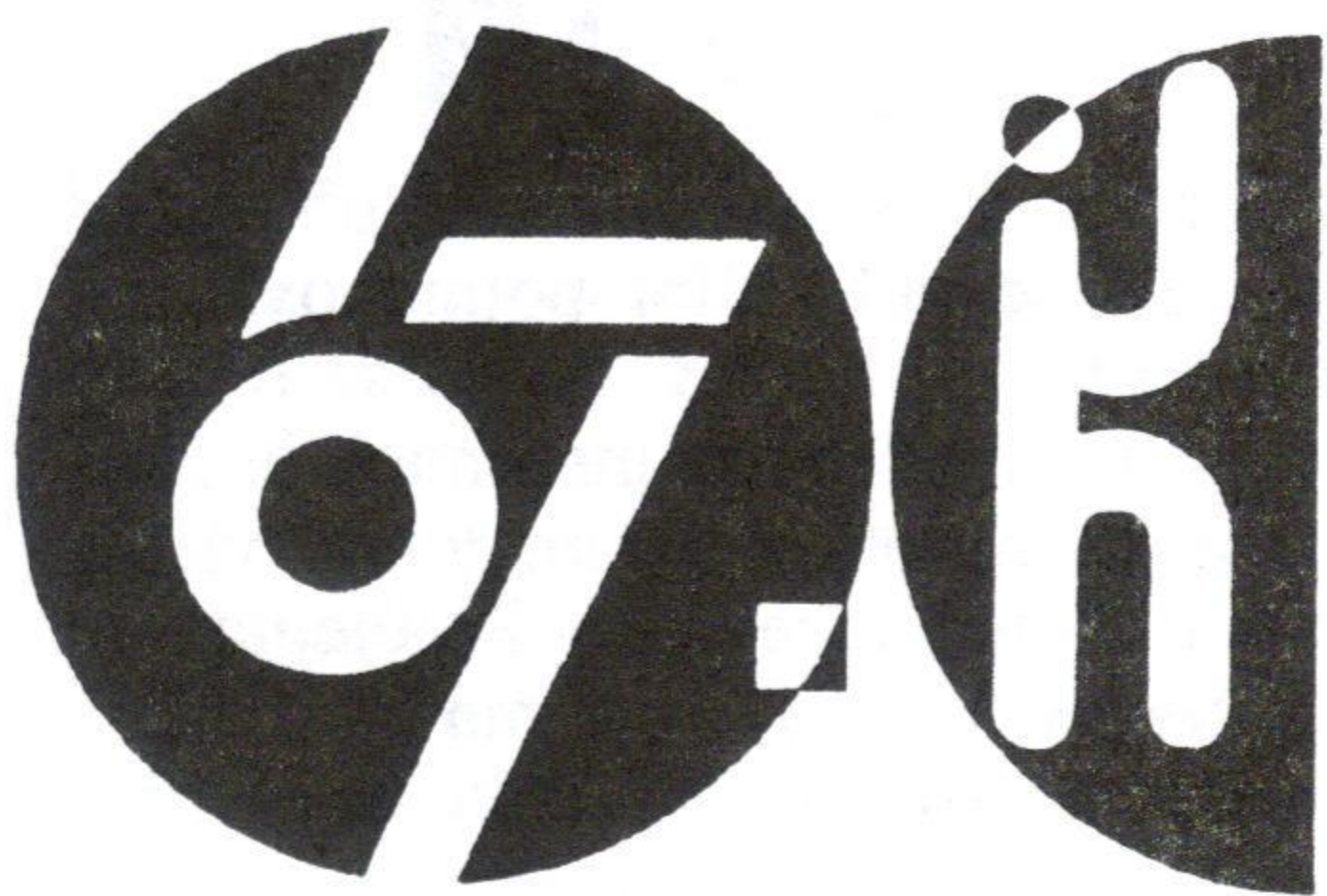

Divadlo brň Mrštíků Boleradice / Rok na vsi

Foto: Ivo Mičkal

je silný. Příkladně love story Rádobydivadla Klapý P.G. aneb **Romantický příběh** není pouhou ozvěnou nad červenou knihovnou, ale vzato do důsledku, i přes roztínání vzpírajícího se ibsenovského dramatického textu, jde o hledání jiskry slušnosti v roklině černé duše, o podání dlaně chybujícímu. Takže, ne happy end či návrat ztraceného syna a pouhé odpuštění, ale naděje (ach, jak ta je v životě důležitá), že vstřícnost bude přijata a především pochopena a dál předávána. Ne pouze tomu, kdo ruku podal, ale obecněji, všem.

Nebo inscenace Bánovského pokutného divadla **Zatíší s matkou** od Silvo Lavríka, která má silný politický akcent - přesněji, takto by se dala razantně jevištně vyložit. Přesto či právě proto vytvořil Lavřík širší koridor, v němž nabízí zásadnější pohled na znaky a archetypy, jejichž významy v nás zkonvenciovaly, takže přijímáme pouze první signál a přestáváme je vnímat v celém rozsahu, především v okamžiku, kdy je jich použito jako zastíracího manévru. Plán rozvíjený kolem Štědrého večera, byť se jeví asociální, má silné důrazy na pohyb a proměnu znaku. Příkladně od kyselého zavináče u vchodu přes výprask rybou, příchod Smrti a Anděla strážného, jejich rozdělení a zároveň společný tah na cíl, proměna hodnoty toho, kdo usedá v čele štědrovečerní hostiny, která je - má být!? - symbolem zrození naděje. To vše z pohledu diváka uchopitelné jak racionálně tak iracionálně, tedy podvědomě, s ostrými konturami archetypu a následně jeho rozostřením a záměrným zesvětštěním. Ale i v této černé vdovské záležitosti je pod hladinou ukryta naděje, byť třeba pouze v tom, že jednou dokážeme nezavřít oči, že dokážeme přijmout, co nám smysly sdělují, i když snadnější cesta životem je raději nerozumět, stavět se slepým. Když už jsme u hostů, byl zde Verband Berliner Amateur Theater s anglickou konverzačkou **Kdo byl Mr. Hilary**, Bungeiza z japonské Toyami uvedla ukázkou tradičního tance, A.P. Čechova **Námluvy** provedené v japonských reáliích, a **Lekci** od E. Ionesca. Oba texty jsou známé, tudíž každý mohl srovnávat používání prostředků evropského a orientálního divadla. Théâtre Orkydhé z Francie uvedlo fragmenty z Büchnerova **Pravdivého příběhu vojáka Wojcka**, založené na výtvarném oslovení, takže individuální asociace diváků vycházely především z formy.

Loutkaři letos, díky zdravotním problémům, uvedli pouze jednu inscenaci, a to absurdní pohádku **Sadoděde, Sadoděde** od Čmukařů. Z kolínské přehlídky pantomimy a pohybového divadla dorazily **Ozvěny II.**, které uvedly pásmo sedmi inscenací od souborů Lalofobia, Šilencium, Nepanto a Mimo. **Večer moderního tance** od Domina - zde si dovolím citovat prof. Jana Císaře: „Tanec je cosi jako lyrika mezi druhy literárními, vyjadřuje stav duše, zatímco divadlo tvoří situace a vyjadřuje vztahy mezi člověkem a jeho prostředím. Co oba tyto druhy spojuje, a proto k sobě nalézají ty četné a plodné kontakty, je pohyb lidského těla jako základní prostředek, jímž uskutečňují své cíle a realizují své funkce. V „Pro Domino“ pak soubor demonstroval, jak snadno se může sblížovat s divadlem a svým pohybem směřovat k situaci.

Divadelní monology a dialogy překvapily dvakrát. Jednak mladou Janou Horčíčkovou z DS Hrubín Nový Bor v **Nazdar, Ančo**, v nelehkém, obnažujícím textu, podaném však přirozeně a s nadhledem. Jiří Hlávka z D3 Karlovy Vary se představil s vlastním textem **Cyrano a ...**. Velmi zajímavé literární zpracování, lákavé a provokující. A když zapomenu asi poslední dvě věty, myslím, že by si zasloužilo řádné one-man-show, více rozpracované v čase, aby divák dostal prostor projít si Ludvův život i sám v sobě a za sebe. Od D3 jsme též shlédli **Já jsem Herbert!**

Pod divadelní inscenace, které vycházejí nebo volně souvisí s prvky tvořivé dramatiky, lze zahrnout nejen Hudradlo Zliv s pohádkami **O černém beránku a bílém vlkovi** a

Divadlo Bungeiza Toyama, Japonsko / Námluvy
Foto: Ivo Mičkal

Píšťalka. Přináleží k nim i poněkud více „odrostlé děti“, jako Regina Břeclav s **Bazamar aneb Z deníků J.H. Metánovského**, **Milá sedmi loupežníků** Jesliček z Hradce Králové, a Tak trochu bychom z Aše s **Pravda je někde venku**. Všechny tyto inscenace byly dostatečně popsány zrovna tak, jak pohádka **Tři rubíny** DS Tyl Rakovník a **Mauglí** Mladé scény z Ústí nad Labem. Zrovna tak opereta **Mam' zelle Nitouche-ky aneb Láska kvete v každém věku** z Ořechova, a **Macheath K. Superstar aneb Žebrácká opera** z Jesliček, kde ono „aneb“ není pouhou schválností, ale poukazuje na zmnožení prostředků a hledání dalších cest k oslovení dnešního diváka. **Arlekino vévodou Bretaňským aneb král Leyr a jeho tři dcery neboli Zkamenělý princ** Studia Dům Brno má o „aneb“ více, a to jak verbálních tak nonverbálních, což se projeví v okamžiku, kdy Arlekino vadne a hraje se o doslovnosti, a ne o horečnaté metaforičnosti, v níž vršení možných významů má šanci se srazit a může vzniknout zážitek. Též Romeo a Julie po dvaceti letech v inscenaci **Byl to skřivan** od Ephraima Kishona poněkud zvolnili. Zato temné blues světa Borise Viana, v němž srdce horoucně plá, uvedené Divadlem AHA! z Lysé nad Labem pod názvem **Pravdivé příběhy** učinilo velký skok vpřed. Tři aktovky, seřazené Mirkem Pokorným do dramatického oblouku Stvoření světa, Běhu světa a Apokalypsy, dnes nenabízí úšklebek, ale huronský očišťující smích bohů. Souběžně s dramatickým obloukem běží linie tvořená Adamem, Exhibicionistou a Schmürzem - „svědomím“. Tyto postavy hraje J.A. Procházka, který jako jediný prochází všemi třemi příběhy. Důsledkem tohoto propojení, *protože si ho pamatujeme*, je opět vize naděje, nabídka možnosti, že nemusíme propadnout ztracení. Je to akcent, který nabyl závažnosti!

A co takhle schopnost vyprávět příběh? Někdy se zdá, že je odsunut do druhého plánu, ale letošní přehlídka mnohokrát předvedla jak je důležitý sám o sobě, a jak teprve přes něj dokážeme s interprety jít a především porozumět. Tím se znovu vracím k boleradickému **Roku na vsi**, který zapůsobil jako čistý divadelní pramen. Je prozářen důstojností, voní i bolí člověčinou a vstupuje rovnou do srdce. To je též dáno paní Chalupovou, která režírně vede své herce jen tam, kam jim síly stačí, takže jejich výpověď je zaujatá a velmi osobní. V závěru jejich představení jsem zažil, a určitě jsem nebyl sám, to, co se nazývá katarze. Očištění v tom pravém, ryzím významu pojmu, tak dávno popsaném panem Aristotelem.

Ach, jak vidno, zachytit 67. Jiráskův Hronov jsem tentokrát schopen jen takto titulově stručně, což je dáno skutečností, kterou jsem se snažil vyložit na počátku. Můj pocit ještě rozšířili, či chcete-li umocnili, práce v seminářích. Jednak z vyprávění, jednak z osobního zážitku kurzu praktické režie mohu soudit, že potřeba kolektivního vědomí kultury a uvažování v širších souvislostech, tedy nutnost získat takové dovednosti, aby se duchovní vědomí rozšířilo, zde bylo hnacím motorem. A to je víc než potěšující. To je zavazující. Jak obecně, tak specificky, třeba vzhledem k tomu, aby 68. Jiráskův Hronov byl důstojným nástupcem. A nejde jenom o „ty prachy na přehlídku“, ale o podstatu, co bude dál. S námi, a tím pádem s divadlem. Neboť, ať už divadlo tvoříme z libosti nebo z profese, tvoříme jej proto, že nám nelze jinak a chuť a potřeba prosekávat stezku k oslovení se teď a tady a na ostro, ne přes blikající a překrucující media, je neodvolatelná. Asi jsem patetický, jako na počátku, ale na tom stojím a nemohu jinak, a devět dnů Hronova mne v tom utvrdily.

Vladimír Zajíc

67. JH - FAKTA, PROBLÉMY, OTAZNÍKY

Režisér Petr Lébl na adresu letošního Jiráskova Hronova prohlásil, že pokud kdysi Hronov přirovnával šíři jeho divadelních aktivit k velmi renomovanému festivalu v Avignonu, pak JH 1997 se mu zdál mnohem zajímavější a ne tak komerční jako Avignon 1997. Avignon sice neznám, avšak P. Lébl svou zmínkou o nekomerčnosti Hronova se dotýká klíčové otázky této přehlídky, totiž jejího „lidského rozměru“, jak to trefně nazval starosta ing. M. Houštěk. **Hronov byl, je, i vždy bude setkáním lidí stejného zájmu. Přijelo jich letos kolem tisíce, z toho bylo 411 hrajících, 190 seminaristů pracujících v deseti dílnách a klubech, 89 zahraničních hostů** (čtyři hrající soubory z Německa, Japonska, Slovenska a Francie, dva zahraniční lektoři - Silvo Lavrik ze Slovenska vedl dílnu dramatizace literárního textu, Stefan Koller z Německa nabízel dílnu pohybového divadla, jako pozorovatelé se zúčastnili hosté z Irska, Velké Británie, Německa - mnohé z nich AS oslovila a jejich názory postupně zveřejníme, německý malíř a sochař Tilo Hertel přivezl výstavu svých děl). Tisícovka účastníků JH svědčí nejen o tom, že amatérské divadlo má stále široké zázemí, ale také o tom, že se koncepce JH jako české amatérské divadelní žatvy vžila.

Je pravdou, že se stále více oceňuje mnohotvárnost a různorodost festivalového programu. V této souvislosti se však nelze vyhnout velmi ožehavé otázce, zda možnosti inspirace, již žatva skýtá, více nevyužívají činoherci než ostatní obory amatérského divadla. Odpověď na ni podle mého soudu není jednoduchá. Hronov logicky budou za svůj vždy považovat spíše činoherci než např. loutkáři. Na druhé straně mladí zájemci o divadlo, kteří se hlásí do seminářů, jsou často z divadelního hlediska ještě nepopsanými listy a budou-li se věnovat divadlu, mohou se rozhodnout pro cokoli. Do Hronova pravidelně jezdí jednotlivci i celé soubory i z jiných oblastí amatérského divadla než je činohra. Najdeme je mezi osobnostmi dětského divadla, divadla poezie i loutkového divadla. Možná, že to vlastně není ani podstatné, kdo na Hronov jezdí. Daleko významnější je přece skutečnost, že Hronov potřebují.

Hronovu se obvykle říká Mekka českého amatérského divadla, neboť vystoupit zde je ctí i závazkem. Asi to tak je, ale nijak z toho nevypývá, že jsou soubory ochotny podřídit se případnému dramaturgickému záměru pořadatelů a vystoupit v určený den. Naopak, množí se požadavky typu: „můžeme hrát pouze ve středu, případně v jiný den“. Sestavit program je úkol pro computer, který zatím nahrazuje hlava dr. Strotzera. Je otázka, co dál. Benevolence pořadatelů vůči souborům vylučuje dramaturgii festivalu, na druhé straně striktnost typu, buď vystoupíte podle dispozic nebo sbohem, by možná více mohla fungovat v činohře, ale pa-

trně nikoliv v dalších oborech. Někaké meze však pořadatelé budou muset vytyčit.

Podobně citlivým a ožehavým problémem je otázka výběru národních přehlídek, které se konají koncem června a počátkem července, tedy v době, kdy program JH má už konkrétní podobu. Jde zejména o Dětskou scénu a Loutkářskou Chrudim. Zatímco u Dětské scény je jasné, že nemůže jít o loňskou inscenaci a lze vybírat buď tak jako dosud z regionálních přehlídek, případně ponechat jedno či dvě volná místa pro doporučení přímo z Dětské scény, u LCH existují všechny tři možnosti. Ať se však festivalový výbor JH ve spolupráci s odborníky z daného oboru rozhodne pro cokoli, vždycky bude zvolený systém narážet na realitu života. Doufám, že všichni, kteří do toho mají co mluvit, nepodlehnu pokusům sáhnout po jednoduchých řešeních.

Hronov je nejstarší českou divadelní přehlídkou a je také nejdelší. Deset festivalových dnů však něco stojí. V minulých třech letech doplnil státní příspěvek MK ČR a organizace IPOS-ARTAMA větší sponzor - Česká spořitelna nebo Komerční banka. Letos však pořadatelé neuspěli u nikoho. Jak poznamenala vedoucí pracoviště ARTAMA paní dr. Šrámková, nejde letos bohužel o zkušenost ojedinělou. Náměstek ministra kultury, ing. Zdeněk Novák, který již podruhé JH jménem MK ČR zahajoval, připustil, že se lépe hledají sponzoři na rudolfínskou výstavu než na JH. Řešení však nevidí ve vybudování marketingové agentury zaměřené na podporu kulturních institucí a aktivit, jak to na tiskové konferenci navrhl jeden z přítomných novinářů. „Spíše než prostřednictvím marketingových organizací fungují tyto záležitosti na bázi osobních vztahů“, dodal. Náměstek Novák se nejen veřejně přiznal k tomu, že v rodných Bítovčicích (okres Jihlava) amatérské divadlo hrál, takže dobře rozumí pocitu nadšení z divadla a pro divadlo, ale zároveň

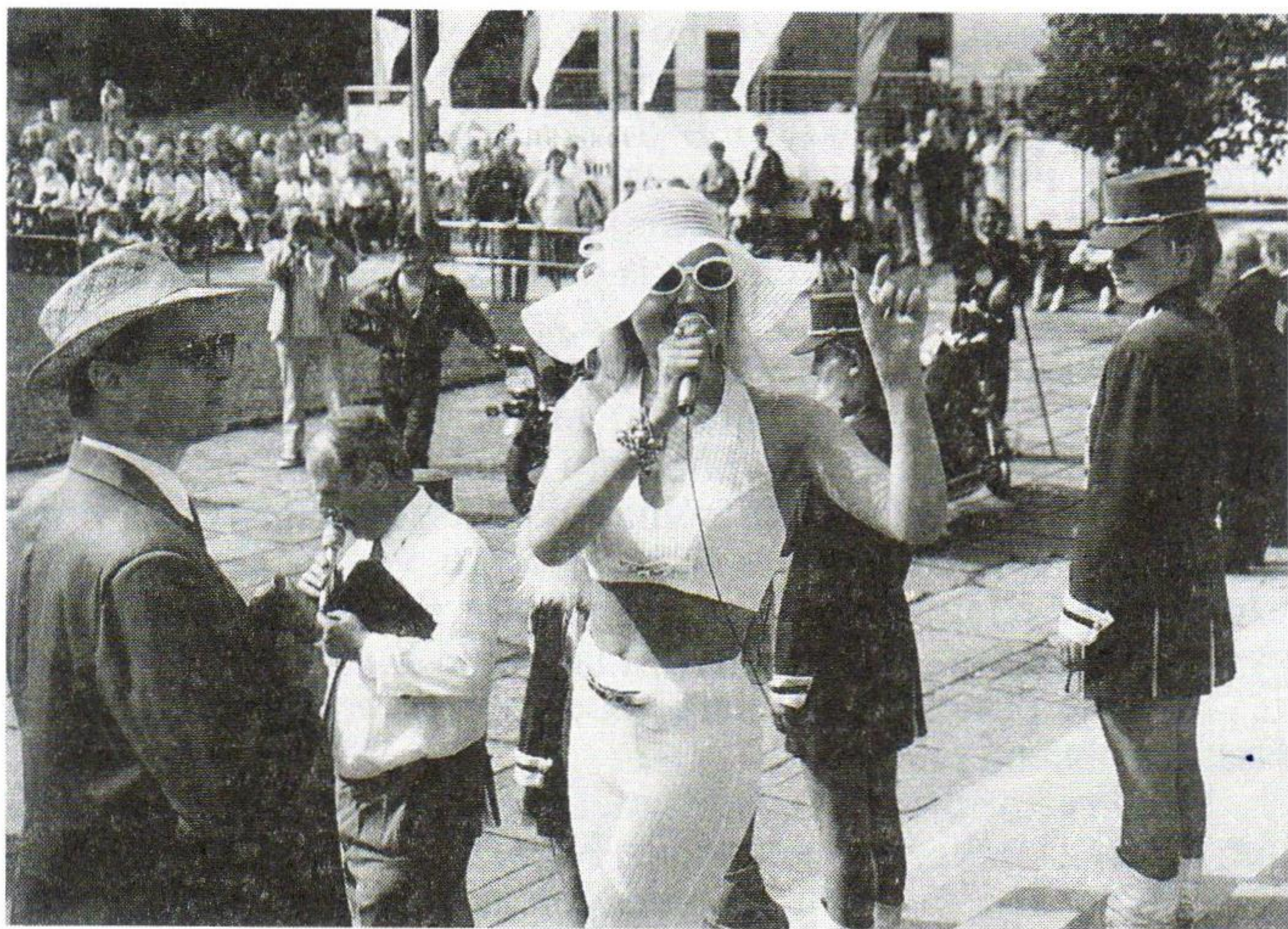
prohlásil, že „člověk, který je otevřen jakékoliv tvůrčí aktivitě, je mnohem vnímavější a pozornější i k dalším oblastem kultury. Amatérské divadlo mělo velmi důležitou roli při znovuzrození české kultury, je její neodmyslitelnou součástí... A i když dnes třeba amatéři hrají moderní autory, ta podstatná kvalita, charakteristická pro české amatérské divadlo tam tak či onak je stále přítomná“. Dobře se to poslouchalo, stejně jako ujištění, že Hronov ministerstvo hodlá i nadále podporovat, neboť má nesporný význam nejen pro amatérské divadlo, ale i pro divadlo jako takové, mimo jiné jako zásobárna talentů a inspirace. Do rozpočtu 67. JH ve výši 550 tis. Kč přispělo MK ČR částkou 245 tisíc.

Léta Hronov zápasí s prostory, a to nejen divadelními. Vedle velkého kukátkového divadla s dobrým technickým zázemím, fungovala kdysi Slávie jako malé kukátkové a menší aréna a nově také sokolovna. Restitovaná Slávie chátrá a patrně je ztracená, sokolovnu letos pořadatelé vylepšili trochu esteticky a trochu akusticky vykrytím stěn a stropu a po loň-

Slavnostní zahájení 67. JH

Foto: archiv města Hronov

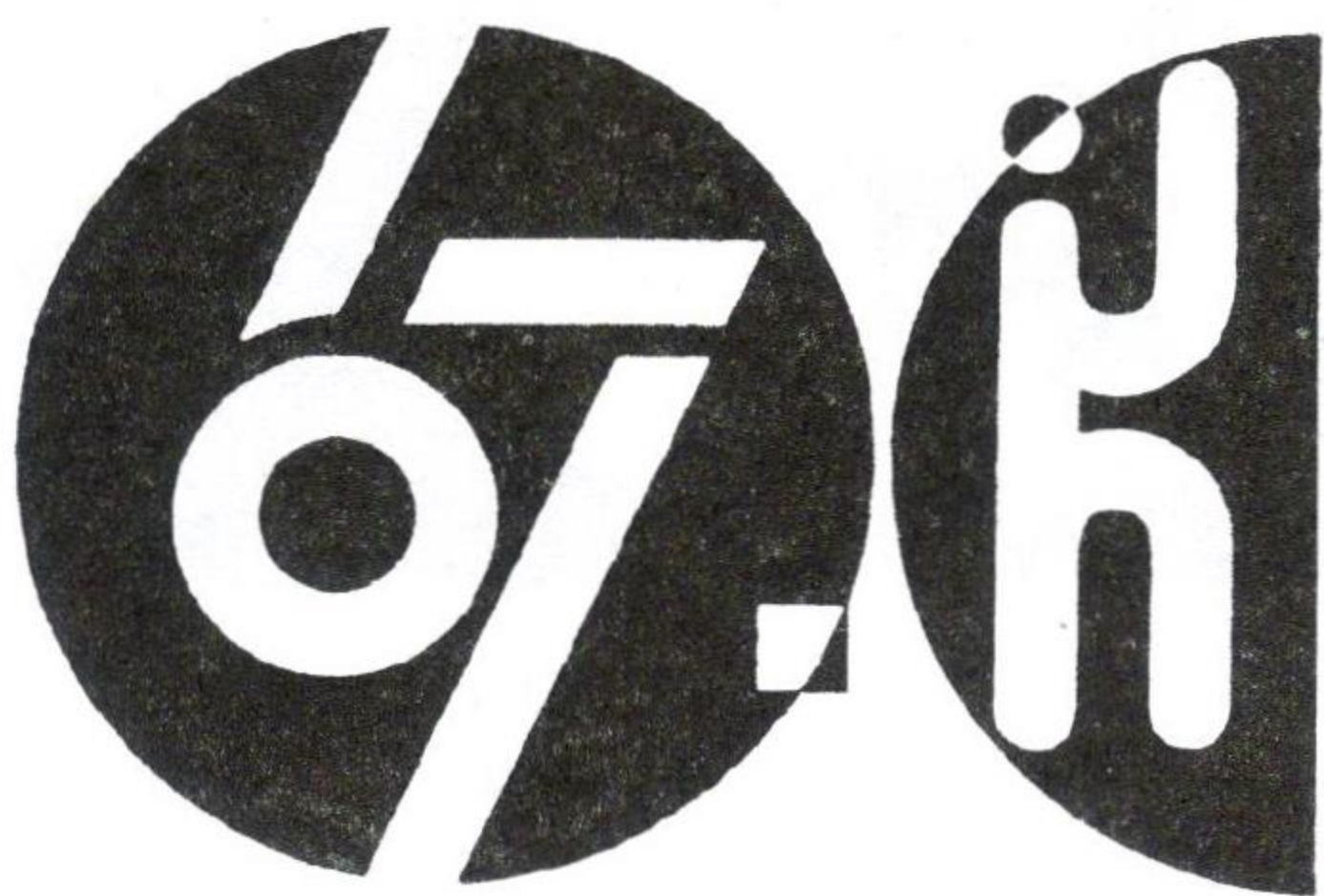
Pani hraběnka přijela na zahájení JH poněkud překvapivě za zvuku policejních houkaček. Foto: Ivo Mičkal

ské premiéře letos znovu fungoval jako malé kukátko Malý sál Jiráskova divadla. Rekněme rovnou, že jako na smilování čeká přehlídka na dostavbu divadla. Potřebuje ji nejen JH, ale i město, v němž např. není taneční sál. Dostavba letos trochu pokročila. Je instalována vzduchotechnika, klimatizace a topení a jak řekl starosta města „čekáme, až se objeví další peníze.“ V nejlepším případě to bude hotové za dva roky. Ale i naděje je dobrá.

Na rozdíl od divadelních prostor se snad podařilo vyřešit prostory pro dílny a semináře. Opustila se idea soustředění bydlení i pracovních prostor na jednom místě např. v ZŠ Žbečnick. Koncentrace nemohla splňovat ani základní požadavky na hygienu. Rozdělení do několika míst se ukázalo jako velmi funkční. Možná, že to přispělo k dobré atmosféře seminářů. Ostatně lektori hovořili o svých seminaristech jako o velmi dělných. Smysl dílen za všechny vyjádřil v rozhovoru pro zpravodaj přehlídky Radovan Lipus: „Z žádné dílny si člověk neodveze univerzální recept nebo dovednost. Může si odnést určitou inspiraci a třeba v negativním smyslu poznání, že takhle to dělat nechce, že to není jeho cesta“. Otevřené dílny doplnily letos dvě uzavřené akce - seminář herecké práce ruského režiséra z Divadla na mostě (Perm) Sergeje Fedotova určený pro východočeské divadelníky a seminář SPgŠ Beroun vedený pedagogem R. Musilem. Lektory **Problémového klubu**, o němž píše ve svém zamyšlení prof. Císař, byli František Zborník, Aleš Bergman, Petr Lébl, Vladimír Zajíc, Jan Císař. Dopoledne s mladými předskokany, kteří připravovali svými úvahami odpolední veřejný seminář, pracovala Káťa Fixová. Myslím si, že tato koncepce dobře vyřešila problém veřejných diskusí, jež patří k tradicím JH a umožnila vyhnout se nebezpečí jednak akademických řečí, jednak školitelského přístupu. Chodilo sem pravidelně 75 zájemců.

Program Hronova byl tak jako vždy obohacen o šňůru koncertů, filmových představení v letním kině a také o dvě besedy se zahraničními hosty z Německa a Japonska. Obě byly zajímavé a vrátíme se k nim v dalších číslech AS.

67. JH skončil a začínají úvahy nad dalším ročníkem.

Nemohu začít jinde než u peněz. Dva balíčky opatření a povodně jsou východiskem pro rozpočet v roce 1998. Najde-li se větší nestátní sponzor (tady je místo především pro Český komitét JH),

pak se pořadatelé budou muset zamyslet nad úspornější variantou přehlídky. Stát i občané budou v příštím roce chudší. Je otázkou, co unesou soubory i jednotliví účastníci. Nevím, zda si pomůžeme snížením počtu představení při zachování délky přehlídky. Asi nemá smysl odvolávat se na výsledky ankety, která je dva roky stará a vychází z jiných ekonomických podmínek. Invenci se meze nekladou. Ostatně prof. Císař a Jiří Hraše přišli s nápadem na golfové divadlo. Bohatí cizinci by se vodili od jamky k jamce, tam by se sehrály nějaké výstupy a ty by zaplatily celý Hronov. Bohužel to asi nepůjde, na druhé straně prý české banky na golf slyší lépe než na kulturu obecně. **Máte-li názor na rozsah příštího Jiráskova Hronova, napište. Amatérská scéna je i Vaším časopisem.**

Lenka Láznovská

Ruský režisér Sergej Fedotov uprostřed svých východočeských seminaristů na 67. JH. Foto: Ivo Mičkal

JAK SE ŽILO NA JH RÁDOBYDIVADLU

Často se zdůrazňuje lidský rozměr Jiráskova Hronova, tj. skutečnost, že festival je především setkáváním lidí, které spojuje zájem o divadlo. Amatérská scéna se rozhodla zkoumat, zda přitom nezapomínáme na odpovídající podmínky pro hlavní skupinu účastníků JH - hrající soubory. Pobývají zde většinou jeden večer, jeden celý den a jedno další ráno. Jak se jim bydlí, jak se stravují, jak prožívají svůj hrací den? Jako objekt zkoumání jsme si vybrali špičkový amatérský soubor s mnoha zkušenostmi z českých i zahraničních festivalů Rádobydivadlo Klapý. Takto tedy vypadal jejich hronogram.

Ve středu vpoledne 6. srpna jsme spolu s Evou, Janou a Pavlem, kteří byli na JH již od začátku, vartovali na náměstí. Podle smlouvy byl soubor očekáván kolem 17. hodiny. Dočkali jsme se o hodinu později, kdy zastavují první osobní auta. V mezichase se ptám Evy Andělové, zda se soubor před Hronovem sešel. „Nesešel, neboť několik lidí natáčí s Václavem Vorlíčkem pohádku, do Hronova dorazí dokonce až zítra, s textovou a prostorovou zkouškou počítáme zítra“, zněla odpověď. Od prvních vystoupivších Klapáků se dovídáme, že se soubor po cestě ubytoval v zemědělském učilišti v Náchodě. Bydlí po třech a pokoje jsou prý slušné. V 18,15 je soubor až na filmaře kompletní. „Kontroloval někdo proboha kostýmy?“, zoufale volá Liběna. „To chce klid, odpovídá jí organizační vedoucí souboru Mirek Holfeuer a dodává: „Přátelé, mám pro vás nemilou zprávu, každý mi dlužíte 150,- Kč, zaplatil jsem je z vlastní kapsy.“ To jsi na tom už tak špatně, Mirku?“, ozývá se z houfu. „Neblázněte, to je účastnický poplatek. Je to za jídlo a bydlení“. „A musím to platit, když s vámi nebydlím?“, ptá se Pavel. „Asi ano“. Soubor se ještě domlouvá, že by se rád šel podívat na obě večerní představení. Snad se seženou nějaké lístky. Ve 23,00 je sraz v hospodě Horror pod sokolovnou.

*Rádobydivadlo Klapý / P. G. aneb Romantický příběh
Foto: Ivo Mičkal*

V 18,30 se soubor staví na schody Jiráskova divadla na vítání spolu s divadlem Jesličky. Starosta Hronova už postává před mikrofonom. Mluvit však zatím nemůže, neboť na trávníku za ním řve sekačka na trávu a po pažitu pobíhají nějací lidé a pokřikují na sebe - prostě neviditelné divadlo Pavla Fialy. Starosta, zkušený divadelník, situaci zvládne i když s malým šrámem. Místo Jeslíček omylem vítá včerejší dětský soubor ze Zlivi. Ředitel HKS Luboš Červený spěchá svého starostu zachránit. Vše je napraveno, Klapáci dostávají účastnický list, kytku a účastnické placky. V 18,45 jdou na večeri do hotelové školy. Na stravenku v hodnotě 45,- Kč si mohou vybrat ze čtyř jídel, popř. si doplatit za minutku. Pít si platí každý sám. Pro dnešní večer soubor opouští.

Ctvrtek 7. srpna

8,30 snídaně v internátu hotelové školy v Hronově, na výběr teplý párek nebo máslo a džem, za třicet korun nic moc.

9,00 soubor spěchá do sokolovny stavět scénu. Zvukař a scénograf Pavel Hurych říká, že je třeba přestavit celou sokolovnu. „Co to znamená?“, ptám se. „Dole potřebujeme větší prostor, ubrali jsme proto tři řady, naopak jsme přidali židle nahore. Kapacitu se nám tak podařilo zvětšit o takových 70 až 100 míst“, říká Pavel. „Myslíš si, že vykrytí stropu a stěn zlepšilo akustiku?“, ptám se dále. „Akustiku nikoliv, spíše to zlepšilo vzhled interiéru“.

9,30 - 10,30 děvčata ze souboru si postupně půjčují žehličku a na stolku ve vestibulu sokolovny pilně žehlí kostýmy. Já si zatím povídám s uměleckým šéfem souboru Láďou Valešem o tom, co pro soubor znamená hrát na JH. „Je to něco jiného než hrát na jiných přehlídkách. Je to posvátná půda. Rádobydivadlo tady hraje po čtvrté, ale člověk vždycky propadne mystice Hronova. Je to ďábelský kruh. Jedete do Hronova s obavami, ale přesto rádi. Když někdo říká, už nikdy do Hronova, lže, všichni se sem chtějí vracet“.

11,30 scéna je postavena, ale zkouška se nekoná, neboť „filmaři“ stále nedorazili. Mezi nimi je představitel mladého Gynta. Nikdo se nevzrušuje. „Valeš si poradí“, říkají a vzpomínají, kdy naposled neměli také hauptku. Nastává obecný rozchod na oběd.

14,00 konečně může začít zkouška. Je třeba se ujistit, zda se všechno na scénu vejde, vyzkoušet aranžmá a zařvat si. Zkoušejí se jednotlivé výstupy. Valeš chodí kolem scény a komentuje dění. „Chlapci neblázněte, dejte tam vokály“. Zůstává klidný i ve chvílích, kdy hercům vypadává text, a to i těm nejzkušenějším. Je to pochopitelné, pracovali spíše na komedii Za oponou (Bez roucha), která měla premiéru na Libochovickém divadelním létě. Láďa s ní totiž stále není spokojen. Valeš musí uklidňovat vznětlivého zvukaře Pavla.

15,00 zkouška je u konce, musí se postavit úvodní scéna. Stavějí všichni chlapci. Děvčata se spíše vytrácejí a samostatně se připravují.

15,30 scéna je připravena. Čekám, zda režisér vydá nějaký

pokyn pro herce. „Je to každého věc, aby se včas připravil“, říká Valeš. Je vidět, že svým lidem věří.

15,45 přichází fotograf Pavel Štoll a přináší fotky ze včerejšího vítání. Pomalu se trousí první diváci.

16,35 začíná první představení Romantickýho příběhu.

17,35 konec představení, čtyři potlesky, jdu do šatny, kde už je Česká televize. Jolana Voldánová zpovídá Veroniku Týcovou, představitelku mladé Solveig (budou posléze mluvit ještě s Valešem). Ptá se, jak se Klapákům hrálo. Říkají, že dobře, dvě představení po sobě nedělají nikomu větší problém.

17,50 Mírek vydává generální pokyn „šaty do průvanu, jinak smrdíme“. V sokolovně je totiž příšerné vedro. Ostatně jako vždy, neboť Klapý jiný divadelní prostor na JH nezná. Chlapci vysvětlují, kdo tak málo namydil lano u lodi.

18,00 je přinesena studená večeře, řízek v chlebu a jablko. Nastává obecná relaxace.

19,30 začíná druhé představení. Do sokolovny se nacpalo 200 lidí. Je asi zázrak, že se neudusili. Na rozdíl od prvního představení, mělo večerní řadu technických problémů, Peerovi snad spadlo úplně všechno. To však vnímal Valeš jako režisér, souboru se prý hrálo lépe než odpoledne.

20,35 konec účinkování Rádobydivadla na 67. JH. Ještě zbývá si společně někde posedět, odjezd do Náchoda, pro některé snídaně a pro Láďu Valeše druhý den odpoledne účast na diskusním klubu PC.

připravila Lenka Lázňovská

JEN TŘI O 67. JIRÁSKOVĚ HRONOVĚ

Letošní, již 67. Jiráskův Hronov, mi dal, stejně jako těch pět před ním, celou řadu vzpomínek. Vzpomínám na výborná, dobrá a ostatní představení, na shon a spěch, přátele, večerní sešlosti, seminář, vydýchaný vzduch v divadle, cukrárnu a kdo ví, co ještě. Ale vzhledem k prostoru, který mi byl vymezen, musím svou paměť zkrotit. „Takže máš k dispozici tři témata. Vybírej dobře!“

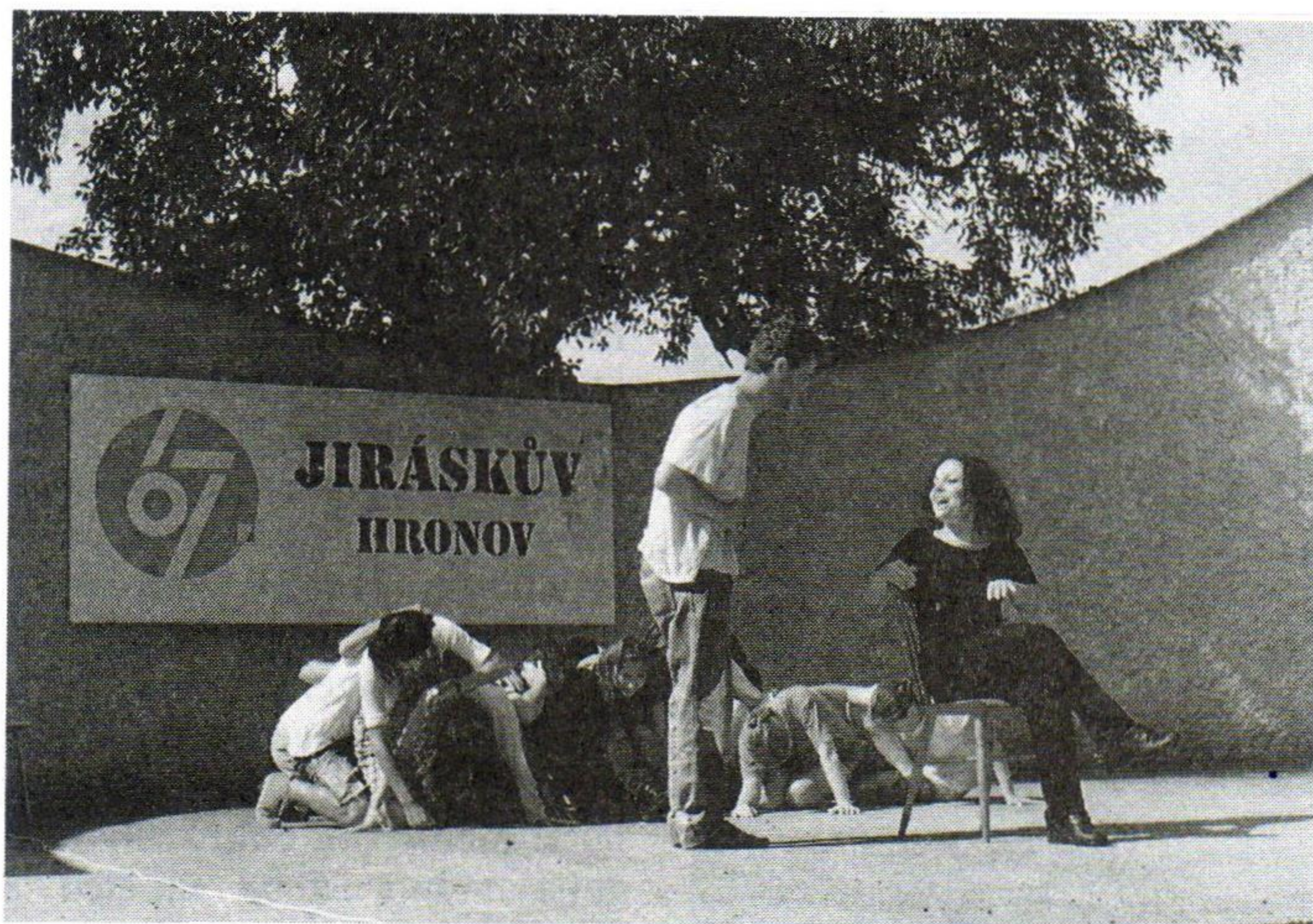
Jedním z nejhlubších zážitků tohoto Hronova byl pro mne **dopolední výukový seminář**. Z deseti nabízených možností jsem vybrala dílnu Radmily Svobodové - Příběh a role ve strukturovaném dramatu. A byla to dobrá volba. Spolu s dalšími šestnácti seminaristy jsem prožívala dopoledne nabytá tvůrčí atmosférou, plná legrace a zábavy, ale i neustálého poznávání. Prostřednictvím diskusí, rozhovorů, her a dobrých etud jsme se snažili poodhalit roušku tajemství dramatické výchovy a divadla. Troufám si tvrdit, že jsme byli všichni spokojeni, o čemž svědčí i skutečnost, že jsme svá setkání „přetahovali“ až do večerních hodin.

Jsou-li hronovská dopoledne ve znamení seminářů, pak odpoledne patří samozřejmě divadlu. Jiráskův Hronov, jakožto mezidruhová přehlídka, zakončující sezónu by měl nabízet to nejlepší, co se na půdě amatérského divadla během roku zrodilo. A za sebe musím říci, že se mu to letos skutečně podařilo. I když některá představení nevyšla sto-

Závěrečné představení semináře Radky Svobodové, jehož tématem byly příběh a role na strukturovaném dramatu

Foto: Ivo Mičkal

Závěrečné představení dílny nonverbálního divadla, vedeného německým lektorem Stefanem Kollerem Foto: Milan Strotzer

procentně, a některá nebyla zrovna mým šálkem kávy, přesto si myslím, že celková úroveň přehlídky byla vysoká.

Věnovat se každému představení zvlášť nemám rozhodně v úmyslu. Na to jsou tu povolanější. Ale ráda bych se zmínila o dvou. V první řadě o inscenaci Rok na vsi DS bratří Mrštíků Boleradice. Mám jeden možná směšný zvyk. Když si totiž pročítám hronovský program, sleduji jako první délky představení a ta kolem šedesáti minut mají předem plus. Není tedy divu, že mě při stošedesáti minutách obcházely mráčky. Představa, že v odkysličeném sále strávím bezmála tři hodiny na jednom jediném představení, byla skličující.

Ale k mému nadšení se očekávané „utrpení“ nedostavilo. Ba naopak. Dostavil se **hluboký divadelní zážitek**. Za doprovodu „živé“ cimbálové muziky se před mýma očima odvíjely osudy „živých“ lidí. Promlouvali k sobě, vztahovali se k sobě a tím, jen jakoby mimoděk, promlouvali a vztahovali se i ke mně. Jakoby říkali: „Tak se podívejte, jak to u nás chodí.“ A já se dívala. A když jsem pak odcházela z divadla, uvědomila jsem si, že opravdovost a prosté dění je stále tím nejsilnějším, co mě může oslovit.

Druhým počinem, za kterým se chci ohlédnout, je Scénická koláž textů A. Artauda, I. Diviše a R. Bednáře: Pravda je někde venku DS. Tak trochu bychom Aš. S podobným typem představení jsem se už setkala a tak jsem nebyla příliš zaskočena. Mám za to, že užívání neotřelých výrazových prostředků a hledání nových cest je pro divadlo jen přínosem. Ale mám jiný problém. Stále znovu na mě totiž dotírá otázka: „Co po mě vlastně chtějí?“ Můj rozum to ví. Chtějí, abych otevřela oči a uši a konečně prohlédla. Chtějí, abych začala žít jako svobodný člověk. Chtějí, abych nesla odpovědnost za své činy. Chtějí, abych... Bohužel způsob, jakým na mě svůj apel vykřikli, to neřekl mému srdci. A tak se oslovení, které mě mělo pozvednout, stalo jen zvukem, který mě ohlušil. Vnímání jakýchkoli představení je věc velmi subjektivní a tak se možná našli tací, kteří dokázali otevřeně naslouchat. Ale já mám chuť říct už jen jediné: „Méně je někdy více.“

A konečně. Když už byla řeč o inscenacích, nemohu v souvislosti s nimi nezmínit **problémový klub** (zvaný PS). Za šest let, co jezdím na Hronov, prošel už řadou podob. Ale ta letošní je pro mě důkazem, že kdo hledá, najde. V tomto případě hledali organizátoři, lektori i semináristé a našli všichni. Problémový klub, dříve diskusní klub, vznikl z potřeby vytvořit prostor pro setkávání laiků a odborníků, prostor pro kladení otázek a hledání odpovědí. Ale jak se ukázalo, lidská komunikace je věc nesmírně křehká. Je obtížné vytvořit atmosféru, která by překlenula hráze ostých a úcty k těm, kteří „vědí“. Proto fakt, že letos „tály ledy“, považuji hodný pozornosti a zapamatování. Kéž by se lidské a otevřené rozpravy usídlily i na dalších ročnících Jiráskova Hronova.

Brána za 67. Jiráskovým Hronovem se již zavřela, tři oříšky vzpomínek jsem již také rozlouskla, a tak nezbyvá než se těšit, že se za rok opět všichni sejdem.

Berta Vošická

NEJASNÁ ZPRÁVA ZE SEMINÁŘE D - LAVRIKOVÁNÍ S DEMIANEM

Po devět dnů probíhal letos na Jiráskově Hronově dramatizátor-ský seminář. Devět dnů se dvanáct seminaristů zabývalo pět až osm hodin denně třemi texty pod vedením jedné jediné a jedinečné osobnosti - známého slovenského režiséra Silvestra Lavriky. (Tuto matematickou větu je třeba brát s rezervou, vyjma závěru.) Dostal jsem také šanci účastnit se práce v tomto semináři a projít tak zkráceně, zhuštěně a částečně modelově trnitou cestu od přečtení knihy až k pokusu o hotový jevištní tvar. Těžiště práce spočívalo pochopitelně ve snaze převést nedramatický text do dramatického tvaru - ve volbě a třídění témat, motivů, v hledání možností uchopení textu a klíče k jevištnímu zpracování. Díky tomu, že seminář lektoroval režisér a autor v jedné osobě, bylo pro nás skutečným obohacením nahlédnout také do režiséřské „kuchyně“, nehledě na to, že v rámci programu JH jsme zhlédli autorské představení Silvestra Lavriky - Zátíší s matkou a mohli tak porovnat teoretická východiska režijní práce s prezentovaným výsledkem.

Východiskem pro práci semináře bylo důkladné prostudování tří literárních děl: Pět neděl v balónu Julese Verna, Demiana Hermana Hesseho a Utrpení knížete Sternenhocha Ladislava Klímy. Jedinou spojitost mezi těmito knihami jsem objevil v minimální možnosti převodu do dramatického tvaru. Mírně vyděšení seminaristé byli uklidnění ujištěním, že Pět neděl v balónu se v seznamu octlo jaksi „navíc“ - ke zmatení mozků. Nebyla to poslední zlomyslnost našeho lektora, ale ostatní už byly více předvídatelné. Po dvou dnech, kdy jsme se zabývali oběma zbývajících texty, jsme se rozhodli zabývat nadále filosofickým románem Demian.

V počáteční fázi, kdy jsme se bavili rovnocenně o obou textech, šlo především o celkový dojem z díla, o atmosféru, o literární prostředky, kterými lze čtenáře ovlivnit, ale samozřejmě následně také o to, které z nich může či nemůže využít divadlo. Nechali jsme se okouzlovat jazykem knih, vybírali působivá a pro nás přitažlivá slova, slovní spojení, věty či pasáže, všímali si zvukomalebnosti, rytmu, barev. Vyhledávali jsme zajímavé obrazy a motivy a pokoušeli se o jejich dramatickou interpretaci. Na rozloučenou s knížetem Sternenhochem (perlou Germánie, Sternenhošíčkem, tou sviňkou pitomou) jsme zinscenovali vidinu pekla.

Druhá fáze dala by se nazvat analytickou. Co nejdokonalejší rozpitvání díla je nutností, kterou při kvalitní dramatizaci nelze pominout. Rozbor jednotlivých postav, jejich role v příběhu románu, filosofická východiska, psychologický portrét, vývoj, jazyk postav a jazyk celé knihy, zdroje napětí a zdroje konfliktů,

Seminář Silvestra Lavriky předvedl v závěru JH svůj výsledek dramatizace románu Demian H. Hesseho. Foto: Ivo Mičkal

kompozice příběhu, reálný čas příběhu, kontext dobového zařazení, tím vším jsme se podrobně zabývali, někteří i dlouho do noci. Zkoušeli jsme ohmatat, prohlédnout si nejen zvenku, ale rentgenovými paprsky prostoupit ony pomyslné dílky stavebnice, abychom je pak vytřídili, přetvořili a vystavěli z nich onen klidný, rozlehlý, starobylý anglický dům, který jsme v Demianovi spatřovali.

Práce pokračovala výběrem klíčových situací (predispozicí k vytvoření obrazů) a pokusem o zpracování některé z nich v dialogu. Bylo poukázáno na nevhodnost snah o zachování dialogů z knihy a zazněla jedna ze základních Lavříkových vět: Na jevišti má právo být jen to, co je skutečně nutné pro sdělení. Všechno ostatní musí pryč. To se týká i textu. Zároveň jsme při rozhodování o organizaci další práce pocítili jinou z dávných pravd: V divadle a v pedagogice nemá demokracie místo.

V dalších dnech tvořily dvě oddělené skupiny, úkolem bylo zpracovat některé jednotlivé obrazy. Bylo nesporně přínosné a zajímavé po dnech dohadování a následného podřizování se vyzkoušet si roli režiséra a využít ostatní ke ztvárnění vlastních představ. V této fázi se náš sedavý, intelektuální, zdánlivě klidný seminář ocital často ve varu, v závěru dne jsme klesali únavou, ale práce byla korunována úspěchem, uznáním druhé skupiny i našeho lektora. Lehce vyvracel naše pocity nízké kvality výsledků poukázáním na obrovský skok vykonaný od přečtení knihy k inscenování vybraných obrazů.

Přišel den, kdy bylo potřeba uzavřít a završit naše snažení, pokusit se alespoň zčásti o ucelený tvar. Vycucnutí jako mouchy v pavučině, nabídli jsme své dílce velkému staviteli a s důvěrou se mu svěřili do rukou. Změnili jsme se z dramaturgů a režisérů v herce. Ne každému amatérskému divadelníkovi se naskytne příležitost pracovat pod kvalitní, pevnou režii. Práce s námi nebyla lehká, většina z nás neměla ani ambice stát se herci, ale zážitek z tohoto dne patřil k těm nejvýraznějším.

Nikdo snad ani nemůže mít představu, že za devět dní může z literárního textu vzniknout skutečné představení. V naší „ukázce práce semináře“ šlo o ukázání možné cesty a o demonstraci zvládnutí několika málo jejích úseků. Právě proto v závěru předváděného „představení“ došlo ke shoení celé snahy vytvořit „velké divadlo“ a groteskní a matující závěr byl nazván pocta Julesu Vernovi. Poslední zlomyslnost Silvestera Lavříka směřovala k našim přátelům v „hledišti“ a my jsme se jí ochotně účastnili.

O čem ještě seminář byl? O komunikaci. O náročnosti shody s výraznými osobnostmi. O setkání. O rozporech. O souznění. O souznění vyřčeném i tichém. O setkání s lidmi a o setkání s člověkem. Silvester Lavřík prokázal při vedení práce své profesionální i lidské kvality, ale také úžasný pedagogický cit a takt. Kolik z nás uvěřilo opakovaným tvrzením, jak jsme úžasní, chytrí, tvořiví, přemýšliví a samostatní. Kolik z nás prohlédlo (pokud lektor sám nechtěl) tu cílevědomou, ale velice citlivou manipulaci, tak vyváženou s neoddiskutovatelnou dávkou tvořivé svobody. Kdo postřehl to kvalitní načasování, kdy se úseky náročné práce střídaly s uvol-

Poslední dopoledne JH již tradičně náleží předváděčkám Klubu (nejen) mladých divadelníků. Snímek je z představení semináře Dramatizace literárních předloh, vedeného S. Lavříkem ze Slovenska.
Foto: Milan Strotzer

něním a vážné debaty byly tence protkány neagresivním, jemným humorem. Krátké diskuse o některých zhlédnutých představeních (mimochodem, neodpustím si poznámku. Nerozumím jásání nad nebývalou kvalitou letošního Jiráskova Hronova, vyjma tří, čtyř představení byl pro mě obrovským zklamáním, zážitek se dostavil vzácně a divadlo ještě řídčeji.), promluvy o problémech a prioritách slovenského divadla, postřehy z divadelního dění v Čechách a na Jiráskově Hronově především odkrývaly nám další vrstvy duše umělce a člověka. Nepíšu Silvesterovi nekrolog, ani vyznání lásky a taky nechci být patetický (jak tak čtu tenhle odstavec, už se stalo), ale to čím mě naplnil seminář D a vše kolem něj se ani dobře nedá popsat. Obávám se, že přes veškerou snahu o kritický nadhled došlo k částečné lavríkalizaci mého vnímání divadla. Předpokládám, že teď se Silvestr směje. Nemohu psát za ostatní, ale při závěrečném loučení atmosféra naznačovala, že pocity ostatních jsou podobné. Žádné bouřlivé loučení, zábavné dárky, slzy dojetí, spíše pocit naplnění, poznání a něčeho nevyřčeného.

PS: Ať se klidně směje, na shledanou v Plzni.

František Kaska

STAŘÍ DOBŘÍ HOLUBI SE VRACEJÍ, říká poslankyně dolní komory Parlamentu ČR Anna Röschová

Pokud se nemýlím, hrála jste na Hronově s plzeňským Dialogem ve Švarcově Draku ...

Ano, inscenaci této hry jsme uváděli na JH v roce 1987. Více hrdá jsem však na své zatím poslední vystoupení v Hronově. Nejenom proto, že jsem hrála, ale především že jsem dělala asistentku režisérovi Beránkovi. Byla to dramatizace prózy Rozvzpomínání Ivo Krobota a Petra Oslzlého v r. 1989. I když si neskromně myslím, že obě inscenace byly dobré, ani jedna nevyšla. Zvláště to platí pro první z nich. Chybělo odlehčení, sami jsme cítili, že to není ono.

Bylo to trémou nebo něčím jiným?

Hlavní příčinou byl jiný prostor než na jaký jsme byli zvyklí. Vy asi znáte naše maličké divadlo, navíc jsme obě inscenace hráli v hledišti, takže jsme ubrali další sedadla. Naše jediná zkušenost s velkým kukátkem byla z Tylova divadla v Rakovníku. Tady v Hronově mezi námi vznikl jakýsi hluchý prostor. Když k tomuto objektivnímu faktu přidáte trému, máte vysvětlení, proč Drak v Hronově nevyšel tak, jak jsme si přáli. Rozvzpomínání bylo sice o něco lepší, ale stejně hronovské představení bylo nejhorší z těch, co jsme odehráli.

Jak dlouho jste byla v Dialogu?

Členkou souboru jsem stále. Moje členství se datuje od r. 1984. Do Plzně jsem se sice přestěhovala v r. 1978, ale nějaký čas jsem dojížděla do souboru ve Stránčicích u Prahy. V Plzni mne nejdříve oslovil soubor Propadlo, tři měsíce jsem byla jeho členkou, ale neodehrála jsem s nimi ani jedno představení.

Takže se jednou k aktivní divadelní činnosti chcete vrátit?

Dokud jsem v politice a v Praze, nemohu chodit na zkoušky, ale až s politikou skončím, určitě se vrátím. Moc se na to těším.

Patříte mezi ty amatérské divadelníky, kteří se po listopadu vrhli do politiky. Dalo Vám amatérské divadlo něco užitečného pro dráhu politika?

Předpokládám, že se ptáte na vnější dovednosti. Dodnes vzpomínám, jak v době listopadové stávky studentů jsem poprvé v životě mluvila na mikrofon před tisícem lidí. Trémou jsem se úplně třásla. Tehdy mně pomohla zásada, kterou nám v Klubu mladých divadelníků v Dřevíči vštěpoval Karel Kříž. Říkal: „když někde vystupuješ a máš trému, tak to pojmenuj a tréma z tebe spadne“. A přesně to jsem udělala. Divadlo mě také naučilo komunikaci s lidmi, pohybovat se ve větším kolektivu. Semináře mne donutily formulovat vlastní názor a naučily nebát se jej vyslovit. Tomu se mnozí, také začínající politici jako já, museli pracně naučit.

Když nemáte čas na soustavné sledování amatérského divadla, přece se s ním občas setkáte. Myslíte si, že se proměnilo?

Samozřejmě, že amatérské divadlo je jiné. Jiná jsou především témata. Jistě to platí pro české divadlo jako celek. Před revolucí se hledala každá skulinka, která by divadelníkům umožnila vyslovit to, co měli na srdci. Po listopadu přišla otevřenost. Myslím, že amatérské divadlo svou cestu našlo. Např. letos se mi na JH velmi líbila Regina Břeclav. Studenti si dokázali pohrát se starým textem a sdělit nám divákům, co je na něm zaujalo.

Občas slyším, že amatérské divadlo je realizací osobní potřeby podobně jako sbírání pivních tácků nebo tenis a že hobby je přece osobní záležitostí každého člověka. Společnost to nemusí zajímat, natož podporovat. Co si o tom myslíte?

Já si myslím, že to tak není, a to ze dvou důvodů. Předně ochotnické divadlo neoddelitelně patří k českému divadelnictví. Na to člověk nemusí být divadelní teoretik. Každý středoškolák přece ví, z čeho vzešlo české divadlo. Patří k tradicím české kultury, že právě

Poslankyně Anna Röschová při rozhovoru na 67. JH.
Foto: Ivo Mičkal

amatérští divadelníci byli a jsou nositeli kultury a vzdělanosti na každé vesnici. Je to tedy na jedné straně tradiční základna české kultury. To si patrně každý trochu vzdělaný člověk uvědomuje. Rozhodně amatérské divadlo není pouhý koníček a každá odpovědná radnice by je měla z veřejných prostředků podporovat. To jistě neznamená, že se bude platit všechno. Druhým důvodem, proč podporovat amatérské divadlo, je jeho funkce smysluplného vyplňování volného času. Mladých lidí zejména. Právě oni totiž na konci dvacátého století cítí určitou prázdnotu a hledají únik. Neustále řešíme drogovou problematiku a kriminalitu. Dělalí se složité projekty na využití volného času podle příkladů z kulturně vyspělých zemí. Tady je přesně parketa amatérského divadla. Poskytuje druh úniku, který není společensky nebezpečný.

Jste členkou zákonodárního sboru. Myslíte si, že současná legislativa je motivující pro to, aby podnikatelské subjekty, finanční ústavy apod. podporovaly kulturní aktivity tohoto typu?

Je a není. Není tak motivující, jak je to běžné v západních zemích.

Tam je sponzoring odčitatelnou položkou z daní. U nás existuje pouze možnost použít určité procento na reklamu. Uvědomte si však, že základy nové daňové soustavy byly položeny v roce 1993 a ona stále není usazená. V současné době musí daně především naplnit státní rozpočet. Změny v daňové soustavě motivující sponzorování jsou nutné. Víím, že MF už letos uvažovalo, že pootevře vrátka, avšak propad státního rozpočtu a záplavy to asi oddálí. Také podnikatelé musí zbohatnout. Uvědomujeme si, že státní rozpočet potřebuje ulevit z mnoha povinností, které by mohl převzít někdo jiný, a to nejen proto, že chce, ale také proto, že se mu to vyplatí.

Je sponzor totéž, co mecenáš?

Prozatím to naše legislativa nerozlišuje a nevím, zda je to někde odlišeno. Osobně si myslím, že sponzorování je většinou jednorázová záležitost zatímco mecenáš je takovým stálým patronem.

Jak na Vás působí atmosféra letošního JH. Je jiná nebo stejná jako před lety?

Vím od přátel a z tisku, že krátce po listopadu tady bylo méně lidí a atmosféra byla trochu jiná. Já jsem se sem dostala až v roce 1993, a to bylo takové jako vždy. Když se blížím k Hronovu, mám

pocit, že jedu k mamince. Setkám se s lidmi, které mám ráda, s nimiž mě spojuje stejný zájem. I když se rok nevidíme, zdá se, že jsme se rozešli teprve včera. Je tu Schejbal, Zborník, Lébl (pamatuji se na jeho Grotesku, to mu snad bylo devate-

náct). Prostě, staří dobří holubi se vracejí. To je potěšující, stejně jako množství lidí v letošním ročníku.

Amatérští divadelníci tvoří a vždycky tvořili zvláštní komunitu, která je přátelská, otevřená, svým způsobem kultivovaná. Mnozí odešli do politiky a zdálo se, že společnost snadno změní k lepšímu. Ukázalo se, že je to daleko těžší, neboť morálka společnosti je minulostí poznamenána mnohem více než jsme si připustili. Neudělali jsme právě po listopadu nějakou chybu?

Je pravda, že bylo iluzí domnívat se, že všichni lidé jsou andělé. Díky své profesi právníka jsem věděla, že život není růžový. Přisuzovala jsem to však více komunistickému režimu, který všechny dusil. Proto taky všichni tak rádi vzpomínáme na semináře, neboť tam byla ta otevřenost, o níž mluvíte. Když přišel listopad a všechno se začalo měnit, měl člověk pocit, že už je to za námi. Nebudeme mít sice hodně peněz, ale zato lidé k sobě budou mít blízko. Ono to z počátku i tak vypadalo. Pak nám otrnulo a ukázalo se, že lidé nejsou černobílí. Hodnoty, které vyznávali zakladatelé první republiky, smetl komunistický režim. Najednou jsme byli v situaci, kdy každý chtěl rychle zbohatnout za jakoukoliv cenu. Slovo neplatilo, smlouvy, neplatily. Na tomto morálním marasmu se podílelo čtyřicet let komunistického režimu, možná konec století a jistě také naše neschopnost více po revoluci nastartovat morálku. To určitě byla chyba, ale musím upřímně říci, že jsme o tom nepřemýšleli, neboť na programu dne byly důležitější věci. Doufali jsme, že se člověk vnitřně změní s tím, jak se mění vnější prostředí. A to tak nebylo.

Myslíte si, že jsme schopni to dohnat?

Nic jiného nám nezbyvá. Faktem je, že naše střední generace je na tom nejhůř. Nezažila nic z toho předchozího, narodila se do socialismu, který si nevybrala. A přitom především na nás leží odpovědnost, jaký rámec připravíme pro dnešní dvacetileté. Ti cestují, učí se jazyky, mají možnost srovnání se světem. Je na nás, zda vytvoříme společnost, v níž se bude dlouhodobě vyplácet být slušný.

V tom by velkou roli mohlo sehrát amatérské divadlo. Např. v hodnotové orientaci...

Bezesporu. Já si myslím, že z uměleckých aktivit právě divadlo má největší význam. Je sdělné každému, neboť jeho základem je dialog. Proto lidé chodí do divadla a k divadlu se trvale vrací. Divadlo má v tomto smyslu didaktickou schopnost.

Děkuji za rozhovor.

připravila Lenka Lázňovská

Členové souboru Jiráskova divadla v Hronově přiložili ruce k dílu na pomoc povodněmi postiženým Foto: Jiří Bartoň

DOBŘÁ VĚC SE Podařila

Draží přátelé, neznáme Vás osobně..., ale víme o Vaší bolesti a známe Vaše neštěstí. Chceme Vám pomoci, a proto nabízíme nejen potřebné věci ze sbírky, ale i naše přátelství... Nevěřte, že jste sami, jsme s Vámi...

Organizátoři hronovské sbírky

Vlna lidské i občanské solidarity s těžce zkoušenými oblastmi Moravy a východních Čech zasáhla i amatérské divadelníky. Příkladem za všechny mohou být členové Jiráskova divadla v Hronově. „Vzniklo to jako kdekoli jinde, cítili jsme obrovskou sounáležitost“, řekli mi paní Marcela Popelková a pan Jiří Bartoň, který je nejen divadelníkem, ale současně zástupcem Svazu živnostníků města Hronova. Divadelní soubor se sešel, neboť jeho členové chtěli splnit morální povinnost. Hronov je jediným městem v ČR, které má divadelní budovu ve svém znaku, navíc Jiráskovo divadlo je skutečným národním divadlem českých a moravských ochotníků. Divadelníci vyzvali spolu se členy Svazu živnostníků hronovské občany k humanitární sbírce potravin, čistících prostředků apod. zboží. Současně slíbili, že výtěžek předají na konkrétní místo. V několika příštích dnech se schodiště a prostora divadla naplňovaly různorodým artiklem. „Byly to dojemné situace“, popisují paní Popelková a pan Bartoň: „Malý chlapec přijel na kole a přivezl velkou limonádu, z domova pro staré občany posílali malé peněžní částky, abychom něco koupili“. Zboží v celkové hodnotě 140 tis. Kč bylo naloženo do dvou nákladních aut, které i s řidiči poskytli živnostníci. Doprovod tvořili čtyři členové souboru. Kolona vyrazila z Hronova dne 28. července.

První zastávkou bylo město Hodonín. Jeho starostu, amatérského divadelníka a pravidelného účastníka JH Dušana Grombinaříka, hronovští dobře znají. Tady jim poděkovali a poslali dál na sever, kde bylo hůř. Cesta pokračovala do Otrokovic. Před skladem humanitární pomoci, který doslova přetékal, si hronovští uvědomili, že odevzdat věci do skladu není ta konkrétní pomoc, kvůli níž sbírku dělali. Proto se

vydali dále na Bruntálsko. V Zátorách však spíše potřebovali lopaty a krumpáče. Konečnou byla až další vesnice Holčovice. Letos by měla oslavit 360 let od založení. Bez chalupářů zde žije tisíc lidí. Na obraz před sebou hronovští nikdy nezapomenou. Pětimetrová řeka se rozlila na 120 metrů a vyhloubila si nové koryto. Odnesla všechno, co jí stálo v cestě. Rada domů prostě zmizela. Městečko bylo komunikačně odříznuto, Paní Marcela se neubrání slzám ani teď. Starosta města Zdeněk Janoš, kterému voda také zcela zničila dům, je přivítal s otevřenou náručí. Větší města se spíše o sebe dokáží postarat než malá vesnice. Vojáci sice postavili novou komunikaci, ale zoufale chyběla pitná voda. Hronovští přivezli 3 tis. litrů. Vesnice byla zatopena tři dny. Obrovská psychická zátěž, kterou lidé prošli, je patrně nepopsatelná. „Nejvíce si pamatují na hukot vody, slyší ji stále. A přesto nebyli zoufalí. Teď potřebují ruce a peníze. Hlavně, aby nepřišla žloutenka“, říká Bartoň.

Hronovští najeli 800 kilometrů, na cestě strávili bez spánku skoro 48 hodin. Z Holčovic odjížděli s pocitem, že se dobrá věc podařila. Nechtějí zůstat pouze u jednorázové pomoci. Pojedou na brigády, posléze z peněžité sbírky, kterou zorganizoval Městský úřad, koupí i potřebné vybavení. Jedna občanka nabízí k odprodeji i dům. „Když se ohlédnete zpět, jaký pocit převládá“, ptám se obou na závěr našeho rozhovoru. „Máme dobrý pocit. Hronovští občané i náhodní turisté (projíždějící autobus z Ostravy) se zachovali moc pěkně. Překvapilo nás, že se toho sebralo tolik. Víte, možná, že velká voda přišla ve chvíli, kdy národ potřeboval injekci, aby se znovu stmelil. Snad to s námi není tak špatné.“

připravila Lenka Lázňovská

ÚČASTNÍCI JIRÁSKOVA HRONOVA OTROKOVICKÝM LOUTKÁŘŮM

Organizační štáb 67. Jiráskova Hronova inicioval peněžní sbírku, jejíž výtěžek by byl příspěvkem některému z moravských amatérských divadelních souborů, postiženému povodněmi. Hronovští organizátoři přehlídky se rozhodli k vybrané částce připojit sumu získanou na dobrovolném vstupném doplňkových akcí JH. Z peněženek účastníků hronovského festivalu se tak ocitlo ve sběrné schránce 5 500,- Kč. Tento obnos byl zaslán Loutkářskému souboru Sdruženého klubu v Otrokovicích. Otrokovičtí zaslali starostovi města Hronova Ing. Miroslavu Houštekovi a organizačnímu štábu JH dopis, v němž píší:

Vážení a milí přátelé,

ze srdce Vám děkujeme za Váš příspěvek pro naše kulturní zařízení. Mile nás překvapilo, že jste si na nás vzpomněli.

Povodně způsobily škodu i pro náš Sdružený klub. Voda nám zničila v knihovně 20.000 svazků knih, způsobila další majetkové škody. S politováním Vám musíme sdělit, že budova loutkového divadla byla zničena natolik, že je určena k demolici. A to jsme již před povodní chystali oslavy 50. výročí založení loutkového divadla. To by nikoho nenapadlo, co se může stát. Naši loutkáři pro tento účel nacvičovali pohádku Sněhurka. Již jsme ale zavolali architekta, který nám bude dělat úpravy v kulturním zařízení, které budeme užívat, aby tam byla instalována i loutková scéna. Váš dárek použijeme pro loutkový soubor. Doufáme, že se nám vše podaří obnovit a že unavení lidé, kteří opravují domovy najdou ke kultuře cestu.

V této době dostáváme mnoho knižních darů, abychom opět vybudovali knižní fond.

Se srdečným pozdravem

Brázdilová Ludmila - Sdružený klub Otrokovice

Začátek povodně v otrokovických ulicích. Již za hodinu od chvíle pořízení snímku nebyly vidět ani dopravní značky. Foto: arch. AS

Smutný pohled na jednoho z dřevěných kolegů otrokovických loutkářů Foto: archiv redakce

řela. Předlouhý by byl výčet těch, jejichž tvůrčí vzepětí je shodné s léty existence FEMADu. Pro ilustraci proto jen několik jmen v abecedním pořádku: J. Borna, Vl. Čada, A. Bašta, J. Dejl, J. Dušek, T. Dvořák, I. Faitlová, R. Felzmann, A. Gregar, J. Ipser, V. Klapka, J. Kodeš, P. Kracik, P. Lébl, J. Marek, A. Navrátil, Vl. Ondráček, J. Pavlíček, Vl. Peška, J.A. Pitinský, M. Pokorný, P. Polák, L. Richter, M. Schejbal, M. Slavík, M. Spišák, O. Spišák, Z. Srba, Č. Suška, K. Šefrna, L. Tuček, Z. Turba, B. Uhlár, D. Weissová, Vl. Zajíc, F. Zborník...

S přenesením FEMADu z Poděbrad do blízké Libice n. C. se podtitul festivalu měnil, ačkoliv jeho obsah zůstával nedotčen. Roku 1990 došlo i na obsahovou změnu. Firma renomovaného festivalu zůstala a byl k ní připojen nový podtitul: Festival a dílna divadla pro děti. Oficiální přehlídka, zejména Jiráskův Hronov, se mohly oprostít od ideologických pout a FEMAD by byl chtěl nechtěl jejich opakováním. Byl

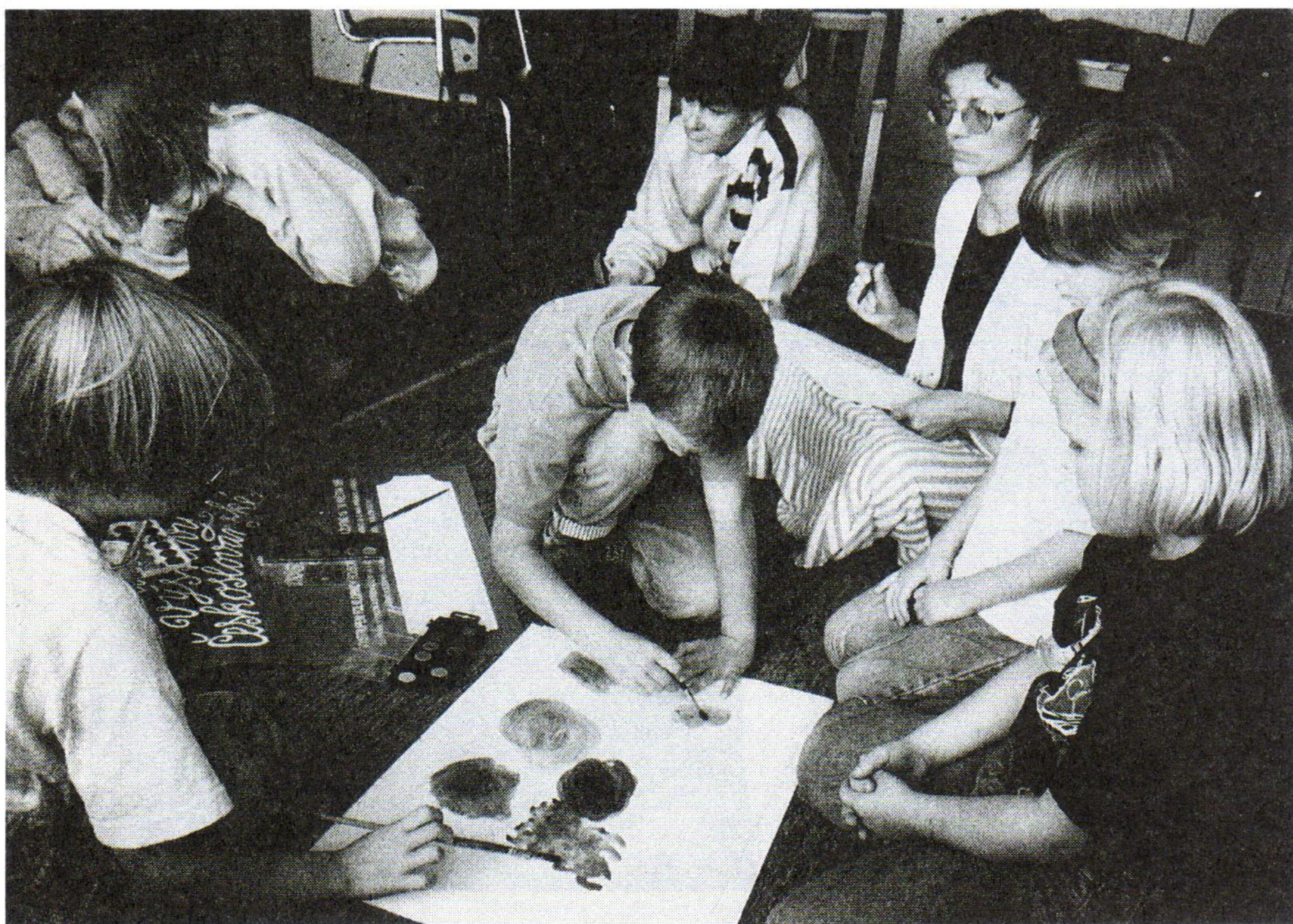
25. jubilejního ročníku FEMADu se ve dnech 12.-14. a 19.-21.9. 1997 zúčastnilo svými inscenacemi 18 divadelních souborů a 1 spontánně vzniklý kolektiv navíc. Uvedly celkem 19 inscenací a 1 improvizaci nad plánovaný program. Původně stanovená programová skladba utrpěla výpadkem třech inscenací: **Bystroušky, lišky** R. Těsnohlídka inscenované loutkářským souborem C ze Svitav, Werichovým **Fimfárem** nastudovaným Rádobydivadlem Klapý a **Kryštofem Kolumbem** L. Stroupežnického v úpravě Vl. Pešky v provedení Divadla loutek z Ostravy. Dva z těchto výpadků se sice podařilo obratem vyplnit předurčenými náhradníky (Minaret Praha, Lampión Kladno), leč inspirativnost titulů byla ta tam, o kvalitě inscenací nemluvě. Obava, vyjádřená Alenou Urbanovou v závěrečném femadském resumování, že totiž „pod sebranou smetanou, která se v programu FEMADu olizuje, je vakuum“, zdá se, není lichá.

Nikdo z nás, kdo jsme koncipovali FE-

FEMAD 1997 aneb Od salónu odmítnutých po divadlo pro děti dnes

FEMAD se dočkal v roce 1997 v Libici n. C. jubilea - čtvrtstoletí svého trvání. Pro ty, kdo vstoupili do divadelního dění na sklonku osmdesátých let či v létech devadesátých, je zkratka FEMAD rébusem, neboť ze současného podtitulu přehlídky - festival a dílna divadla pro děti - se nedá nic vyvodit. Pamětníci však ví, že jde o zkratku názvu někdejšího Festivalu mladého amatérského divadla v Poděbradech, který pro rekonstrukci areálu poděbradského divadla Na kovárně přesídlil v r. 1987 do Libice n. C. Vzpomínají na něj jako na „salón odmítnutých“, na výjimečnou příležitost své doby k setkání divadla duchem a formou mladého. Vzpomínají na otevřené, bouřlivé a namnoze vypjaté diskuze k inscenacím, jejichž odbornou oporou byly přední osobnosti amatérského divadelního dění. Mezi těmi, kdo FEMAD iniciovali a formovali, byli Jiří Beneš, dr. Pavel Bošek, ing. arch. Jan Pavlíček, Jarmila Černíková-Drobná a později mnoho dalších.

Proberete-li se programovou brožurou 25. ročníku FEMAD, která je současně souhrnným ohlédnutím za historií této, ve své době ojedinělé akce, zjistíte, že se FEMADu nevyhnul žádný z významných oborů, že jej jen zřídka minuly inscenace, které náležely k tomu nejzajímavějšímu, co bylo v sledovaném období vytvořeno. Dokladem toho jsou svým způsobem i jména režisérů uvedených inscenací. Jsou mezi nimi J. Bednárík, V. Martinec, J. Menzel, P. Kalfus, P. Palouš, Z. Potužil, P. Rímský, P. Scherhauser, E. Tálská, R. Vašínská a dal., t.j. osobnosti renomované již v době, kdy se tvář FEMADu utvá-

Průzkumná skupina v akci

Foto: Ivo Mičkal

proto nasměrován na kultivaci oblasti divadla z nejpotřebnějších, které po celou svou existenci - až na světlé výjimky - nebylo bráno vážně jako svébytný druh divadelního umění. FEMAD se otevřel programově co nejširší škále možností divadla pro děti, usiluje o co nejpestřejší paletu druhů, žánrů, stylů a poetik. Na svá jeviště začal zvát soubory dospělých i dětí, soubory amatérské i profesionální. Předsevzal si „otevírat dramaturgická vrátka“ do oblastí, které zůstávají nepovšimnuty či netušený. Zachoval si volný způsob výběru inscenací. Není vázán žádnými postupovými klíči či výsledky jiných přehlídek. Jedinými limity zůstaly kvalita inscenací a jejich inspirativnost a červnový termín uzávěrky návrhů programu.

MAD nově jako festival a dílnu divadla pro děti, si nedělal přílišné iluze o masových návštěvách seminaristů. Navzdory tomu se původně nevelké auditorium účastníků rok od roku rozrůstalo. Letošní návštěva se již jevila na hranici prostorových možností. Tak přeplněné sály jsme v novodobé historii FEMADu dosud nezaznamenali. Hlediště libické sokolovny bylo po léta budováno pro cca 180 diváků, letos se jich tam muselo vejít při nejednom představení o celou stovku více. V sále kulturního domu překročila návštěva některých představení tři stovky. Nebývale přitom vzrostla návštěva dětských diváků, a to na 100 až 120. Jen z Libice nad Cidlinou, kde v počátcích byli organizátoři vděční za 10 - 20 místních dětí v publiku, se letos přihlásilo do seminářů 70 dětí.

FEMAD, to nejsou pouze představení. Neodmyslitelnou součástí programu jsou semináře k inscenacím, semináře pedagogů a semináře pro dětské účastníky festivalu. **Semináře k inscenacím** jsou jakousi školou přemýšlení o divadle, o jeho možnostech. Jejich smyslem je poskytovat zcela praktické poznání a ponaučení pro vlastní dramaturgickou a inscenační praxi těm, kdo se zabývají divadlem pro děti. Tentokrát semináristé pracovali ve dvou skupinách, jejichž odborné zázemí tvořil lektorský sbor ve složení Jaroslav Achab Haidler, Jiřina Lhotská, Dita Nacházlová, Milan Schejbal, Alena Urbanová, Vladimír Zajíc a dr. František Zborník. Vstupy, přinášející reflexe dětí z tzv. průzkumné skupiny, měly na starosti Marie Poesová a Eva Kodešová.

Seminář pedagogů se pod vedením Romana Musila zabýval otázkami efektivního využití divadelních představení pro děti ve výchovném a vzdělávacím procesu. Jeho účastníci se seznámili

s metodami práce, které mohou i z hromadné, organizované návštěvy divadelního představení učinit sváteční příležitost, napomoci vytváření pozitivních vztahů dětí k umění a v neposlední řadě rozvíjet jejich schopnosti vnímání a komunikace.

Zatímco se semináře dospělých scházely v přijatelném početním seskupení po 20 - 30 posluchačích, semináře dětí, s výjimkou pevně stanoveného složení průzkumné skupiny dětí, trpěly nepřiměřenými počty účastníků. Ačkoliv z víkendu na víkend došlo k jejich redukcí a také k posílení počtu těch, kdo o ně pečovali, byly 3 dětské skupiny více organizovaným zaměstnáním dětí, než skutečnými semináři. Výjimky potvrzovaly pravidlo. Věru nelehký byl úkol Jaroslava Kodeše, který měl se svými asistenty a pečovatelkami na starosti dětské účastníky FEMADu a jejich program.

Zcela úmyslně jsem se vyhýbal tomu, co se na FEMADu letos hrálo.

Tři zlaté vlasy děda Vševeda Souboru Kejklíř Bořivoj z Prahy (10), O černém beránkovi Hudradla Zlív (8), Mauglí (7), Mezipřistání na Andělské hoře divadla Dagmar z Karlových Varů (6) a Vánoce s Kulišákem (5).

Jako každou anketu, i tuto je třeba brát s rezervou. Nešlo v ní o známkování, je spíše jedním z valérů pohledu, který umožňuje vzorek vybraných inscenací, určených dětem a možnostmi srovnání nazírání dětí a odborníků.

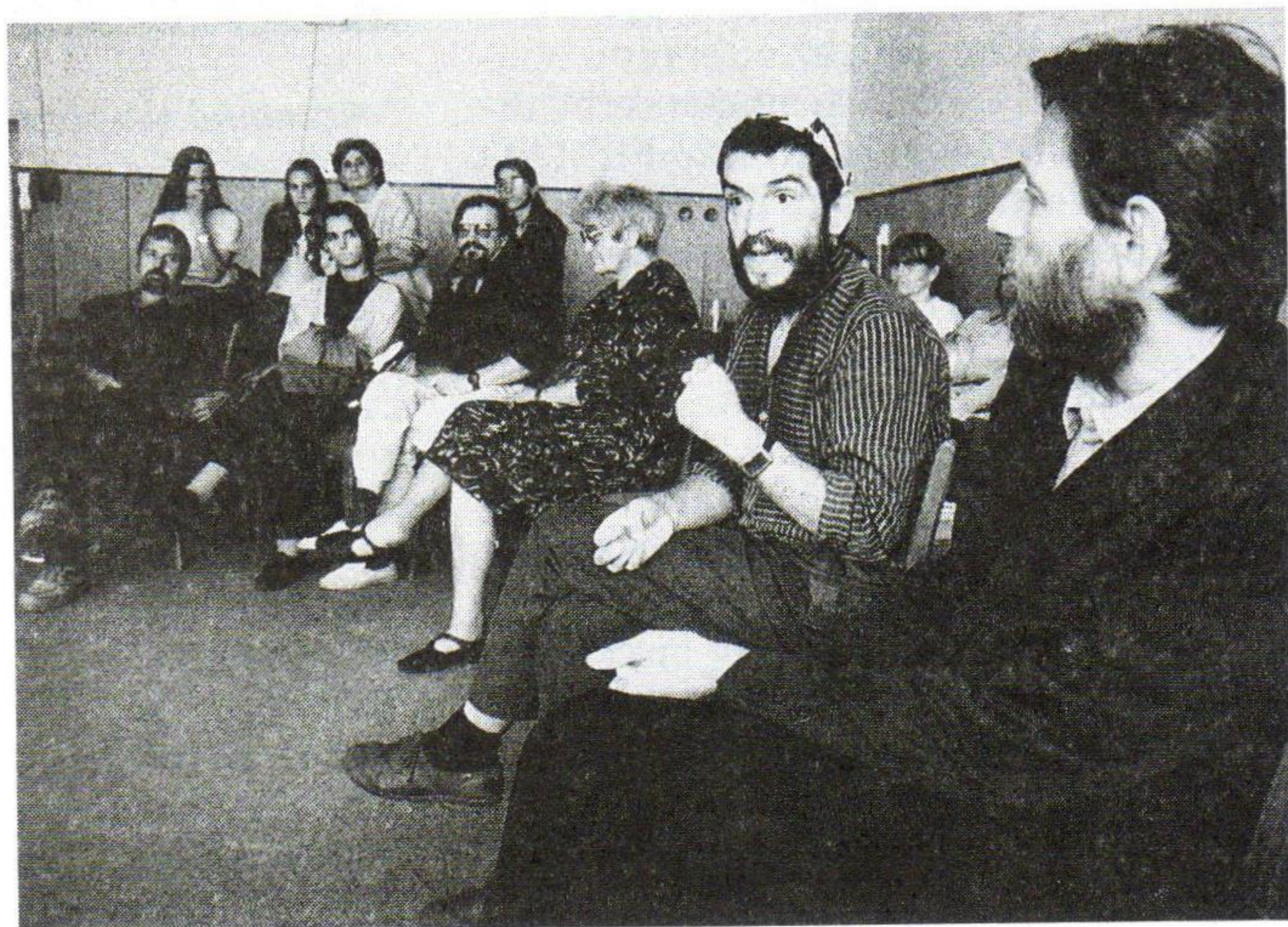
Bývá zvykem oslavovat jubilea. Zeptáte-li se, jak své pětadvacetiny oslavil FEMAD, odpověď na otázku bude nevýrazná. Oslavil je na poměry bohatým divadelním programem a plnými sály, naplněnými až přeplněnými semináři. Pamětníci měli nadto možnost zhlédnout krátký film, pořízený na 10. ročníku, a přesvědčit se, že nestárnou. Těm, kdo se podíleli rozhodující měrou na formování FEMADu a vyslyšeli pozvání do Libice, byla předána na jevišti kytička a k ní připojeno poděkování za zdařilé dílo. A aby nebylo nic zapomenuto, vydali organizátoři tlustší programovou brožuru, v níž zaznamenali vznik a vývoj FEMADu, soustředili vzpomínky na léta minulé, vyznání účastníků a připojili soupis inscenací, které byly v jednotlivých ročnících uvedeny. Něco statistických údajů pak doplnilo první z šesti čísel Femad'áčku, zpravodaje přehlídky, o který se dnem i nocí starali Ludvík Horváth, Jiří Hlávka, Štěpánka Mikešová, Vlasta Ondráček a Jaroslav Vondruška ml. Libický divadelní spolek Vojan, v čele se svým předsedou ing. Jaroslavem Vondruškou st., fungoval jako vždy výtečně a spolu s ním všichni kamarádi, kteří jsou zatím neočíslovaným inventářem FEMADu, jako např. Pavel Hurych, Pavel Tajčovský a jeho rakovničtí soukmenovci, etc., etc. Díky jim a podpoře Ministerstva kultury ČR, IPOS-ARTAMA, Obecního úřadu v Libici nad Cidlinou, Okresního úřadu v Nymburce, Městského úřadu v Poděbradech, Českého střediska ASSITEJ, Amatérské divadelní asociaci, Svazu českých divadelních ochotníků, Městské knihovně v Praze a Open society fund Praha mosazný zvonek - amulet FEMADu, zatím rovněž bez inventárního čísla - zvonil a zněl.

Milan Strotzer

Klára Melišková a Pavel Žatečka v inscenaci hry O. Kryštofka Dvanáct měsíčků Dejvického divadla. Praha Foto: Martin Špelda

A to proto, neboť je to obsahem příspěvku Vladimíra Zajíce, nazvaného Stříbrný FEMAD. Co však tento příspěvek obnáší, je výsledek ankety o nejlepší inscenace. Na anketu odpověděly jednak děti, pracující v seminářích a jednak lektorský tým. **Děti na přední místa svým hlasováním vyzvedly** Brum-pohádku plzeňského Střípku, Sněhovou královnu Klicperova divadla z Hradce Králové, Vánoce s Kulišákem Naivního divadla z Liberce a Tři zlaté vlasy děda Vševeda divadla Studny Hosín. V dalším pořadí pak daly své hlasy inscenaci Mauglí Mladé scény z Ústí n. L. a Čertovským pohádkám Divadylka Kuba z Plzně. Bez hlasů nezůstaly ani inscenace Dvanáct měsíčků Dejvického divadla, Smolíček Pacholíček Draku z Hradce Králové, Pišťalka zlivského Hudradla a konečně ani Sněhurka a sedm trpaslíků Lampiónu Kladno. **V něčem podobný a v něčem odlišný byl názor lektorského týmu**, který na přední místo vynesl Dejvické divadlo a jeho Dvanáct měsíčků (22 bodů), po něm následovaly Brum-pohádka (18), Pišťalka (16), Smolíček Pacholíček (14), Tři zlaté vlasy děda Vševeda z Hosína (13), Sněhová královna (12),

Ředitel činoherního studia Ústí n. L. Jaroslav Achab Haidler diskutuje na FEMADu po 10 letech, kdy tu hrál Gilgameše Foto: Ivo Mičkal

STŘÍBRNÝ FEMAD

Působení této ojedinělé přehlídky v oblasti československého a následně českého divadla za čtvrtstoletí trvání, není třeba zajiště komentovat. Nakonec 39 + 2 stran přílohy v programu jej zaznamenává dost široce. O duchu samotného 25. ročníku FEMADU bude řeč jinde, a tak se podívejme, aspoň stručně a chronologicky na samotné inscenace. Bylo jich devatenáct a jedna návrh pro radost.

Divadlo Rozmanitosti Most - „Potkal klauna potkal kloun“. Text založený na fantazii a hravosti. Silné téma, u kterého příběh je méně důležitý než vrsťování situací, vyrůstajících z asociace, z imaginace. Realizace však nepropojila plán výrazových prostředků činoherních a loutkových. Loutky byly použity často formálně, nezdůvodněně směrem k řešení či k rozvíjení situace a tedy k tématu. Vyjadřování „činohrou“ bylo přesnější, ale přesto ne vždy bylo zřejmé kde jsme a co označuje co, kromě toho, že označuje samo - sebe včetně loutek. S tím souvisí i scénografie a pojmenování dramatických prostorů. Ať tak či tak, důležité je, že loutkový Most narušil stereotyp posledních let.

Dejvické divadlo Praha - „Dvanáct měsíčků“.

U této pohádky, oproti předešlé, k nám téma promlouvalo skrze příběh. Skvělá inscenace a to ve všech složkách. Především průkazná „akční“ scénografie, vycházející naproti jak požadavkům prostředí, tak požadavkům tématu. Proměny dramatické osoby v loutku či v činoherce se vázaly na téma. Inscenace pracovala s jemným nadhledem i s drsnějším humorem, ale vždy po smyslu, ne náhodně. Za úvahu stojí dvě věci. Zda Holena musí být obtažena tak tlustou čarou charakteru a zda přestavby v horu s měsíčky by neměly být tematizovány. Aspoň, či dokonce jako záměrná technická divadelní záležitost. Inscenace by přestala být přinejmenším zastavovaná.

Loutkářský soubor Střípek Plzeň „BRUM - POHÁDKA“. Dobře napadnutá hravá inscenace na rodinné téma, na mužský a ženský princip. Sdělení přes výraznou divadelní poetiku Střípku, však oslovuje pouze v první části (tj. do konce snu), neboť postavy mají svůj cíl - být shodný - jehož musí dosáhnout různými způsoby. Druhá část o výchově má oslabený konflikt mezi rodiči. Nastupuje ilustrace principů výchovy, formální rozpor a stejně nepřesvědčivé vyznění přes mědu Krůtáka. V případě Ivany Fajtlové lze říci, že se jedná o drobnost, kterou dokáže vyřešit a inscenaci sklenout do křišťálového kvádru diváckého zážitku.

Divadlo Hudradlo Zliv / O černém beránkovi a bílém vlkovi Foto: Ivo Mičkal

Divadélka Cvrčci ze středy - „Tam kde žijí divočiny“ a Nikdy nigdeš - „Zlomky z Gilgameše“. spojuje město Aš a Roman Cerník. Obě díla patří k těm lepším produkcím dětského divadla - byla již popsána, ale je nutno říci, že prázdniny inscenátory poněkud rozložily, takže sdělení vztahů se uskutečnilo jen částečně. Scházela hravost i radost ze hry. Ale potěšující je, že soubor si je toho vědom.

Loutkové studio Nítě Cheb - „Červená Karkulka“. Je víc než dobře, že Cheb má zase loutky. Princip vtažení dětí do hry může být na diskusi, ale je fakt, že způsob, jak rozdají karty umožní inscenátorům Karkulku vyprávět, komentovat a maňásky zpředmětňovat. Též nemusí respektovat doslovnost prostředí namalovaného paravánu, ale může využívat jeho prostřihů k dynamizaci inscenace. Pouze proměna maňáska Vlka do velkého monstra s plným břichem, by měla být provedena v soulase s prostorem a s akcí loutky. Za zmínku stojí, že dámy jsou více silnější v partu činoherním než v loutkovém, kde přesně nevyužívají pohybové možnosti maňáska k vytvoření a vyznění situace, zatímco u pána je tomu přesně naopak.

Divadýlko Kuba - Sdružení Elča Plzeň - „Čertovské pohádky“. Nápad pohlednout na čerty z jejich strany, tedy ne z pohledu lidí, je

nosný. Potvrzuje jej i vytvoření zázemí čertovské školy, která stanoví jiná, ale přesná pravidla chování, než na jaké jsme zvyklí. První pohádka na tento klíč navazuje. Nejen výtečným nápadem loutkových obrazů, které mají možnost ožít, ale dokonce přes šířku scény přeskakovat jeden do druhého - pravá čertovská magie, ale i tím, že čert je zde vítězný hrdina, takže ztotožnění se s principem je přesné a sdělné. U dalších pohádek však princip stagňuje. Jednak je to dáno tím, že scénické prostředky oproti prvnímu příběhu negraduují, ale klesají, a zároveň tím, že inscenátoři jako by zapomněli, a místo z pozice čertů, vyprávějí pohádky z pozice lidí. To jest, v postavách čertů pouhá ublíženost a komentování zatímco v postavách lidí cílené jednání. Zajiště to lze snadno odstranit v realizaci, a možná jen drobným zásahem do textu. Za úvahu ale stojí, zda princip čtyř pohádek není méně než tři. S tím souvisí rozhodnutí, jak naložit s pohádkou o mostě a jak s pohádkou o mlýně. Ne zrušit, ale jak, jakými prostředky sdělit.

Klicperovo divadlo Hradec Králové - „Sněhová královna“. Inscenace do jisté míry Andersenovsky krutá a snová. Lze ji zařadit do proudu tzv. postmodernistického, kde u dobré inscenace žánrová rozmanitost slouží k tomu, aby svými prostředky co nejpřesněji pojmenovala smysl

sdělení tvůrců. Přitom však, a do jisté míry v protikladu, nelze zapomenout na to, že postmoderna převádí na jeviště a tím i předvádí na jevišti, vnímání světa jako mnohovrstevnaté a vede nás procesem vícenásobného kódování a dekódování. Přičemž význam, smysl a kontext nesměšují k logice a pravdě života či k pravděpodobnosti, ale k logice a k pravdě představ, obrazů, asociací a impulsů z nevědomí. Pravdou je, že občas pravda takového díla vychází z bezbřehé svobody pojmenování. Ale je na nás jak to - které dílo přijmeme, neboť nastolený princip bývá, sotva jej pochopíme, popřen. A tak každá reakce, kromě lhostejnosti, je ta správná, neb máme stejnou svobodu jako tvůrci. Bylo až překvapující jak inscenace Sněhovky u mnohých narušila toleranci. Dovolím si připomenout, že tato inscenace, oproti jiným, poskládaným často jen ráciem a důrazem na exhibici, je Sněhovka stvořená srdcem i rozumem, včetně mnohých divadelních odkazů, které rozšiřují sdělení za hranice Andersena.

Divadlo DRAK Hradec Králové - „Smolíček Pacholíček“. Usměvná lehkonohá pohádka o dospívání, o proměně kolouška Pacholíčka v jelena. Výtečná scénografie a především hudba. Přes hudbu se řeší výchova, únos, hledání a vysvobození. Přes jistou roztočilost však inscenace vykazuje rozpor, neboť od únosu po vysvobození se nic neděje. Situ-

ace hledání jsou sami o sobě hravé, ale pro příběh pohádky jsou nastavenou kaší. Nevznikne napětí, očekávání, prostě jenom jsou, a spíše přichází agónie, než řešení krizové situace Smolíčka na pekáči.

Divadlo Minaret Praha - „Třiveselá prasátka“. První úskalí lze najít ve zbytněném textu, který více komentuje obecné situace než by stavěl situace dramatické. Nejedná se, ale mluví se. Přitom samotné otevření nám nabídne klíč, podle něhož prasátka cestují z reálného světa do světa fantazie a kdy dochází k částečnému naplnění pohybu divadelního znaku (označující a označovaný - proces od označené předmětné skutečnosti k metafoře, k obrazu). Po návratu do reality však nastává nejasno, a to jak v motivacích jednotlivých postav, tak v používání znaku a následně v dramatických prostorech, to jest - přes všechny výtečné nápady - kde jsme, co se tam děje a proč. Zdá se, že v první řadě není ujasněno zacílení inscenace, co přesně inscenátoři chtějí říci.

Hudradlo Zliv - „O černém beránku a bílém vlkovi“ a „Pišťalka“. Obě inscenace několikrát v AS reflektovány. Takže jen připomenutí: u obou inscenací je jasné, co chtěli tvůrci říci a proč. Nabídnou jasný inscenační klíč a nastolený princip nás vede od začátku do konce. Hravost „dětských herců“ není náhodná, ale vedená tak, aby stvořila zájemný inscenační tvar, který vypovídá a sděluje!

Čmukaři Turnov - „Sadoděde, Sadoděde ...“ O inscenaci se též psalo, ale je nutno konstatovat, že za 3/4 roku nastal strmý sešup od předeslané „trochy fantazie“ k „hrušky, švestky, všechno jedno“. Cíl a prostředek si zcela vyměnily pozice. Místo hereckého partnerství, které dokáže krátké anekdotě dát obsah a smysl PROC, upadání do zpomalené letargie. Příběh o absurdním přání, o potřebě vdát se, a o nutnosti příchodu hrdiny, který všemu vrátí řád, je rozmělněn. Absentují vztahy jak v příběhu samém, tak v inscenačním principu.

Divadlo Dagmar Karlovy Vary - „Mezipřistání na Andělské hoře“. Inscenace v sobě nese jisté vzdělávací prvky, které zajišťují fungování v kraji k němuž se historické příběhy o Andělské hoře vztahují. To je míněno jako klad, cosi navíc, protože inscenace dokáže stát sama o sobě. Je nutné si ale uvědomit, že se tak děje především přes herecké partnerství, které do důsledku vzato je nosnější a silnější než to, o čem se hraje. Teprve pak nastupuje vztah k divadelně vyprávěným legendám. Zároveň se pro dospěláky hraje i o jisté existenciální otázce, neboť jde o potvrzení Kavky no. 1, že patří na místo, se kterým je spjata. Myslím, že vyprávět legendy přes Kav-

Divadlo Hudradlo Zliv / pišťalka

Foto: Ivo Mičkal

ky a ne přes postavy ze světa lidí, je zajímavý a nosný nápad - jiná věc je, jak přesně či důsledně je ztvárněn. Loutky obě dámy používají jen k označování kdo je kdo, což se ale váže s obecným principem jarmareční produkce, který je zviditelněn v příběhu druhém. Inscenaci by prospělo srovnat temporytmus celku - tedy časové proporce jednotlivých legend. Projevuje se to především u té poslední, která by mohla být tečkou, potvrzením. Nelze pominout vkusné provedení zpřítomnění, takže minulost a současnost jsou provázány, což legendy verifikuje.

Naivní divadlo Liberec - „Vánoce s Kulišákem“. Nonsensová anekdota o přátelství Myšky, Ptáčka, Klobásky a Hrachy, které je dána velká plocha. Snad by inscenace měla být věnována nižší věkové hranici, kdy známí hrdinové procházejí drobnými situacemi. Neboť dramatický oblouk vystačí tak do lehnutí Klobásky do postele. Pak nastavovaná kaše, a třeba smysl a motivace Psa v příběhu unikají, a dlouho se popisuje, jak v podstatě dobrý pták Kulišák se stal hodným. Klíč, jak na inscenaci pohlížet, klíč platící pro každý věk, je dán hned na počátku přes pytel Hrachy. Inscenace má nápaditou scénografii, ale není vyřešen vztah herců a loutek. Proč a kdy jsou, proč kdo koho kdy vodí a mluví. Vztahy jsou bez významu. A občas šum a nedorozumění. Takže jisté napětí a očekávání vzniká spíše ze slov a ne z jed-

nání. Takže na jedné straně přesnost, divadelnost, humor, a na straně druhé bezradnost, bezvztahovost, ležérnost a možná neujasněnost celé story.

Mladá scéna Ústí nad Labem - „Mauglí“. Opět nejednou zaznamenaná inscenace, o které lze říci, že v ní Pavel Trdla a Kristina Herzinová dosáhli vrcholu. Jak v sepsání dramatického textu, tak v iluzivním principu své divadelní poetiky. Smysl inscenace je postaven, a velmi dobře, na vyhrčeném střetu Mauglího a Šerchána. Pravdou ovšem je, že i když inscenace stále drží svou vnější formální podobu, ba dokonce v rytmu, někteří interpreti již nesdělují obsah, a tak Mauglí jako dramatická osoba i inscenace „Mauglí“ tepou do prázdna. Jediný, kdo stále bezchybně z jeviště sděluje smysl svého bytí v tomto příběhu je Z. Balcar jako had Ká, dále Rakšas K. Herzinové a Mauglí V. Herzinové. Nejmenuji je kvůli pochvalě, to by nebylo spravedlivé, ale kvůli tomu, že přes ně si lze dokreslit, jak a o čem Mauglí v prýních reprízách vypovídal. Černé díry mezi situacemi ponechávám Foxovi.

Kejklíř Bořivoj Praha - „Tři zlaté vlasy děda Vševěda“. Divadlo jak má být, kde pod jemným nadhledem se dere kupředu nejen silný příběh nespravedlivě pronásledovaného Plaváčka, ale i téma osudu - neúprosné kyvadlo osudovosti. Lu-

děk Richter scénicky - přes žabu s džbánem a přes hada s jablkem - propojil známou pohádku původně složenou ze dvou mýtů. Předjímá příští čas a i když to děti určitě takto nevnímají, jisté napětí a tajemno vzniká. A je dobře, když divák vycítuje cosi nepopsatelné, ale velmi důležité, i když v té chvíli zatím nezařaditelné. Zajisté v Luďkově inscenaci nejsou „efektově rozliční a mnozí“, takže může působit až střídmost. Ale zase, střídmost působí na představitelství, takže si myslím, že dopad je zřetelný, i když možná se zpožděním v čase, a ne hned na místě. Zároveň je tato inscenace výtečným příkladem, jak tematizovat, to jest, dodávat obsah i do zdánlivě nepodstatných epických částí - viz dlouhá cesta za Vševědem, a skokem krátkým vede cesta zpět, z čehož zase vyrůstá temporytmus inscenace. Král nepadá z koně jen pro legraci - ale je vyhozen ze sedla vždy před osudovým rozhodnutím. Důležité, ale přitom jen lehce natučené, tedy v nás dozrávající motivace a vztahy a důrazy příběhu Plaváčka samého, dostáváme nejen přes loutku a její pohyb, ale i přes to, kdy „živý“ herec s námi komunikuje plastikou obličeje či těla. Nejedná se o náhodnost, jak bývá zvykem, ale o záměr, vědomě budovaný znakový systém. Luďěk nemá vůbec zapotřebí, aby se na jeho inscenaci pělý ódy, ale možná by důsledný rozbor použitých prostředků, jejich významu a smyslu stál za to, abychom si i my, kteří jsme inscenaci viděli zpětně ozřejmili, přes co

Divadlo Studna Hosín - „Tři zlaté vlasy děda Vševeda“. Zcela jinak pojatá inscenace. Pro Vítu Marčika je příběh Plaváčka důvodem pro setkání a rozhovor nad situacemi, které v sobě obsahují silný aspekt křesťanský morální. Plaváčka vypráví svou poetikou, do níž patří vtažení diváka do hry a nadhled, takže nikdy morálku nekáže, ale nabízí nám ji přes smích, a tedy proto se silnějším dopadem. Příkladem velký prostor věnovaný situaci u rybáře, když přijímá dítě po vodě připlavané za vlastní, nebo písně, v nichž se Bůh a svět nějak musí srovnat navzájem. Loutky v inscenaci nejsou rozžívány. Spíše jen označují kdo, kdy za koho zrovna je. Vyjímecně nesou další významy k dramatické osobě a spíše jakoby naznačovaly, že hmotné náležitosti nejsou tak důležité, jako ty vnitřní. Ale možná, že to je pouze moje konstrukce. Každopádně Studna Hosín vždy přiveze inscenaci, která nutí k zamyšlení. Smích, jako prostředek k uvažování nad tématem.

Divadlo Lampión Kladno - „Sněhurka a sedm trpaslíků“. Stručně řečeno: nebyl příběh, nebylo téma, nebyl vztah, takže divadlo se nekonalo. Pouze bezradnost, která se nejpřesvědčivěji vyjevila v okamžiku, kdy scénou zapanáčovali trpaslíci - manekýni, takže nemá smysl vršit negativa.

Představením na přidanou, bylo noční vystoupení divadelníků rozličných, spojených do Hereckého spolku SLÁVINKOVCI, kteří dávali kus „Souchotiny aneb Lásky je usmrtila“. Jednalo se o tak zvanou první posunovanou a postupnou hereckou animaci vycházející ze ztmulosti živých obrazů. Byť se jedná o animaci, tedy rozžítí herců, jejich uvedení v život, patří drama a jeho nadiktované režijní uchopení k první českému Absurdnímu divadlu v Mocnářství c und k, neboť principiálně vede rozžítí postav tohoto kusu k důsledné dramatické smrti. Je to divadelní potvrzení filozofie života, který nám a s námi absurdní tropí kousky. Slávkovci naplnili režijní půdorys, ale byť byl pozdní večer, byli ještě příliš dost živí, takže SMRT měl poněkud znesnadněnou práci.

A tím končí stručný popis inscenací uvedených na ryze stříbrném, 25. ročníku FEMADU - festivalu a dílně divadla pro děti.

Vladimír Zajíc

OSM LET JSEM U VÁS SLOUŽIL... aneb FEMAD jako vždycky

Od doby, kdy byl FEMAD změněn na dílnu divadla pro děti, jsem o něm psala skoro pokaždé. Prošla jsem si znovu své různé úvahy a podúvahy, shrnování a věštění, a zjistila jsem, že ta či onak z nich vysvítá uspokojení, sdělení, že dva zářijové víkendy v Libici jsou zážitkem příjemným.

Uspokojení ovšem zaručuje už sama podstata festivalu. Vědomí, že se tu dějí věci a vedou řeči užitečné, že se tu sbírají a do myslí (alespoň některých) ukládají poznatky o vztahu dětí k divadlu i naopak, a že se tyto poznatky mohou (doufáme) šířit dál. Že se zúročí a pomohou dětem ve všech krajinách českých i moravských k tomu, aby divadlo jim určené bylo zábavné a obsažné a umožňovalo jim setkání alespoň s kouskem opravdového divadelního kumštu, s tou trochou scénické poesie, která ani dítě nezabije. Příjemnost pak pramenila z celkové atmosféry, naprosto neformální, a s usměvavé neunavenosti všech, kdo se v Libici starají o hladký průběh a zázemí festivalu.

Obojí ani letos nepopírám. Ale stejně nemohu popřít, že se mi do uspokojení i potěšení připletly jakési rozpaky. Mlhavý dojem, že něco jakoby vybledlo, obnosilo se, vyšumělo. Je to dojem čistě osobní, ale zdálo se mi, že s ním nejsem tak úplně sama. Bez ohně není kouř, ale nebude vůbec snadné najít místečka, kde to začíná doutnat, najít pro dojemovou mlhu konkrétní důvod.

Když jsem odjížděla na FEMAD, odjížděla jsem do naprosté jistoty. Jako vždycky: vlak mě vynesl z nesnesitelné vřavy pátečního odpoledne přemys-

lovské Prahy do ticha rovin slavníkovských, k jejich luhům, hájům (a komárům). Z nádraží mi s těžkou kabelou pomohli - jako vždycky, naše mládež není tak zkažená, jak se o ní často soudí. Setkání s mladými starými známými - přibývá jich, lidé našli ve FEMADu zalíbení natolik, že se sem vrací. Milé děti, pletoucí se dospělým pod nohy jako rovnocenní partneři, vědomi si své důležitosti. Potěšitelné zjištění, že šarm oblíbených pánů lektorů za rok nezestárl. Pult Magdy Mikešové, obložený důvěrně známými publikacemi, od loňska, předloňska ba předpředloňska z nich mnoho neubýlo. Rodinná vůně skvělých polévek ze zdola, a jako vždycky maratón představení a seminářů doslova o závod s časem. Krize z toho všeho se dostavila tak, jak se dostavuje obvykle, v sobotu kolem večere, kdy mám z divadla už jen mžítiky před očima. A Hudradlo, Strípek, Čmukaři, Ustí, Karlovy Vary, Petr Mlád, Drak, Naivní divadlo - pohoda hovorů o samých starých známých. Obvyklý průběh seminářů: nejdříve začínají diskuzi ti zkušení účastníci festivalu, kteří už vědí, jak to tu chodí - a těch byla v semináři jistě dobrá polovina. Teprve po nich se tu a tam osmělil i někdo nový. Celkem se daří spojenými silami pojmenovávat divadelní problémy jednotlivých inscenací. Pak přicházejí zprávy o reakci dětí - jako vždycky odborně vydolované a věrně tlumočené. Bereme je na vědomí, nebývá už čas rozebírat si je podrobněji. Ostatně je třeba konstatovat, že v téhle před důležitě části festivalu ubývá překvapení z dětských reakcí. Většinu z nich mohli zkušenější účastníci Femadu uhodnout předem. Dokonce i tu tak efektně zabalenu Sněhovou královnu, kdybychom se předtím nezapletli do debaty o její metodě cochcismu. (Směr, poměrně dost rozšířený v divadle pro děti. Není úplně totožný s postmodernismem, ale dost se mu podobá.)

*Divadlo Studna Hosín / Tři zlaté vlasy děda Vševeda
Foto: Ivo Mičkal*

*Kejklíř Bořivoj Praha / Tři zlaté vlasy děda Vševeda
Foto: Ivo Mičkal*

Možná, že právě zde zahlodal červík, ukrytý ve dvou nevinných slovech „jako vždycky“. Dosáhli jsme zřejmě jakési rutiny. Je neocenitelná, pokud jde o záležitosti organizační, ale je nebezpečná, pokud jde o vnímání a myšlení. Tak trochu už všechno známe včetně těch dětských reakcí. Vytrácí se chuť vysvětlovat si je pokaždé znovu a hlouběji, a to nejen psychologicky, ale zase jen divadlem. Pátrat v nich detailněji a konkrétněji, pokusit se uhádnout, co v textové předloze či v celku inscenace, v hereckém ztvárnění či v scénografickém provedení způsobilo, že reakce dětí byly takové jaké byly. Jinými slovy - začíná chybět zpětná vazba. Něco, co by zabránilo, aby se ta pracně vydolovaná zjištění v seminářích stávala jen víceméně zábavnou vložkou a podnětem k úvahám psychologickým. Jsou samozřejmě potřebné, ale odsouvají do pozadí druhou stranu mince: poznání dětských reakcí má být skutečným podnětem k dalšímu přemýšlení - o divadle, nejen o dětech.

Jako vždycky se mezi inscenacemi loutkovými a různě alternativními objevila jediná amatérská inscenace činoherní (samozřejmě z Ústí, odkud od jinud?). Stará bolest - nejrozšířenější způsob, jakým hrají dospělí dětem, se do jisté festivalové špičky, jakou se pořadatelé snaží pro FEMAD zajistit, dostává minimálně. Což tak zase příliš nevádí, máme svou Popelku, kde se reakce dětí zkoumají také, a stejným způsobem. Ale vysvitlo ještě něco jiného: ona alternativní část divadla pro děti není tak spolehlivá, jak se zdá být podle práce špičkových a osvědčených souborů. Povědomí o tom, že cokoli se vyskytne na scéně, musí být nějak komponováno, že výstavba dramatického napětí má své zákony i v „nejotevřenějším“ nebo miniaturním jevištním dílku není, jak se ukázalo, příliš rozšířeno.

Pachuť rutiny, která se zrodila z onoho „jako vždycky“. Pocit, že se točíme dokola v tanečku sice příjemně přátelském, ale už trochu jednotvárném, a hlavně obava, že naše elitní femadácká společnost má na tu záplavu divadelní a paradivadelní produkce pro děti vliv menší než jsme doufali - to je důvod, proč mi letošní FEMAD poskytl méně potěšení než dosud skýtal.

Alena Urbanová

Loutkářský soubor "C" Svitavy / Bystrouška, liška
Foto" archiv souboru

ZNOVU V LETOHRADĚ

aneb inspirace Inspirací

27.-28.9.1997

inspirace [lat.] 1. podnět, popud, vnuknutí, náhlý nápad; 2. *lék*. viz vdech.

Inspirace [div.] 1. východočeská mezidruhová divadelní přehlídka, která inspiruje amatérské divadelníky k dalším vzepětím a poskytuje jim inspiraci - viz **inspirace**;

2. *nelék.* vzdech typu: "To bych chtěl umět...", „U toho bych chtěl být.“

Nejsem pamětníkem prvního ročníku Inspirace (tuším, že to bylo v roce 1984, ale to nemám ze sebe), ale po několikaleté pauze, způsobené jinými povinnostmi v době jejího konání, jsem se velice rád vydal na její letošní, netradičně podzimní ročník, zvědav, jak se tento typ přehlídky proměnil.

Nevím, pokolikáté se již letos východočeská Inspirace konala, faktem však zůstává, že pokud jde o účastníky, na věku není žádné stáří k poznání. Jinak je ovšem změn s ohledem na několikaletou mezeru habaděj, od nepodstatných až po ty důležitější.

Inspirace se vrátila do Letohradu, kde začínala. Vystřídala i působiště v Ústí nad Orlicí a v Hradci Králové. A přesun zpět jí docela pomohl. Letohrad je (pomineme-li tradici a malebnost vlastního města) dostatečně velký na to, aby disponoval divadelním i ubytovacím zázemím, a dostatečně malý na to, aby se Inspirace neroztříštila do všech koutů města a jeden nevěděl, kdo k akci patří, kdo ne a kde ho/ji najde. Je pravda, že ne všichni vydrželi celou dobu (od soboty do neděle - hrůza času, že, páni podnikatelé!), ale duch pospolitosti, výlučnosti a tepla rodného kulturáku přeci jen zavládl.

Tradičně množství představení, netradičně minimum z pro-

dukce Jesliček. Netradičně (pro mne) mizí inspirační smysl Inspirace - dostal se na úroveň běžné přehlídky, kdy jsem inspirován jen volným sledem relativně (pro mne) náhodného výběru inscenací, který mně žádný celek netvoří, doplněný běžnou a obvyklou formou diskusí/přednášek. Alespoň tuším, že dříve měl divák (tedy já) větší pocit vědomí celku. Ke zkoumání „proč?, co? a jak?“ docházelo dravěji a intenzivněji, produkce byly skutečně chápány jako studijní a inspirativní, třeba nehotové - i když, rozšíříme-li nálepku inspirativnosti i negativním směrem, je inspirativní všechno, že? Ale proč to všechno musím trávit? Možná že jde o příliš subjektivní pohled, možná, že by moje účast na závěrečné diskusi můj názor změnila (musel jsem odjet před ní - páni podnikatelé, máte svoji trochu pravdy!). Možná je vše způsobeno tím, že mnohé jevy, dříve výlučné, dnes již pokládáme za běžné. Kdo ví...

Ale abych jen neremcal. Návrat do Letohradu vypadá slibně. Členové místního souboru řeší problémy na počkání. Zájem východočeské amatérské divadelní veřejnosti je veliký. Za současných ekonomických a jiných poměrů je každá přehlídka a každé setkání pro leckoho v tak zbytném oboru malým zázrakem. A abych nezapomněl - foyerová polohospůdka také tmelí.

Dosud jsem se nezmínil o zhlédnutých inscenacích. Ale uvedu spíše dojmologii - ty slušnější, resp. ostřílené kousky se jistě dočkají či dočkaly důkladné odborné recenze, jiné je zbytečné sáhodlouze analyzovat. Tak jen telegraficky: at' zešílí láskou (kost v hadovi Pardubice) - sympaticky feministické představení, ze kterého jsem vlivem návalu na silnici viděl jen posledních pět minut. S nasazením. o hloupém vlkovi (zŠ prachovice) - inspirace se nekonala - není to zařazení dětského souboru za každou cenu a plnění kolonek „všech oborů“? luisa (baf hostinné) - ponurá neujasněnost, hra o život, ale ve výsledku jen jakási rozmazanina. princezna

zubejda solimánská (z dílny letní konzervatoře) - konečně něco, co není hotové. Ale řada nápadů už vyčpěla. V loutkové podobě možná zajímavější. Ale videokonzerva dokáže unudit i otrlého diváka. sadoděde, sadoděde (čmukaři turnov) - docela jsem se bavil. Ale pak mi porota vysvětlila, že je všechno špatně a nedalo se než souhlasit. jmenuji se herbert (ds j.k.tyla moravská třebová) - Tady naopak - neskonale jsem se nudil, pak mi porota vysvětlila, že to bylo dost dobré. Tak nevím. poslední zkouška (ds holice) - zástupce seniorského divadla; divadelní agitka o tom, že divadlo vše překoná. Kéž by. bystrouška liška (c svitavy) - Konečně onen „vdech inspirace“ podle jedné z výše uvedených definic. Stálo za to sem jet. tabák a sůl (S.hubačiková) a tabák a sůl (I.Semrádová) - dvakrát totéž pokaždé jinak. Inspirace se probouzí. Ale co dál? milá sedmi loupežníků (divadelko jesličky) - tady o inspiraci také jde. Ale bude na ni čas (je neděle poledne)?

Východočeští přátelé snad prominou, ale letos mi chyběla invence, hora nápadů, inspirace výlučností, zacházením do krajnosti a životem. Organizační nápady a neustálé chvění - ty energetické proudy, které dají zapomenout na vše kromě tvoření a spoluúčasti na tvoření. Je to obtížné a málokdo to dokáže - ale dříve to tady bylo a já vám tiše záviděl. Nebo se mýlím? Proč se nikdo nehádá? Už nás tzv. diskuse unavily, nebo už všechno víme? Proč se bojíme (včetně mne) přicházet s omyly a chováme se podle citátu „Dokud jsi mlčel, nepřestal jsi býti filozofem“?

Karel Tomas

TEĎ UŽ NE !! (??)

Rozhovor P. Lébla s A. Chalupovou

Boleradické divadlo a režii Aleny Chalupové jsem poprvé poznal v roce 1992, kdy se představili v Hronově s Jiráskovou Lucernou. Letos, po jejich Roku na vsi, jsem si tehdejší zážitek zopakoval a umocnil: z práce boleradických vyzařuje cosi, co jako divák marně hledám při návštěvách tzv. profesionálních představení, a co ostatně jako divadelník pokládám za skutečnou profesionalitu. A právě jako vděčný divák (jelikož květinářství v Hronově bylo zavřeno) jsem se osmělil a přeptal se paní režisérky na některé „věcičky“, které mne zajímaly. Ptal jsem se obvykle, jak se na běžného diváka sluší, jenom v poslední otázce jsem si troufnul být divadelním šéfem. Zklamán odpovědí, vracím se mezi diváky: ať se hlavně brzy dočkáme stejně krásného zážitku!

Alena Chalupová na snímku Ivo Mičkala

jak se na běžného diváka sluší, jenom v poslední otázce jsem si troufnul být divadelním šéfem. Zklamán odpovědí, vracím se mezi diváky: ať se hlavně brzy dočkáme stejně krásného zážitku!

Jak dlouho se zabýváte divadlem?

Slovo zabývám bych nahradila slovy - jsem posedlá. Divadlo se stalo mou láskou v útlém věku. První kroky na jevišti jsem udělala už v předškolním věku v roli Budulínka, potom následovaly dětské role ve školních divadelních inscenacích. Jako studentka jsem už hrála pravidelně s místními ochotníky. Moje režijní pokusy patří do let, kdy jsem začala učit. Jako češtinářka jsem měla pro mne milou povinnost, připravit nejméně jednou ve školním roce dětské divadelní představení. Moje samostatná režie dospělých začala v roce 1979. Najednou nebylo nikoho, kdo by pokračoval v ochotnické tradici v naší obci. Když jsem si chtěla zahrát divadlo, musela jsem si hru vybrat, obsadit role, navrhnout scénu, a potom to také trochu zrežírovat. Náš první výraznější úspěch

se dostavil v roce 1982, kdy jsme velmi dobře obstáli na Národní přehlídce vesnických divadelních souborů ve Vysokém, kde jsme hráli Mrštíkovu Maryšu. Od té doby se zúčastňujeme pravidelně krajských a nepravidelně národních přehlídek vesnických souborů.

Jaké je vaše povolání?

Jsem učitelka, aprobace tělesná výchova - český jazyk, nyní jsem v důchodu.

Byli vaši rodiče divadelníky?

Maminka hrála jednou v Maryši, jinak nic.

Jaký je rozdíl mezi profesionálním a amatérským divadlem?

Myslím, že už slovo ochotník vystihuje způsob přístupu k této činnosti. Lidé vykonávají tuto práci s nadšením, ve svém volném čase, bez nároku na honorář. Honorářem jim vždy byl a je potlesk diváků, spokojené obecenstvo. Další odměnou jsou kamarádky a přátelské lidské vztahy, které se navazují při zkouškách, při různých zájezdech a pod.

Sledujete profesionální divadlo a kterému dáváte přednost?

Již mnoho let máme s manželem předplatné do státních i městských divadel v Brně. Většinou je to kombinované předplatné - opera, činohra, balet. Z těchto brněnských inscenací mám nejraději operu. Myslím, že se jí tam zvláště dobře daří. Občas zajedeme do divadla také do Prahy. V letošním programu Mahenova divadla v Brně jsme objevili, že nastudovali také Rok na vsi. Nebude to však dramatizace Miroslava Krobota, ale Břetislava Rychlíka.

ROZHOVOR

Jak dlouho trvá zkoušení jedné vaší inscenace?

Záleží na tom, jak je náročná. Většinou začínáme koncem října, premiéra bývá v dubnu.

Jak často zkoušíte a kdy?

Zkoušíme nejdříve dvakrát týdně, ve všední dny, asi po třech hodinách, když se blíží premiéra, zkoušíme častěji a déle. Zkoušky začínají v 18,00 nebo v 19,00 hod.

Jak obsazujete role?

O obsazení rolí přemýšlím většinou velmi dlouho. Mám tu výhodu, že znám dobře všechny občany Boleradice (800 obyvatel). V souboru jsou buď moji vrstevníci nebo bývalí žáci. Víím přesně, co mohu od koho očekávat.

Jak získáváte pro spolupráci nové herce?

Snažím se, aby se v každé nové hře objevily i nové tváře. Získávat je nemusím, hlásí se mi sami - hlavně mladí. Velmi se mi osvědčilo „zaměstnat“ u divadla celé rodiny.

Pomýšlíte vedle české divadelní klasiky na nějakou hru světovou - zahraniční?

Přemýšlela jsem už mnohokrát, i když jsme hráli převážně českou klasiku. Asi profesionální deformace - jako češtinářka jsem dětem inscenovala povinnou četbu. Ale bylo to způsobeno hlavně tím, že jsem texty her, vhodné pro náš soubor, neměla k dispozici. V současné době mi chybějí přehledy zahraničních her a nějaké nakladatelství (možná o něm nevím), které by texty vydávalo.

Pracovala byste s profesionálním divadlem?

Kdybych byla mladší, možná bych si dala říci jako uvaďčeka nebo kulisák, ale teď už ne!!

Za odpovědi děkuje

Petr Lébl

Na pomoc amatérskému loutkovému divadlu Kašpárkova říše Olomouc

V posledních dnech zase ožívá „kauza Slovanský dům Olomouc“, která před necelým rokem vzrušovala čtenáře a posluchače nejrozličnějších masmédií. Jedná se o privatizaci budovy, která je v majetku státu a v níž v pronájmu sídlí s.r.o. Slovanský dům, nástupnická organizace někdejšího závodního klubu ROH Moravských železáren. Toto kulturní zařízení zastřešuje činnost několika zájmových kolektivů (folklórní soubor, orchestry...) a především pak Kašpárkovy říše, amatérského loutkářského souboru s více než 77 letou tradicí. Po všem loňském chlácholení o důvěřivém děláni si naději, že amatérská kultura v Olomouci nemá ještě odzvoněno (že se totiž najde forma možného převodu Slovanského domu na město Olomouc) - se nyní najednou na budově Slovanského domu objevila vyhláška o dražbě.

Ríká se tomu dnes, že „selhal lidský faktor“ nebo že „špatně fungovala komunikace mezi zúčastněnými stranami ...“ (v tomto případě mezi okresem, městem a pražským centrem privatizace...) Faktem ovšem je, že v této době, kdy v jiných letech už loutkáři Kašpárkovy říše začínali zkoušet před zahájením své pravidelné sezóny - letos na dotazy četných přátel a diváků váhavě krčí rameny. Vlastně ne tak docela. Snaží se ještě něco pro zachování svého divadla udělat. Hledají někoho, v jehož moci by bylo ještě situaci zvrátit nebo alespoň najít přijatelné náhradní řešení, aby tento významný soubor s letitou tradicí nezankl. Zástupci Kašpárkovy říše spolu s pracovníci s.r.o. Slovanský dům se v minulém týdnu zúčastnili zasedání kulturní komise města Olomouc, aby tento poradní orgán Městského úřadu požádali o pomoc. Členové komise přislíbili zabývat se touto situací. Bylo by ostudou kulturního města, kdyby se nenašlo řešení. Zda se najde ve formě právních paragrafů, v nápravě oné „špatně fungující komunikace“ nebo třeba v přidělení náhradních prostor - to ukáže nejbližší čas. Snad ještě není pozdě. Naděje umírá poslední ...

Pro informace uvádíme znění materiálu vedoucího souboru Zdar-ka Popa, tak jak s ním seznámil kulturní komisi města:

„Na den 30. září 1997 je vyhlášena veřejná dražba Slovanského domu v Olomouci. V tomto objektu - pod zřizovatelem Slovanský dům, společnost s r.o., pracuje náš amatérský loutkářský soubor Kašpárkova říše. Tento soubor patřil v minulosti a patří dodnes k významným souborům - vzhledem ke své minulosti, nepřetržitě činnosti a kvalitě práce. Aspoň stručně bych chtěl připomenout pár údajů:

- 4. ledna 1920 hrál poprvé pro veřejnost v Hejčíně svým rodinným divadélkem ing. František Čech. (Od r. 1973 se ve Slovanském domě koná jako bienále festival nesoucí jeho jméno - Čechova Olomouc.)

- Od 10.9. 1922 se už hrálo s 75 cm velkými loutkami pod patronací „Národní jednoty pro severovýchodní Moravu“. Všechno si členové souboru vyráběli sami.

- Historie dále pokračovala v Řepčíně pod patronací TJ Sokol.

- V r. 1931 byl sokolský odbor osamostatněn jako spolek Kašpárkova říše s vlastními stanovami.

- V r. 1935 se hrálo v sokolských šatnách na hřišti.

- V r. 1936 si členové souboru vlastním nákladem za pomoci občanů Hejčína přistavěli velké jeviště. Hrálo se zde od 22.11.1936.

- V r. 1949 spolu s pražským souborem Umělecká výchova byla Kašpárkova říše vybrána reprezentovat československé loutkářství na XIX. Jiráskově Hronově. (Do té doby loutkáři samostatnou přehlídku - Chrudim - neměli.)

- Od té doby se soubor zúčastňoval soutěží a přehlídek včetně vrcholné - Loutkářské Chrudimi.

- V r. 1951 se jako spolek rozešel a byl přičleněn k Závodnímu klubu ROH Moravských železáren.

- V r. 1958 se přestěhoval a zahájil činnost ve Slovanském domě. Tehdy to bylo hodnoceno jako přínos. Soubor se zbavil finančních problémů, Kašpárkova říše získala scénu, vybavenou náročnou železnou konstrukcí (speciálně pro tento účel zhotovenou), která umožňovala uvádět inscenace nejnáročnějším, způsobem a všemi druhy loutek. Záměr byl - v údobí, kdy Olomouc byla krajským městem - že zde bude vybudováno profesionální loutkové divadlo.

Této scéně jsme plně využívali (a v průbě-

hu let ji ještě doplňovali vlastními silami, např. vybudováním zvukové a osvětlovací kabiny, divadelními tahy k rychlé výměně dekorací apod.) až do dnešního dne k pravidelným nedělním představením pro děti Olomouce a k příležitostným představením - např. pro amatérské školy, pro děti zaměstnanců olomouckých podniků apod.

Za 77 let existence souboru odehrála Kašpárkova říše celkem 2140 představení, z toho ve Slovanském domě 1336.

Je skutečností, že se město Olomouc za celou dobu nemuselo finančně podílet na nákladech a provozu Kašpárkovy říše (i když všechna práce amatérských loutkářů byla směřována pro děti celého města a okolí). Do pádu totalitního režimu to byly odbory, přesněji řečeno ZO ROH Moravských železáren, které činnost financovaly, do dnešního dne nástupnické organizace s.r.o. Slovanský dům.

O nutné privatizaci Slovanského domu se hovořilo už v loňském roce. Tehdy se do záchrany našeho souboru a tím Slovanského domu pro kulturní dění zapojil tisk, rozhlas i televize mnoha články a relacemi. V listopadu minulého roku jsme byli po interpelacích poslanců Dostála a Langa místopředsedkyní Městského úřadu paní Vlácilovou ujištěni, že je vše na dobré cestě, že se již dále nemusíme o svou existenci obávat.

Nyní se cítíme být oklamáni a podvedeni. Přednosta Okresního úřadu pan Neplech nesplnil pro nás ani to základní, co mělo být provedeno - aby prodej Slovanského domu byl zatížen právním břemenem Kašpárkovy říše. Cítíme nesmírné zklamání nad tím, že současná společnost nemá zájem o naši práci - o práci, která překonala problémy první republiky, okupace, totalitního režimu ... Přitom nikdo ani na chvíli nepochyboval o tom, že loutkové divadlo má na výchovu dětí velký vliv, že v době, kdy poukazujeme na morální nedostatky současné generace, je budoucnost národa plně v rukách těch, kteří vychovávají děti a mládež. A to nemluvíme o několika generacích samostatných loutkářů, kteří svou obětavou prací vykonávají zdarma pro děti mohou být příkladem lidských vztahů dnes tak vzácných a potřebných.

Dnes, kdy po privatizaci můžeme očekávat, že nám nový majitel přikáže uvolnit prostory divadla, se ptáme: Má město Olomouc zájem o to, abychom dále pracovali? Chce a může pro to něco udělat? Nebo nás má stihnout osud někdejší Nové loutkové scény, v jejichž bývalých prostorách v Zenitu je - pokud vím - prodejna kobereců?

Zlikvidovat činnost je snadné. Co však bude se vším kulturním majetkem Kašpárkovy říše? Vždyť přes 500 loutek má velkou cenu a mnohé z nich i historickou! Archiv loutkových textů založený ing. Čechem a doplňovaný do dnešních dnů čítá 591 tištěných textů her, 231 rukopisů a celou řadu titulů odborné loutkářské literatury a časopisů. Jen tato knihovna je v rámci amatérských souborů celé České republiky ojedinělá a velmi cenná.

V osmi velkých albech je uložena fotodokumentace Kašpárkovy říše od roku 1920 až do dnešních dnů.

Nejnutnější inventář (i když teď vyvstává otázka - komu vlastně podle práva patří?) by se snad dal přestěhovat do náhradních prostor. Jistě by se dalo někde ve skromných poměrech znova začít hrát loutkové divadlo. Ale je zde celá řada dalších otázek: Kdo by platil pronájem, elektřinu, vytápění? A vybudovat znovu to, co už ve Slovanském domě vybudováno je - to by trvalo léta a vyžadovalo by to takové úsilí a takové milionové investice, že to vůbec není reálné.

V celé řadě loutkářských publikací je uváděna Kašpárkova říše jako jedno ze špičkových českých loutkových divadel. Olomouc se měla čím chlubit a mnoho lidí přiznává „vždyť jsem tam s dětmi chodil a loutkové divadlo mi je pomáhalo vychovávat“. V řadě měst - a menších než je Olomouc - se podařilo loutková divadla zachovat. Na bázi spolků, Sokola, různých sdružení. Při dobré vůli ze všech stran se řešení našlo. My ovšem teď před dražbou musíme počítat i s možností, že nový majitel nebude mít pro nás pochopení a bude chtít Slovanský dům přebudovat k jiným účelům ...

Leckdo nás loutkáře stále ještě považuje za blázny. Zvláště proto, že něco děláme bez nároku na odměnu, ve svém volném čase, že jsme si - na rozdíl od mnohých jiných - nepovýšili finanční zisk na nejvyšší příčku hodnotového žebříčku, že tady těm „podnikavějším“ jaksi překážíme. Že jsme si bláhově mysleli, že svou prací obohacujeme svět malých i těch větších, že bychom mohli být prospěšní i dnešní společnosti. Pomůže nám v tom někdo, než bude pozdě?”

Zdarek Pop,
vedoucí Kašpárkovy říše

VČERA, DNES

ně sportovní komplex. Jsou zde tenisové kurty, krytý bazén, kuželárny a také velký sál pro 400 diváků s vysokou elevací a mrňavým zákulisím. Ve třicetistupňových vedrech se naplno mohl projevit hlavní nedostatek - sál totiž není klimatizován. V hledišti se dalo vydržet pouze v plavkách, v šatničkách bylo ještě větší horko. Zajímavou specialitou festivalu jsou tak zvané veřejné prezentace jednotlivých souborů. Představují se jednak veřejnosti na hlavním náměstí, jednak stánkem se suvenýry a krajovými specialitami v přísálí před představením. Francouzi přivezli víno, Italové víno a bonbóny, Belgičané pivo, Češky napekly koláče a buchty. Každý dovezl turistické prospekty cestovních kanceláří a městských úřadů. Je to jednoduchý a chytrý nápad, jak spojit kulturu s cestovním ruchem. Nepochybně za tuto propagaci soubory získaly příspěvky a sponzorské dary. Určitě by se tento nápad dal aplikovat také u nás.

Pokud jde o divadlo, věděli jsme celkem jedenáct produkcí, dvě italské, čtyři belgické, po jedné z Francie, Švýcarska, Quebecu, Gabonu. Jedenáctým představením byla česká Bernarda. Finové a Pobřeží slonoviny účinkovali až poslední den. Až na jednu šlo o činoherní inscenace novodobé francouzské a italské provenience. Zdobily je velmi slušné herecké výkony. Dalším charakteristickým znakem bylo, že se převážně odehrávaly v interiéru obývacího pokoje. S trochou nadsázky by se dokonce dalo říci, že bychom vystačili s jedním typem. Žánrově šlo o všehochuť - detektivka, postabsurdní komedie, konverzačka, existenciální drama atd. Základním výrazovým prostředkem bylo většinou slovo, u některých, např. u švýcarské detektivky se šťastným koncem (skupina La Tarentule de Saint-Aubin-Michel Bary: Divadelní úder) se dalo zavřít oči a divadlo pojmout jako rozhlasovou hru. Není divu - autor je rozhlasový reportér.

Začnu tím, co bylo nejzajímavější. **Tančírna italského souboru Accademia dei Riuniti, inspirovaná hrou Ettore Scaly a stejnojmenným filmem,** festival zahajovala. Jde o scénické taneční ztvárnění proměn tance v různých dobách italské společnosti počínaje obdobím před 2. světovou válkou. Některé situace opravdu známe z filmu Tančírna. Např. tu, v níž udavač marně hledá dívku, která by tancovala s německým vojákem, najde pouze slepou, která stále čeká na svého tanečníka. Po válce se udavač vmísí do oslavujícího davu, tančije s italskou vlajkou, je však poznán. Inscenace využívá výhradně mimo-slovních prostředků, resignuje na dějovou linku i na přesnou dobovou chronologii. Velmi zajímavý byl začátek, kdy se na scéně objeví sedm typů žen a šest mužů. Řečí těla, mimikou a gestikou dokázali jednotlivé typy odlišit. Pak se už nic tak silného neobjevilo. Moc jsem nepochopila závěrečnou scénu - mladí lidé, drogy a smrt, snad, že pro tanec už zde není místo. Škoda, že ambiciózní produkce neměla přesnější stavbu. **Modré nebezpečí Viktora Lanoux**

přivezla Francouzská skupina **Théâtre des Quatre Saisons Narbonne**. Lanoux, více známý jako filmový herec, označil svou hru jako postabsurdní komedii, která je humorná a filozofická zároveň. Je o tom, že svět není úplně přátelský. Starší manželský pár na naléhání svého rodinného přítele - lékaře adoptuje dítě, které se narodilo matce po třiatřiceti letech těhotenství. Dítě je dospělým mužem s mentalitou kojence. Má modré nohy a obarví vše, co mu přijde do cesty. Postupně zničí své adoptivní rodiče i lékaře. Francouzi použili stylizované herectví a nasazení udrželi až do konce. Lékař byl udělán (včetně chůze) ve stylu Jára Kohouta. Čtyři lidé, postýlka, taburet a stolek dokázali udržet pozornost diváků po celé představení. Francouze považují za vrchol festivalu. Zajímavým, byť spíše v rovině tématu než jeho divadelního zpracování, bylo belgické doplňkové

představení místního souboru **Athéliér Théâtre de Marche: Zijeme si jako prasata** jediného nefrancouzského dramatika Johna Ardena. Hra „a' la the'se“ = lidé jsou stejní, pokud je společnost nebude rozdělovat na ty bílé a černé = Romy, mohou žít vedle sebe. Důvodem krvavého zásahu proti Romům byla přitom ztracená kočka. Bezesporu odvážné téma bylo pojednáno jako deklamování slovního jednání a mělo diletantské chyby. **Ikar ve Tselegu Ericha Andersona** je modelovou hrou o mezní situaci. Přivezla ji skupina **L'Avant-scène de laSalle z kanadského Quebecu**. Letadlo spadne v mongolské poušti Gobi, blízko jurty. Pět trosečníků představuje pět typů lidí. Racionální a strohý pilot, emocionální letuška, mondénní žena, kněz, jehož konání vychází z přesvědčení, že vše je v rukou božích, mladý muž, který patrně jako jediný je plnokrevným člověkem. Těchto pět je konfrontováno s prostou mongolskou ženou a buddhistickou vírou a také s Ikarem, který zkoumá, že jeho otec neměl pravdu, když říkal, že lidstvo nestojí za žádnou obět'. Hra byla postavena na psychologizujícím herectví a zjevných vnějších znacích. Chyběl moment překvapení, postavy byly jasné, skoro šlo napovídat. Hra sama o sobě je však velmi zajímavá.

Telegraficky o dalších kusech. Rosin sen Michela Loguyho hrála belgická skupina Les Trouvères. Velmi lidský příběh o staré paní Rose (hrála ji velmi mladá herečka), která si po ztrátě manžela vyfabuluje nový život. Až na hlavní představitelku nezajímavé. Gabonské drama napsané pro festival, kde mělo premiéru a derniéru zároveň. Ebando = Začátek hráli Afričané v den pádu Bastily jako protest proti francouzskému imigračnímu zákonu. Kdo čekal něco z tradiční africké kultury, musel být zklamán. Bylo to šité horkou jehlou, což bylo patrné z každého gesta či slova. Známou hru Rossany Crisi Rosani Včera, dnes, zítra hrála italská skupina Il Gruppo. Slušné herecké výkony, opět excelovala mladá herečka v roli staré paní, pěkná scéna, zajímavé ozvláštňení doprovodem živých lidových nástrojů. Současnou komedii Nechceme do Ka-

nady Pierra de Paduwy ztvárnila belgická skupina Les Compagnons du Flétry. Třeskutá komedie oscilovala mezi hysterií a miliskováním a pojednávala o novomanželské dvojici, kterou neustále otravuje milující tchýně. Novomanžel přitom vypadal jako postarší tatka. Rozumějící obecenstvo se moc nesmálo. Stejným žánrem byla hra Sundejte oponu skupiny La Compagnie de Bruxelles (před dvěma lety hostovala na JH s Vigilií nad mrtvým). Autora neznám, neboť festivalová brožura nebyla vydána a autory uváděl pouze Zpravodaj, jehož čísla nemám. Stárnoucí spisovatel a jeho rovněž nemladá žena herečka si zpestřují život, jak mohou. Jsou směšní a spíše k politování než k smíchu. Opět slušné herecké výkony, ale nudně dlouhé. A opět v interiéru pokoje, v němž tentokrát byl navíc stoleček se zrcadlem. Titul hry patrně mnohemu diváku připadal příznačný, už proboha tu oponu sundejte, ať můžeme jít pryč. Mimochodem odcházení z představení, problém mnoha našich přehlídek, se zde obešlo bez hluku a rušení okolí.

A to bylo vše. Škoda, že jsme neviděli Finy, vypadali zajímavě. Rádobydivadlo mělo úspěch, ostatně konkurence nebyla silná.

Lenka Lázňovská

Jak bylo DIVADLO (bez záruky) PRAHA v Lotyšsku

Snem každého amatérského divadelníka je (snad) hrát, hrát divákovi, a absolutním vrcholem pověstného blaha je zahraniční vystoupení. Jednou (bylo to v květnu) nám kdosi (Karel Tomas, sekretář českého střediska AITA/IATA - poznámka redakce) nabídl možnost odjet do Lotyšska uvést v rámci festivalu SPELESPRIEKS '97 naši hru „Příběh“. Jelikož jiné, úspěšnější soubory odjet nechtěly, přijali jsme účast s hrdostí a chutí prezentovat sebe a své umění. (Tato sebeironie jistě není míněna vážně, neboť České středisko AITA/IATA zprostředkovává zahraniční účast pouze souborům, které se prosadily na národních přehlídkách - pozn. redakce).

Do Lotyšska amatérský soubor dojde vlakem. Jízda trvá třiatřicet hodin, dá se vydržet jen s vypětím všech fyzických sil a zkrátí i nejzarytější nepřátele. Kouzlo cestování začíná již při koupi jízdenky, ke které musíte mít místenku (vozy jsou obvykle povinně místenkové), jenže České dráhy Vám jízdenku nejsou schopny vystavit. Místenky „jednoduše“ koupíte na všech místech, kde přestupujete, jen je potřeba naučit se polsky a litevsky. Ještě jedna praktická rada - než vyrazíte, ujistěte všechny členy souboru, že nejedete do žádné zaostale části Ruska. Lotyšsko je sice bývalou zemí „sovětské dobrovolné unie“, pokud si ale myslíte, že se domluvíte rusky, mýlíte se.

Čtvrtý ročník festivalu SPELESPRIEKS '97 proběhl 27. - 29. června 1997 v lotyšském městečku Limbaži nedaleko hlavního města Rigy a mimo DIVADLA (bez záruky) PRAHA se jej zúčastnily amatérské soubory z Lotyšska (celkem čtyři), po jednom pak z Litvy, Estonska a Finska. Program byl dramaturgicky vyvážený, bez vážnějších kolizí. Snad největším překvapením však byla bezchybná organizace.

Tak perfektně zorganizovanou akci nevidíte mnohdy ani v Čechách, natož při zahraničním zájezdu. Úroveň divadelních představení se festival až příliš podobal našemu Jiráskovu Hronovu. Přesněji - některá představení jsme nebyli schopni vydržet do konce (byla jich většina), při jiných jsme tleskali a kdyby to bylo možné, tleskáme dodnes.

KUKÁTKO
DO
SVĚTA

Při posuzování úrovně představení je velmi nutné znát politickou situaci a životní úroveň v té které zemi. Pobaltské země mají jiný způsob inscenování her, než jsme zvyklí. Tamní amatérští divadelníci pamatují na diváka a hrají „do lidí“. Výpověď jejich představení je silná, hlavně díky hercům, jejichž způsob pojetí vrcholných scén je více než hlasitý. Většina představení ale byla zejména o nezvládnutí základních pravidel herecké a divadelní práce vůbec, překvapivě vysoká však byla úroveň výtvarná a technické efekty. U Finů překvapila hlavně síla výpovědi, viditelná kritika upadající společnosti, která si hraje na vyzrálost svých vztahů. Mý byli taky dobří.

Za obsáhlejší zmínku stojí snad jen dvě představení, pod oběma jsou podepsáni organizátoři festivalu, respektive jeho prezidentka, paní INTA KALNINA. Inta je dramaturgem, režisérem a především pilířem. Její Lekce a Play Strinberg Vám podrazí sebevědomí a donutí k předsevzetím být lepší, než jste.

V Lotyšsku se mluví lotyšsky, platí laty a vřele doporučuji chodit jen po cestách, které tam mají pro cizince vyznačeny. Sejdete-li, vězte, že najdete hygienické normy, které nepochopíte a způsob života, kterého Vám bude líto. Nesejdete-li, uvidíte nádhernou zemi plnou stromů, slunce, mystiky. Seznámíte se s bohatou a velmi zajímavou historií. Najdete místa, kam se jistě ještě vrátíte.

DIVADLO (bez záruky) PRAHA - dramaturgie

*DIVADLO (bez záruky) PRAHA odjelo do Lotyšska díky grantu, který mu udělil na činnost Magistrát hl. m. Prahy.

DRAMATURGICKÝ POZORNÍK

NABÍDKA z čerstvě vydaného III. dílu Katalogu her českých autorů - činohra od Jarmily Černíkové-Drobné • vyšlo pod názvem Padesát příběhů a na konec dva navíc • vydalo IPOS-ARTAMA, 184 stran, cena 90,- Kč

Pavel Kohout

/1928/

Po maturitě absolvoval filosofickou fakultu Univerzity Karlovy. Poté dva roky pracoval v Čs. rozhlasu, rok byl kulturním atašé v Moskvě, dva roky šéfredaktorem satirického týdeníku Dikobraz, další dva roky redaktorem Čs. televize. Od roku 1957 se stal spisovatelem z povolání. Od druhé poloviny padesátých let spolupracoval s pražskými divadly - Divadlem na Vinohradech, Realistickým divadlem a Divadlem S. K. Neumanna. Řada jeho zahraničních cest (SSSR, NDR, SRN, Švýcarsko, Řecko, Rakousko, USA, Francie aj.) souvisela převážně s jevištním uvedením jeho her. V souvislosti s Chartou 77 byl úřady šikanován. V r. 1978 mu byl dovolen roční pobyt v Rakousku, kde ve vídeňském Burgtheatru režíroval Gogolova Revizora, ale v říjnu 1979 mu bylo zabráněno vrátit se do Československa a byl zbaven státního občanství. Publikoval v řadě našich i zahraničních časopisů. Je autorem či spoluautorem mnoha filmových scénářů (např. Záříjové noci /1957/, Taková láska /1959/, Smyk /1960/), televizních úprav svých her, překladů a úprav her zahraničních autorů. Dramatik, prozaik, publicista, básník, autor literatury pro děti, scénarista, textař, překladatel a filmový režisér.

POŽÁR V SUTERÉNU

/1973/

Ohnivá fraška o jednom aktu

Hra je třetí z aktovek uváděných pod společným názvem

ŽIVOT V TICHÉM DOMĚ**OSOBY:** 5M, 1Ž, kachna**Engl - Jarči**, jeho žena - **Vodička**, požární velitel - **Tvrzník**, požární taxátor - **Hurník**, požárník - **Janík**, požárník - **Kachna****DEKORACE:** 1/ místnost ve sklepním bytě: vlevo a vpravo dveře, vzadu světlik, postel, stůl se sklenicí a párem prázdných lahví od sodovky a od piva a také s hromadou slupek od pomerančů a banánů, za postelí věšák s párem svatebních šatů

Postel se otrásá činností, která je asi den po svatbě u novomanželů obvyklá, když se v blízkosti ozve hasičský signál a vzápětí se rozdmčí zvonek u bytu. Hlavy novomanželů asi dvacetiletých se objeví nad čelní pelestí a novomanželčin hlas míní, že to zvoní zřejmě novomanželovy kamarádi z ochotnického divadelního souboru. Novomanžel Engl je na svatbu nepozval, protože dámská část souboru je žárlivé Jarči trnem v oku. Hned nato se ukáže, že se Jarči mylí neboť světlikem sjede do místnosti tyč a po ní sklouzne muž v hasičské uniformě. Je to požární velitel Vodička, který bleskově zjišťuje a hned nato podává hlášení, že ohrožení jsou pouze dva lidé, a už klouže po tyči požárník Hurník se sekerou a po krátkém zkoumání zasekne sekeru do futra pravých dveří. Překvapený Engl upozorňuje, že ve dveřích je klíč, Vodička odemkne, zjistí že schody vedou na schodiště od sklepa vzhůru, že za nimi nehoří a tak je zamkne. To už po tyči sklouzl Tvrzník s velkými deskami, svázanými tkanicí, z nichž vybírá různé formuláře, zapisuje do nich hlášení i průběh akce. Vodička už je u levých dveří, zkoumá je, adresuje svou žádost o šlosnici kamsi nahoru, odkud se okamžitě po tyči spouští požárník Janík rovněž se sekerou, kterou zatne do levých dveří. Engl zase upozorňuje, že dveře jsou otevřené. Vodička je pootevře hned ale spěšně zavře, a přesto, že má rukavice, fouká si na prsty. Engl, zmatený náhlým hasičským přepadením i rozruchem, který nastal jejich příchodem i přívalem otázek, kterými ho zasypává Tvrzník, přece jen nakonec pochopí, že v bytě hoří. Neodbytný Tvrzník zjišťuje jsou-li v bytě hořlavé látky, propan butan, koberce, obrazy, umělecké předměty, starožitnosti, vařič, zlato, vkladní knížky, cennosti atd., ale Engl odpovídá na všechno, kromě vařiče, dvou propan butanových bomb a přiborů, záporně. Jarči, která se konečně vzpamatovala v zoufalství doplní, že má vedle v šatníku kabelku a v ní všechny jejich peníze, něco přes pět tisíc. Vodička vyhlásí akci, kterou provede Hurník v azbestových škorších, s azbestovým štítem přes prsa a kuklou na hlavě. Z místnosti vlevo má přinést Jarčinu Kabelku. S Janíkovou pomocí vstříčí Vodička Hurníka za levé dveře a hned je zase přirazí. Tvrzník pokračuje ve vyplňování dalšího dotazníku. Žádá od Engla občanský průkaz, oddací list, ale to všechno

je v Jarčině kabelce ve vedlejší kuchyni. Ovšem podle svědectví vrátivšího se Hurníka, je situace v kuchyni vážná. Vodička o tom ihned podává hlášení ÚPŘ: „Epicentrum požáru kuchyň, stupeň šest až sedm, tendence progresivní, viditelnost nula, zdroj zatím nezjištěn. Přistupuje se k provedení lokalizace.“ Na Vodičkův příkaz schodí Janík světlikem tři hadice, ale když Jarči protestuje proti hašení vodou, Vodička jí vyhoví a nařizuje použít předmět, vypadající jako plamenomet a nesoucí jméno Valkýra. S ním strčí Hurníka do vedlejší kuchyně, odkud se valí černý dým. Hurník úkol splní. Vrací se a v ruce drží zuhelnatělou věc, která by mohla být kachnou. Jarči ji asi zapomněla v zapnuté troubě. Vodička formuluje písemné hlášení na ÚPŘ: „Příčinou požáru nevypnutá trouba s kachnou.“ Jarči s pláčem žádá zmírnění této formulace a Vodička hlášení upraví: „Požár vznikl vinou kachny.“ Novomanželé hlášení podepíší a vzápětí se od Hurníka dozvídají, že vedle shořel i šatník, kredenc i kabelka s penězi a doklady, po níž zbyl jen zčernalý kus řetízku, jak ukazuje Hurník. Jarči se znovu rozpláče. Dva roky šetřili na to, co právě shořelo a ani pojištění nejsou. Hodný Vodička pomůže formulářem přihlášky k pojištění, který Engl, přinucen Jarči, podepíše, ale Englovi nemají peníze na první splátku pojišťovně, i tentokrát si Vodička ví rady. Na další formulář poradí napsat mnohem víc

věcí než doopravdy shořelo, protože kromě přítomných nikdo nebude vědět, jak to ve skutečnosti bylo. Takto rozmnožená škoda činí 57.344,20 a hasiči nemají nic proti tomu, aby z této částky dostali jednu třetinu. Vše je vyhotoveno písemně a podepsáno tentokrát oběma stranami. Jarči má radost, že to všechno tak dobře dopadlo a když zjistí, že halda hasičského náradí zmizela a je tedy patrně konec požáru, rozběhne se ke kuchyni, aby hasiče uctila nějakým pohoštěním. Ale Vodička to vyřeší galantně a pošle do kuchyně Janíka, který přináší na podnose pivo, vodku a pekáč s kachnou. Engl a Jarči zírají vytřeštěně na kachnu a když chce Jarči znovu do kuchyně, pošle tam Vodička Engla s Hurníkem a Janíkem. Po návratu informují, že v kuchyni je všechno shořelé na troud a dají se do kachny. Na Jarčinu otázku, co je to za kachnu, když ta v kuchyni shořela, přiměje Vodička Engla, aby přiznal, že kachny byly dvě, tu druhou upekl Engl v noci a zapomněl o tom Jarči říct. Pozval totiž, aby Jarči nevěděla, hosty. V tu chvíli Jarči vyskočí a bleskově vpadne do kuchyně. Vrací se s plechovkou, v níž slabě kouří dýmovnice, a se smíchem žádá Engla, aby jí už konečně představil svoje kamarády. Ted' už nebude mít námitky, aby chodil do ochotnického souboru, protože se dnes přesvědčila, že je mnohem lepší herec, než si myslela. Ale Engl prohlásí, že ti pánové nejsou ze souboru a že je vůbec nezná. Jarči chce vědět, proč tu tedy jsou, když tady nehořelo. Ale Vodička upozorní, že podle protokolu, který podepsali, tady hořelo a že dále podepsali, že hořelo jejich vinou, a podepsali také, co všechno shořelo. Ovšem jestli ty věci tady nebyly, pak je to podvod, který se trestá podle § 132 odst. 1, písmeno A až B odnětím svobody na dobu dvou až

pěti let. Ovšem jestli ty věci tady byly, pak tu hořelo. Jarči nesouhlasí a když vidí, že Engl nic nepodniká, vytrhne Tvrzníkovi z ruky desky s podepsanými protokoly, běží pod světlík a volá o pomoc. Vtom se ozve Janíko-vo hlášení, má-li žádat ÚPOŘ o sanitku. Vodička klidně prohlásí, že je spíše potřeba pohřební vůz, protože k těm lidem, co křičí o pomoc, se nepodaří dostat se včas. Zároveň Hurník vezme Valkýru a namíří ji na Jarči. Engl vezme Jarči desky a vrací je za slib, že je hasiči nechají na pokoji. Vodička souhlasí. Englovi jim přece dluží třetí- nu pojistného. Každý chce žít a hasiči žijí z požárů, jenže čím je víc účinnějších protipožárních prostředků, tím méně je požárů. Co zbývá hasičům, když umějí je- nom hasit, musí někdy i zapalovat. Vodička jmenuje Engla četařem požárního sboru, který bude za úplatu zastávat funkci detašované hlídky bez asistence. Po to to jmenování hasiči odjedou. Engl chce jít ohlásit všechno na policii, ale dveře na chodbu jsou zamčené. V kuchyni najde otevřenou prázdnou kabelku a prázdnou kazetu od přístrojů. Peníze i přístroje jsou pryč. Byli to jenom zloději. A pak oba novomanželé dopadnou na postel, milují se, jako by jim šlo o život, a do rytmu si zpívají:

Zloději! Zloději!
Ve dne v noci chodějí!

DRAMATICKÉ PRÁCE:

- 1952 Dobrá píseň
- 1955 Zářijové noci
- 1956 Chudáček (zakázáno)
- 1957 Sbohem, smutku!, Taková láska
- 1960 Třetí sestra, Říkali mi soudruhu
- 1962 Cesta kolem světa za 80 dní (dle Vernea)
- 1963 Válka s mloky (na motivy románu Karla Čapka)
Dvanáct
Josef Švejk aneb Tak nám zabili Ferdinanda a jiné
citáty z Osudů dobrého vojáka Švejka
- 1967 August August, august
- 1969 Aksál (akt.)
- 1970 Válka ve třetím poschodí aneb Vojenské hrátky
- 1971 Ubohý vrah
(na motivy povídky Rozum Leonida Andrejeva)
- 1972 Pech pod střechou (Malý grandguignol)
- 1973 Požár v suterénu (Ohnivá fraška)
- 1974 R, aktovka (s Václavem Havlem)
Amerika (jevištní adaptace románu Franze Kafky
- s Ivanem Klímou)
- 1975 Sex (akt.)
- 1976 Ruleta
(na motivy povídky Tma Leonida Andrejeva)
Král Kolas Kolikátý aneb Bůh ve Francii
(jevištní adaptace románu R. Rollanda Dobrý
člověk ještě žije)
- 1978 Atest (akt.) - 4. akt. ze života spisovatele Vaňka
- 1980 Marie zápasí s anděly
- 1982 Hráč a jeho štěstí (podle F. M. Dostojevského)
- 1983 Velká hra na Javora (podle m. Eliade)
- 1984 Noční mūra (podle G. Orwella)
- 1984 Marast (6. aktovka ze života spisovatele Vaňka)
- 1985 Vzpomínka na Biskaj
- 1986 Safari
(poslední aktovka ze života spisovatele Vaňka)
- 1987 Pat, hra králů
- 1988 Malá krevní msta, Ecce Constantia!

NABÍDKA DIVADELNÍCH PŘEDSTAVENÍ

(Údaje uvedené pod kontaktní adresou vyjadřují: hrací prostor a jeho minimální rozměry + informaci o tom, zda lze inscenaci uskutečnit ve venkovních prostorách /minutáž představení+úda- j o přestávce/ minutáž minimálního potřebného času na přípravu představení /minutáž mini- málního potřebného času na bourání/ počet zúčastněných osob/ cena za 1 km jízdy nebo způsob dopravy/ cena účtovaných nákladů na předsta- vení/technické požadavky, jsou-li jaké).

Aleš Novák, Jan Strejcovský, Antonín Rauer: Příběh

(pohybové divadlo pro dospělé - od 17 let, rež. Jan Strejcovský)

Divadlo (bez záruky) Praha, kontakt: Jan Strejcovský, Novodvor- ská 1099, 142 00 Praha 4, tel. byt 02-61711231, zam. 02-290701, mobil 0603-441150.

Kukátkové jeviště min. 6x6/60' bez přestávky/ 120' /50'/10/2 osobní vozy + 1 dodávkový automobil / 2.500,-Kč/ div. sál se zatemněním, standartní světelný park, možnost připojení CD přehrávače, pokud mož- no stereofonní reprosoustavu.

Jiří Suchý - Jiří Šlitř: Šest žen Jindřicha VIII.

(Revue plná jemného humoru pro diváky od 15 let, rež. Jiří Vobecký)

Divadlo DOSTAVNÍK Přerov, kontakt: Ivo Kolařík, Divadlo Dosta- vník, tř.17. listopadu 1, 750 00 Přerov, tel.: 0641-52062 pí Lukešová.

Kukátkové jeviště nebo poloaréna min. 5x5 m, lze hrát v exterié- ru/90' s přestávkou/ 30'/15'/12/ autobus á 15,-Kč za jeden km + 20,- Kč za 15 min. čekací doby/ 1.500,- a autorské poplatky/ základní osvětlení jeviště + zásuvka 220 V.

VYBRÁNO Z DATABÁZE IPOS

BRNO (388 tis. obyv.): Mezinárodní- ho festivalu amatérského divadla, kte- rý do konce srpna 1997 probíhá v Monte Carlu, se za ČR zúčastnil br- něnský soubor Pro100r s inscenací hry Pomsta ruské sirotky. Na tuto prestižní akci, pořádanou jednou za 4 roky, byl vybrán komisi Mezinárodní asociace amatérského divadla za „patrně nej- vyšší dosažitelnou metu pro neprofesi- onální soubor“. Brněnský soubor vznikl v r. 1987 jako Divadelní studio Josefa Skřivana. (Práce, 27.08.1997)

ČESKÁ KAMENICE (6 tis. obyv., okres Děčín): Kulturní dům v České Kamenici na Děčínsku je obsazen nově založeným gymnáziem. Přesto v něm dále působí soubor amatérských divadelníků Hrdobec, loutkové divad- lo Zvoneček, dětský, školní a ženský pěvecký sbor aj. (Děčínský deník, 02.09.1997)

ČESKÁ LÍPA (40 tis. obyv.): Česko- lipské Jiráskovo divadlo ve spolupráci s Okresním vlastivědným muzeem přichystalo na 5.9.1997 Divadelní pout' s bohatým programem pro veřej- nost. Akce zahrnovala loutková před- stavení v Loutkovém varieté, divadel- ní představení pro děti, pohybové di- vadlo a další akce. (Českolipský deník, 29.08.1997)

ČESKÝ KRUMLOV (14 tis. obyv.): V rámci zkušebního provozu v druhé polovině září 1997 se mohli návštěvní- ci podívat do barokního divadla v Čes- kém Krumlově. Základní vstupenka 100 Kč. Divadlo hlídají čidla, která

především zjišťují a pomocí centrální- ho počítače pak vyhodnocují vliv náv- štěvníků na unikátní zařízení tohoto klenotu mezi barokními divadly - kuli- sy, jevištní zařízení, malby a další his- toricky cenné předměty. Každá dlou- hodobější změna mikroklimatu, např. ve vlhkosti či teplotě vzduchu, může toto všechno těžce poškodit. Mohla by to způsobit i neúměrná návštěvnost. Odborníci se snaží nalézt optimální délku pobytu a počet lidí, kterým bude denně umožněna prohlídka divadla, aniž by tato cenná památka utrpěla. Základní podmínkou pro návštěvu je to, že zájemce nesmí mít zvlhlý oděv. (ZN, 10.09.1997)

ČESKÝ TĚŠÍN (29 tis. obyv., okres Karviná): Těšínské divadlo v Českém Těšíně by mělo pro příští sezonu otev- řit malou scénu, která vznikne po re- konstrukci kotelny. Herci by se tu měli představit v jiných žánrech než dopo- sud obsahoval repertoár české i polské scény tohoto divadla. Nová malá scéna nabídne prostor i amatérským divadel- ním souborům z celého regionu, ale i z Polska a Slovenska. Pro amatéry hodlá divadlo pořádat semináře pod vedením profesionálů. V další etapě se uvažuje o tom, že v prostorách divadla vznikne filmový klub a malá výstavní síň. V budoucnu by se tak Těšínské divadlo mohlo stát centrem umění ce- lého regionu - či spíše euroregionu, vzhledem k tomu, že řadu let hranici státu úspěšně překračuje divadelním festivalem Na hranici. Pořádá ho spolu s Kulturním a společenským středis- kem a Národním domem v Polském Těšíně. Již 7. Ročník této akce se usku- tečnil 16.-18.10.1997. Do její soutěžní části bylo vybráno po 7 inscenacích z ČR, Polska a Slovenska, které dopro- vázela řada nesoutěžních divadelních akcí. (Region-Karvinsko, 22.07.1997)

HOŘICE NA ŠUMAVĚ (Okres Čes- ký Krumlov): Na 19. a 26.7. a poté na každou sobotu srpna 1997 (vyjma 12.8.) připravili v Hořicích na Šumavě 5. ročník pašijových her. Představení, na němž se podílí několik desítek míst- ních ochotníků a mnoho dalších obča- nů, se hraje v přírodním amfiteátru. Zdejší tradice pašijových her sahá až

do 14. století, přerušena byla v průběhu 2. světové války a na dlouho po únoru 1948, znovu vzkříšena v r. 1992. První představení se uskutečnilo v r. 1993, od té doby ho ve 35 reprízách zhlédlo téměř 10 tis. diváků z celé Evropy. Nejen za pašijové hry se Hořičti dočkali významného ocenění, když počátkem r. 1997 převzali na Pražském hradě Cenu za rozvoj místních občanských aktivit nadací Patria a Místo v srdci za rok 1996. (ZN, 17.07.1997)

HUMPOLEC (11 tis. obyv., okres Pelhřimov): Od 16. do 18.5.1997 se již podruhé sešly v Humpolci na Pelhřimovsku dětské deník, 29.08.1997a mládežnické divadelní soubory. Setkání se uskutečnilo díky Sdružení Divadlo Hudradlo a za přispění MK ČR, MěÚ v Humpolci, OkÚ v Pelhřimově, ZUŠ Gustava Mahlera a Střední zemědělské školy v Humpolci. Účastnily se např. Divadlo Hudradlo, studio tvořivé dramatiky Zliv, DS Brnkadla, středisko dramatické výchovy Brno-Lužánky, DS Famfuláci z Nového Města na Moravě, DS Úsměv z Bělčic atd. (Zálesí, č.5,1997)

HUMPOLEC (11 tis.obyv., okres Pelhřimov): Humpolecký dětský divadelní soubor KAPKA vstoupil v r. 1997 do 8. roku své existence. Jeho zřizovatelem je místní Základní umělecká škola Gustava Mahlera. Soubor se pravidelně zúčastňuje řady přehlídek regionálního i celostátního charakteru. Pracuje ve 4 sekcích - nejmladší Budulínici se zaměřují na kultivaci pohybu, řeči a prostorového vnímání. Starší králíci se zabývají přednesem a připravují svou inscenaci. Svěbytná skupina Pampeliška se v r. 1997 podílela na 3 inscenacích. Pod názvem KAPKA vystupuje výběrový soubor. (Zálesí, č.7,1997)

KARVINÁ (68 tis. obyv.): V listopadu 1963 vznikl v Karvině amatérský divadelní soubor Kostky. Působí pod Městským kulturním domem, který poskytl prostory pro zkoušení i pro první představení. Soubor hraje převážně vlastní tvorbu, připravuje i představení pro děti, počínaje mateřskými školami. V budoucnu by chtěl nastudovat závažnější drama, vystupovat i mimo Karvinou a zúčastnit se nějaké soutěže. Momentálně má 8 členů (převážně studentů), počet by se měl brzy rozšířit. Kostýmy i rekvizity si pořizují z vlastních finančních prostředků. (Region - Karvinsko, č. 8, 1997)

KOLÍN (32 tis.,obyv.): V červenci a srpnu 1997 se uskutečnily kurzy kolínské divadelní školy pro děti a mládež. Letošního ročníku se zúčastnilo asi 70 zájemců, rozdělených do skupin, které se střídaly v absolvování jednotlivých dílen. Výuku vedli profesionální divadelníci z Kolína a Prahy. (MF Dnes, 05.08.1997)

LOUNY (23 tis. obyv.): Návrh na zpracování architektonické studie oprav Vrchlického divadla odsouhlasili v srpnu 1997 členové městské rady v Lounech. Projekt navrhuje rekonstrukci po etapách s tím, že již opravené části bude možné samostatně provozovat. V první fázi by se měl zprovoznit malý sál v 1. patře určený pro divadla malých forem, kurzy, koncerty apod. Jako druhý bude zprovozněn velký sál, který dostane charakter víceúčelového společenského zařízení. Celková rekonstrukce předpokládá náklad přibližně 51 mil. korun, z nichž 1. etapa si vyžádá 18 milionů. (Deník Lučan, 09.08.1997)

NOVÝ BYDŽOV, UHERSKÉ HRADIŠTĚ (okres Hradec Králové, Uherské Hradiště): Koncert, který uspořádala 9.8.1997 Nadace Divadlo z Nového Bydžova na pomoc záplavami zničenému Slováckému divadlu v Uherském Hradišti, přinesl na opravy kulturního stánku téměř 20 tis. Kč. Závěrečná beseda pak ukázala, že spolupráce mezi Nadací Divadlo a uherskohradištskými umělci touto akcí nekončí. (Hradecké noviny, 12.08.1997)

OSTROV (19 tis. obyv., okres Karlovy Vary): V Ostrově na karlovarsku připravili na srpen 1997 Festival pouličního divadla. (Kulturní přehled, č.6, 1997)

PRAHA: V sezóně 1997/98 podpoří Magistrát hl.m. Prahy 76 kulturních projektů pražských divadel, pěveckých sborů, tanečních těles a orchestrů částkou 13 mil. Kč. Finanční podporu dostalo 33 divadelních projektů, z toho se magistrát rozhodl soustavně přispívat na činnost 18 divadelních souborů, zbytek dotací je určen na financování jednotlivých inscenací. Příspěvek např. získá Nadace Fidlavačka, palác Akropolis (na provoz), inscenace Pražské pětky a Divadlo bez zábradlí 1,2 mil. Kč na novou inscenaci. Magistrát přispěje i na práci 15 pěveckých sborů a 12 orchestrů. Zároveň byl vyhlášen termín pro žadatele o granty na příští sezónu: projekty mají být odevdány do 15.4.1998. (Lidové noviny, 17.07.1997)

PRAHA 8: Festival mimického a komediálního divadla bylo 11.5.1997 otevřeno v Praze 8 - Holešovicích nové divadlo pod názvem Divadlo Alfred ve dvoře. Občanské sdružení pod vedením mima Ctibora Turby zde chce obnovit tradici cirkusových klauniád a dada humoru. (Smyčka, č.5,1997)

RUDICE (okres Blansko): V obci Rudice na Blanensku, nedaleko od propasti Macocha, otevřeli v kulturním domě galerii, v níž pořádají výstavy s musejní a výtvarnou tematikou. Sál se využívá i při koncertech, schází se zde divadelní kroužek. (S'97, č. 22,1997)

SOBĚSLAV (8 tis. obyv., okres Tábor): Soběslavský kulturní a společenský dům připravil Divadelní léto. V parku Hláška bylo zahájeno 2.8.1997 představením dětského loutkářského souboru ze Zahrádek u Jindřichova Hradce, v následujících termínech uvedly své inscenace místní soubor Chvalkovský a další. (Tábořské listy, 04.08.1997)

STRÁŽNICE (6 tis. obyv., okres Hodonín): Ochotnické divadlo Kalazancio ve Strážnici na hodonínsku vzniklo

v r. 1994 z iniciativy kněží piaristů podle tradice zakladatele piaristického řádu sv. Josefa Kalazanského. Pro jaro r. 1997 připravilo pohádkovou hru Sněhová paní z ledových plání. Jejím hlavním úkolem je nejen pobavit diváka, ale především na něj zapůsobit mravními aspekty a přispět tak k etické výchově, zejména mládeže. Zájem o ochotnické herectví je u strážnických dětí i dospívající mládeže z obou základních škol, gymnázia i SOŠ velký. Hrají s nimi i dospělí ochotníci. (Strážnickan, č. 5 1997)

SUŠICE (12 tis. obyv., okres Klatovy): Městské kulturní středisko v Sušici se v srpnu 1997 připravovalo na stěhování do objektu Sokolovny, kterou od srpna také spravuje. V Sokolovně zůstane i loutkové divadlo. Je tu sál pro organizování různých akcí, např. pro taneční školu. MěKS hodlá časem ze Sokolovny vytvořit městský kulturní dům. (Klatovský deník, 18.08.1997)

ŠUMPERK (30 tis. obyv.): Národní divadelní dílna, na kterou se sjela do Šumperka stovka amatérských divadelníků, byla zahájena v polovině srpna 1997. Na tuto akci, která probíhá z pověření MKČR již 10 let, se sjíždějí mladí lidé ve věku od 16 do 25 let. Účastníci si mohou vybrat ze 6 tříd, jejichž témata pro ně připravují hlavní pořadatel Ipos Artama Praha. Součástí divadelní dílny jsou i pořady pro veřejnost. (Svoboda - Severomoravský deník, 20.08.1997)

TŘEBONĚ (9 tis. obyv., okres Jindřichův Hradec): Dramaturgii folkového a písničkářského festivalu Okolo Třeboně (Třeboně 27.6.-2.7.1997) obohatila tentokrát vystoupení amatérských divadel. Pořádající pražská agentura Báryny pozvala také Divadlo Jára Cimrmana atd. Produkce byly připraveny na nádvoří zámku a na náměstí, závěr festivalu do objektu Schwarzenberské hrobky. Koncem prázdnin festival pokračoval 30.8. druhým dílem pod názvem Zpátky do Třeboně. (ZN, 26.06.1997)

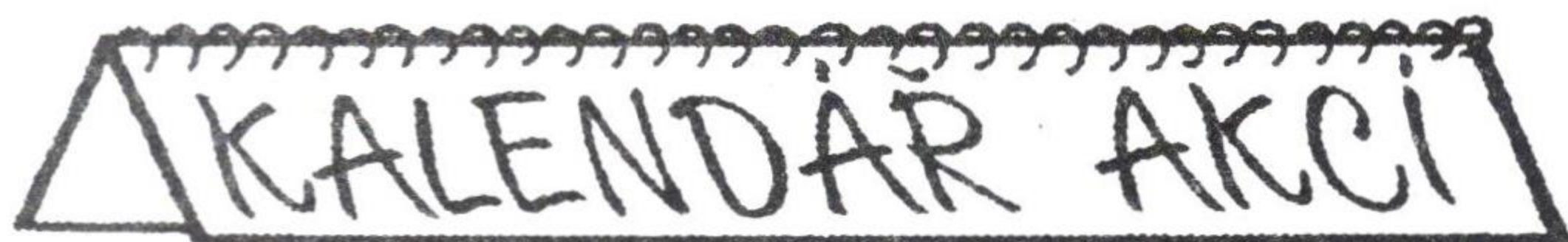
TÝN NAD VLTAVOU (6 tis. obyv., okres České Budějovice): Na léto 1997 připravili v Týně nad Vltavou festival loutkového divadla, který měl

připomenout 150. výročí úmrtí Matěje Kopeckého. (Slovo, 26.06.1997)

VARNSDORF, PRAHA: Na přelomu července a srpna 1997 se ve Varnsdorfu na Děčínsku uskutečnil letní divadelní tábor, který uspořádala v rámci týdne duchovní obnovy Starokatolická církev v ČR. Jednalo se již o 5. ročník. Kromě soutěží, her, výletů po okolí a společných táboráků byl nejdůležitější akcí tábora nácvik divadelního představení pod názvem Před rokem 0. Tábora se účastnilo 15 dětí z Varnsdorfu a Prahy. (Hlas severu, č. 15, 1997)

VELKÁ BÍTEŠ (5. tis. obyv., okres Žďár nad Sázavou): V r. 1997 oslavilo loutkové divadlo Klubíčko ve Velké Bíteši na Žďársku 20. výročí svého založení. Soubor vznikl při závodním klubu IBS a hrál pro děti z mateřských a základních škol (Zpravodaj města Velké Bíteše č. 9 1997)

VODŇANY (7 tis. obyv., okres Strakonice): Continuo je profesionální nezávislá divadelní skupina o 3 lidech, která působí ve Vodňanech. Byla založena před 7 lety studenty pražské DAMU. Od dubna 1994 působí v jižních Čechách a cestuje po celé Evropě. Divadlo vytvořilo za dobu své existence 8 výhradně autorských představení, z toho 3 pouliční. Inscenace se pohybují na hranici mezi činohrou a loutkovým divadlem, vznikají ze společných improvizací všech členů, kteří v nich nejen hrají, ale tak vyrábějí loutky, výpravu a kostýmy, píšou texty a skládají hudby. Na podzim r. 1995 divadlo zakoupilo z vlastních prostředků rozsáhlou zemědělskou usedlost ve vsi Malovice, ležící poblíž Českých Budějovic. V létě 1996 tu začalo s rozsáhlou rekonstrukcí objektu, po jejímž dokončení by v jihočeské vesnici se 130 obyvateli mělo fungovat Mezinárodní divadelní centrum Malovice. Měly by se tu pořádat divadelní festivaly, workshopy a další formy setkávání divadelníků. Continuo působí jako občanské sdružení, jeho poslední inscenace vznikla za finanční pomoci MKČR, Open Society Found Praha, Nadace Český literární fond a Fondu pro nezávislou literární a taneční tvorbu při zmíněné nadaci. (Lidové noviny, 18.07.1997)

ŘÍJEN - PROSINEC

- 23.-26.10. **Nahlížení Bechyně-10.** celostátní dílna mladých divadelních, loutkářských a recitačních souborů
- 31.10.-1.11. **Přelet nad loutkářským hnízdem, Divadlo Minor Praha-7.** oborová přehlídka profesionálních a amatérských loutkářských divadel českých zemí
- 6.-9.11. **POPELKA RAKOVNÍK** - národní přehlídka amatérského činoherního divadla pro děti.
- 13.-15.11. **MORAVSKÝ FESTIVAL POEZIE VALAŠSKÉ MEZIRÍČÍ.**
- 14.-16.11. **Seminář scénického svícení SČDO v KD Čelákovice**
- 21.-23.11. **Čechovova Olomouc-13.** ročník festivalu amatérských loutkářských souborů
- 21.-23.11. **Brno,Lažánky- dílna pantomimy**
- 29.-30.11. **Kaškov Zbraslav, Divadelko J. Kašky v Praze -Zbraslavi -** přehlídka jednoaktových her
- 4.-7.12. **Nedělní III, Brno/CVČ Lužánky/-** přehlídka a dílna středoškolského a jiného mladého divadla
- 5.-7.12. **Faustování, Bechyně- celostátní přehlídka loutkářských inscenací pro mládež a dospělé**